S VĀRDOS

la romānu „1984“ turpinā-iget angļu laikraksts Daily notēlota dzīve Anglijā, kas mistu valdīšanā, un tas at-no sensacionālākajiem pē-āniem. Īsu tā satura atstā-ikā, smiedza arī Latvija.

„streiku“ piedzīvoja Ber-150 bērnu kora dalībnie-r vēl 100 citiem bērnu ko-sen katru dienu dziedāja ju sektora raidītāja. Kora tāja Obriga bija apnikusi, idība pastāvīgi grozīja vi-us un pārsātināja raidīju-tādēļ kādu dienu savāca g. vecumā, 30 technikus raksttājus un pārgāja RIAS raidītāja.

idēmija ļoziem gaidāma gju un zviedru zinātnieki vu karu“ pret influencas ies izolēt zviedru ārstam glāka influences epidēmi-un jūnijā jau piemeklēja

milj. mārciņu atteicies verpenes kalējs Fransuā c 150 gadu ilgiem pētīju-ās Dīlevina tiesības uz bagātnieces Kiftes atstā-intervēja avīžnieki. Pēc ēma 5000 vēstuļu no per-ieteica savas prasības uz u. Tā kā turklāt vēl iz-visu nodokļu un izdevu-no lielās bagātības neat-k par 25.000 mārciņām, atmest mantojumam ar mēģināt to aizmirst.

civilprasību pret angļu u. Ceineju iesniedzis Renē Bigārs, jo kādā attēlots blēdis-veikal-aļu vārdu, uzvārdu un kā Bigāram.

tru kongress notika Sor-laloties vairāk nekā 1800 isas pasaules, atskaitot aizkara. Pirmais šāds tikai 1900. g. Kongresi 14. un 1939. g., bet abas pasaules kara izcelša-

krukļiem spiests staigāt Viņa joprojām nav at-jušā gadā Šveicē slēpo-ma.

ildzējuši nozagt auto-izes garnadzim. Profe-maso tikko iznācis no nozagt netālu no cie-tu auto, bet nevarējis viņš palīdzis divus tu-stus viņu iestumt.

līguma laušanu Varša-valdības lēmumu pār-anu uz Poliju. Iemesls u imperiālistu histē-

ā Transjordānijā pie-sonai, kas nodarbojies agandu. Attiecīgais li-ēkā.

līgas personas no sa-estiem nolēmusi at-dība. Informētas ap-s, ka tuvākā nākotnē likumu, kas vērsīsies

alas vācu motorizētās ministru prezidents nāka apspriedes ar identiem.

l von Falkenhauzenu trdien. Kara laikā šis Ziemeļfrancijas un ubernātora. Viņu ap-eku nogalināšanā un

mu . Austrumberlīnē s nacionālizēti. Aus-uzņēmējiem atņemu-turpināšanai.

ā vēl nav beidzies“, ingā paskaidroja Ķī-lības ministru prezi-e: „Mums vēl jāizni-jāatbrīvo Forloza un

ASV vēstnieks Lon-i posteņi sabija trīs demisijas iemesliem eselību un personīgas

bojā un neskaitāmi ūdos franču Marokā, ecas.

katastrofa pag. otr-as piekrastē. Kāds lidaparāts īsi pēc s pasažieri izglābti, pagaidām nav nekā-aizgājušas bojā.

sterliņu britu impē-donā nolēmusi asig-ijas valstīm cīņai priekšlikumu ierosi-ministrs.

arī Pakhas fortu atbalsta punkts at-es ietekas. Pagāju-ja spiesti evakuēt pierobežā.

edrību kongresa iz-nieku arodbiedrība, . Arodbiedrības va-nistu idejas un, kā Staļina priekšā uz

sligst Londonas zie-g. pirmdienas gāzes nulli. Iemesls tam strādnieku streiks. arī ļoti daudzas fa-

zsardzības ministri-rezerves dienestā. u iesaukums Savie-zsardzības program-

nis saņemtą Korejā. bija nokļuvis krie-ormācija ar šarka-u“ piesūtīta arī vā-laiku jau paguvusi

tāju amerikāņi sā-nas lidlaukā Augš-komūnistu okupēta-šakamgad.

ības atjaušanu pie-ās republikas San et to balsojuši vie-

ndienu“ nosvinējis s. Daudzās Krievi-n“ atklāti piemi-

inātas ar zemi arī gārijā. Koka krusti rs un granīts pār-

enībām Polijā uz nas, tanki un arti-ta komūnistu par-ir pilnīgi tīra no i padomju iekār-tājs.

güstekņu iedalīti telītvalstīs staciо-vienībās, ziņo Die n.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 76 (420), Oct. 4, 1950
Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg, Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 76 (420)
Trešdien, 1950. g. 4. oktobrī
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galv. red. vietn. M. Cullītis. Redaktori: A. Bolšteins, P. Kliņš, B. Kiselis, V. Lesiņš, E. Raisters, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas vad. A. Šmits (Lawley House, Canberra, A. C. T., Australia). Redakcijas adrese: (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2159

Kaulini mesti — divas dienvidkorejiešu armijas pārgājušas 38. platuma gradu

ĢENERĀLIS MEKARTŪRS AICINA ZIEMEĻKOREJU KAPITULĒT — ĢENERĀĻA MARŠALA APSVEIKUMS TOKIO — SVINĪGA CEREMONIJA SEULĀ UN DINAMITA SPRĀGSTBUMBA — KĀ IZSKATĀS ATBRĪVOTAJĀ PILSĒTĀ

Tokio (E). — Trīs mēneši ilgajā Korejas karā trīs datumi radījuši pasaulē vislielāko ievērību — 25. jūnijs, kad pasauli aplidoja vēsts par komūnistu iebrukumu Dienvidkorejā, 15. septembris, kad Inčonā sākās desanta operācijas un 1. oktobris, kad divas dienvidkorejiešu armijas pārsoļoja 38. platuma gradu un ģenerālis Mekartūrs uzaicināja ziemeļniekus kapitulēt. Lai gan Savienotās valstis un Lielbritānija atklāti spriedināja, ka tās iestājas par kara gājienu arī Ziemeļkorejā, līdz svētdienas pēcpusdienai vēl nevarēja zināt, ko darīs UN karaspēks. Politiskajās aprindās gan jau agrāk norādīja, ka ģenerālim Mekartūram ir plaša rīcības brīvība, jo Drošības padomes rezolūcija viņam uzdeva nodibināt mieru un kārtību visā Korejā. Tas apstāklis, ka 38. gradu pārgājuši tikai dienvidkorejieši, nozīmē taktisku un psiholoģisku motīvu ievērošanu. Acīm redzot, UN karaspēka virspavēlnieks vēlas, lai paši aziāti tiek galā ar sevi.

Iekām Tokio raidītājs publicējis informāciju par iesoļošanu Ziemeļkorejā, spīkers nolasīja ģenerāļa Mekartūra oficiālu aicinājumu ziemeļkorejiešu vispavēlniekam dot rīkojumu savām armijām kapitulēt. „Tagad vairs nekas nevar novērst Ziemeļkorejas karaspēka sabrukumu,“ teikts Mekartūra aicinājumā. „Tāpēc es uzaicinu ziemeļkorejiešus nolikt ieročus visur tur, kur viņi atrastos un pārtraukt kara darbību.“ Ģenerālis tālāk pieprasa, lai ziemeļkorejieši atbrīvo visus UN karaspēka gūstekņus un civilinternētos. Ar komūnistu gūstekņiem Mekartūrs apsolījis apieties tā, kā tas parasts civilizētajās valstīs. Proklamācijas beigās teikts: „Es sagaidu, ka manu aicinājumu ievēros un veltīgi neizliešanas asinis.“ Ģenerāļa Mekartūra kapitulācijas noteikumi piesūtīti arī Apvienoto nāciju ģenerālsekretāram Trigvem Li. Laimes vēlējumus par sekmīgām operācijām Korejā Mekartūram svētdien piesūtīja ASV aizsardzības ministrs ģenerālis Maršals.

Dažas stundas pēc kapitulācijas noteikumu nolasīšanas Tokio raidītājs publicēja ziņu, ka divas dienvidkorejiešu armijas svētdien no rīta pārgājušas 38. platuma gradu. Pavēli šai operācijai deva amerikāņu 8. armijas komandieris ģenerālis Vokers. Dienvidkorejieši pagaidām nav sastapuši nekādu pretestību. Lai komūnisti nevarētu nocietināties vai pārbēgt pāri Ķīnas robežām, Apvienoto nāciju aviācija nepārtraukti uzlido visai Ziemeļkorejai. Amerikāņu divizijas turpina ielenkt komūnistu karaspēku pussalas dienvidos, kā arī izdara tīrīšanas akcijas ziemeļos no Seulas.

Atbrīvoto Dienvidkorejas galvaspilsētu ģenerālis Mekartūrs, kas bija speciāli ieradies no Tokio, nodeva dienvidkorejiešu valsts prezidentam Sigmanam Rī pag. nedēļas beigās. Kad Mekartūrs militāra konvoja apsardzībā no Kimpo lidlauka ieradās Seulā, ielās viņam uzgavilēja tūkstoš-

(Turpinājums 8. lpp.)

Vai Maotsetungam beidzot pavērsies durvis

Lēksaksesa (F). — Visai zīmīgu lēmumu pagājušās nedēļas beigās pieņēma Drošības padome. Darba kārtībā bija jautājums par komūnistiskās Ķīnas pārstāvja pieaicināšanu UN pilnsapulcē, kad apspriedīs jautājumu par amerikāņu aviācijas ielidojumiem Mandžūrijā. Vairākās notās vēl līdz Apvienoto nāciju sesijas sākumam Pekinga bija sūdzējusies, ka amerikāņu lidotāji trīs reizes aizkāruši Ķīnas territoriju un bombardējuši civiliedzīvotājus. Pēc ilgākām debatēm Drošības padome ar septiņām par, trim atturoties un vienu balsi pret nolēma Maotsetunga delegātu pilnsapulcē pielaist. Kuomintanga pārstāvis savu pretbalsi lūdza uzskatīt par veto. Drošības padomes pr-dis sērs Džēbs tomēr paskaidroja, ka šis ir procesuāls jautājums, kāpēc veto nav piemērojams. BBC politiskais redaktors domā, ka Drošības padomes lēmumam var būt liela nozīme. Ja komūnistiskās Ķīnas delegācija ieradusies Ņujorkā, tad tas var nozīmēt, ka Čangkaišeka dienas Apvienotajās nācijās ir skaitītas.

Kubas un Norvēģijas vietā par nepastāvīgiem locekļiem Drošības padomē UN pilnsapulce ievēlēja Holandi un Braziliju. Trešā vakantā vieta vēl nav aizpildīta. Uz to kandidēja Turcija un Libanona, bet pēc 12 balsošanas gājieniem neviena valsts neieguva vajadzīgo balsu skaitu.

Latvijā likvidēta sazvērestība, ziņo Ļeņingradas raidītājs

Ļeņingrada (Rs) — Ļeņingradas raidītājs ziņo, ka pirms neilga laika Padomju savienības drošības policija MVD Rīgā un vairākās Latvijas provinces pilsētās likvidējusi plašu latviešu nacionālistu, spiegu un sabotieru organizāciju. Tās mērķis bijis sarīkot apvērsumu, atdalīt Latviju no Padomju savienības un padarīt to par amerikāņu koloniju. Apcietināto vidū esot divi komūnistu partijas sekretāri, vairāki augsti saimnieciskās pārvaldes ierēdņi un latviešu tautas milicijas virsnieki.

Aicina Turciju, Grieķiju, Jugoslaviju un Italiju apvienot spēkus pret kominformu

Londona (md). — Rietumu lielvalstis ierosinājušas Turciju, Grieķiju, Jugoslaviju un Italiju apvienot spēkus, lai celtu šo zemju labklājību un pastiprinātu aizsardzību pret Maskavas vadīto kominformu, ziņo AP. Ierosinājums tomēr nav domāts tā, ka šīm četrām valstīm vajadzētu parakstīt kopīgu aizsardzības paktu, tomēr tām būtu labāk jāorganizē sava pretestība pret visāda veida spiedienu no kominforma puses. Visas šīs valstis ir aukstā kara priekšposteņu stāvoklī. Turcija robežojas ar Padomju savienību, un to jau ilgi atbalsta ASV kā saimnieciski, tā militāri. Grieķija ir bijusi komūnistu organizēta pilsoņu kara lauks un vēl arvien saņem amerikāņu palīdzību. Jugoslavija savu agrāko draugu blokādes rezultātā nonākusi saimnieciskā krizē. Itālijai, kuras bruņotos spēkus ierobežo mierīguma noteikumi, ir komūnistu lielākā partija Eiropā ārpus Padomju savienības.

Mēs esam dzīvi, bet nedrīkstam aizmirst krītušos

Latvijas mocekļi ģen. K. Gopers, policijas insp. J. Ķīselis un daudz citu NKVD nomaitāto latviešu patriotu runā uz mums viņu līdzgaitnieka atmiņās, kuras sāksim iespiest vienā no mūsu laikraksta tuvākajiem numuriem. Kā garā dižens punduris pret zemisku un varmācīgu milzi še latviešu drosme un spīte iet nevienādā cīņā ar boļševiku spīdzinātājiem un masu slepkavām.

Lasiet šīs graujošās liecības un nododiet tās tālāk saviem cittautu draugiem, lai viņi zinātu

KO NOZĪMĒ NKVD MOKU KAMBARI!

Kanada pieprasa zeltračus un meža strādniekus

Jauna steidzama izceļošanas akcija 1100 DP

Pēkšņi sasauktajā IRO preses konferencē Minchenē 28. septembrī publiskās informācijas vadītājs Čārlzs T. Rainers starp citu paziņoja, ka Kanada piedāvā darbu 600 DP zelta un sudraba raktuvēs un 500 kokmateriālu izstrādāšanā mežos, pie kam šo strādnieku izceļošana ir ļoti steidzama, jo viņiem jau 10. novembrī jābūt Kanadā.

Sīkāk par jauno akciju pastāstīja Kanadas valdības pārstāvis plkv. Mekfilsens (McPhelson). Abos darbos pieņem kā vieninieklus, tā ģimenes cilvēkus, meža darbos vecumā no 18 līdz 45, raktuvēs no 20 līdz 35 gadiem, bet var būt arī līdz 45 g., ja kandidātam šajā darbā ir pieredze. Dienu pirms preses konferences Ženēvā saņemta telegramma, kurā norādīts, ka piedāvājums ir sevišķi labvēlīgs ģimenēm, kas — kā piebilda Mekfilsens — līdzšinējā izceļošanā uz Kanadu ir retums. Ģimenēm praktisku palīdzību sniegs Kanadas raktuvju strādnieku apvienība, īpaši dzīvokļu sameklēšanā. Meža cirtējiem, kam jāsagatavo 15—30 cm resni koki, jādzīvo labi iekārtotās nometnēs, darba vietu tuvumā. Algu lielums precīzi nav pasākāms, bet Mekfilsens uzsvēra, ka abas darbu kategorijas pieder pie vislabāk samaksātajām Kanadā.

Strādnieku ģimenes, kurām IRO maksās ceļu līdz ostai Kanadā, varēs sekot, tikko ģimenes galva tām būs sameklējis dzīvokli. Tātad noteikta termiņa nav, bet šajā ziņā viss atkarīgs no paša darba ņēmēja, un bijušī gadījumi, kad ģimene devusies ceļā jau pēc trīs mēnešiem.

Jautāts, vai šajā akcijā var izceļot arī bij. baltiešu karavīri, Mekfilsens atbildēja, ka tas iespējams, ja viņiem ir IRO statuss. Pieņemšanas komisijas, protams, katru gadījumu pārbaudīs individuāli. Nevar izceļot vācu saimniecībā pārgājušie, kuriem izceļošanas tiesību trūkst.

Kandidātiem, kas jauno Kanadas piedāvājumu grib izmantot, ievērojot īso laiku līdz aizbraukšanai, nekavējoties jāpiesakās šādos izceļošanas birojos: Ludvigsburgas IRO apgabalā Ludvigsburgā Krabbenlocha kazarmās, Ulmā Hindenburga kazarmās, Švābu Gmindē Artilerijas kazarmās, Elvangenā, Pforcheimā un Beblingenā turienes DP nometnēs, Manheimā N7, UFA nama 3. stāvā; Sveinfurtē R/C Pancerkazarmās, I bl. 1. ist., Ansbachā pie izvietošanas ierēdņa Hindenburga kazarmās, Ambergā Leopolda kazarmās, Pasavā Langenburgerstr. 3; Augsburgas apg. — Augsburgā Hochfeldas DP nometnē, Landsbergā IRO birojā, Jaunulmā Reinharda kazarmās, Dilingenā Ludviga kazarmās; Minchenes apg. — Minchenē Varnera kazarmās, Šleisheimas DP nometnē un Lultpolda kazarmās, Rozenheimā HICOG namā Schmettererstr. 2, Bad Reichenhallē, Fērenvaldē un Mitenvaldē turienes IRO birojos, Ingolštatē DP nometnēs; Frankfurtes apg. — Frankfurtē IRO birojā Holbeinstr. 48; Brēmenē — Gronas nometnes izceļošanas birojā.

Iro galvenās mītnes izvietošanas daļas pārstāvis Mokslejs uzsvēra, ka DP par minēto akciju sevišķi jāinteresē, lai noteiktajā laikā varētu sakomplektēt pieprasīto skaitu. Amerikāņu joslā vēl ir 110.000 DP, no kuriem 18.000 vieninieku, bet bijuši gadījumi, ka kādai jaunai izceļošanas akcijai nevar sadabūt pat nelielu izceļot gribētāju grupu. Ja, piemēram, skaitļus par vieninieklem publicētu, neviena valsts negribētu ticēt, ka DP vēlas izkļūt no Vācijas.

Preses konferences pārējās daļas atreferējumu sniegsim nākamajā numurā.

Arv. B.

Ģen. Anderss izsaukts uz Vašingtonu

Parīze (Is). — Labi informētās aprindās Parīzē ziņo, ka poļu armijas virspavēlnieks otra pasaules kara laikā ģenerālis Anderss aicināts uz Vašingtonu, lai apspriestos ar ASV ārpolitikas vadītājiem. Parīzes prese, komentējot šo faktu, atzīst, ka Savienoto valstu politika pret satelītu valstīm turpmāk ievērojami mainīsoties. Kā zināms, atš ģen. Andersa stāv militāri labi apmācītas poļu karaspēka vienības, ko 1946. g. beigās Anglijā demobilizēja. Bet arī pēc demobilizācijas ģenerālis nav pārtraucis sakarus ar saviem karavīriem, kādēļ jaunu poļu rietumu armiju vajadzības gadījumā var noorganizēt dažos mēnešos.

Padomju „stikli“ no Dancigas uz Albāniju

Stokholma (fm). — Newsletter ziņo par plašiem municijas transportiem no Dancigas uz Duraco ostu Albānijā. Ieroči un municija esot iesaiņoti kastēs uz uzrakstu „Uzmanību! Stikli!“ Transportus pārvadā kuģi Tobruk, Baltyk, Bialystok un Narvik. Izkraujot Duraco ostā, dažas kastes sašķīdušas, un atklājies to īstais saturs — padomju tipa ieroči un municija, arī vieglai artilērijai un granātu metējiem. Dažos transportos bijuši arī Čechoslovakijas Tatra automobiļi.

Kara pānika Zviedrijā

RADIO RAIDĪJUMA DĒĻ ZVIEDRI LEC ĀRĀ NO VANNĀM UN MEKLĒ PATVĒRUMU PAGRABOS, BET MALMES DIREKTORS PASŪTINA 100 KG CUKURA

Stokholma (E). — Vēl nepiere-dzētu pāniku pag. trešdien pārdzīvoja zviedri, kas klausījās parasto vakara raidījumu. Pēc programmas pieteikšanas skaļruņos atskanēja spīkera balss: „Zviedrijai uzbrukusi kāda rietumu lielvalsts. Mūsu karaspēks pirmo uzbrukumu atsitis, ciešot tomēr lielus zaudējumus. Ļoti iespējams, ka Zviedrija atteiksies no savas neitrālitātes un pievienosies Krievijai.“ Raidījuma pirmā daļa ilga tikai 30 sekundes.

Klausītāju lielākā daļa vairs neveltīja nekādu uzmanību spīkera tālākajiem paskaidrojumiem, bet metās pie telefoniem, lai ievāktu tuvāku informāciju. Radiofona un laikrakstu redakciju vadi jau dažos mirkļos bija tā pārslogoti, ka nebija iespējams dabūt savienojumu. Tas radīja vēl lielāku pāniku. Ļaudis, kas raidījuma brīdī atradās vannās, histēriski kliedzot, tās atstāja un metās uz patvertnēm. Daudzi kuģi, kas arī bija uztvēruši raidījumu, mainīja kursu un devās uz tuvākajām ostām. Kāda aizsargu vienība Zviedrijas rietumu piekrastē pilnā apbruņojumā ieradās mobilizācijas vietā. Uzraudzības iestādes nekavējoties izdeva rīkojumu veltīt vislielāko uzmanību robežapgabalu aizsardzībai. Trauksmes stāvoklis tika izsludināts arī daudzās ostās. Malmē neskaitāmas personas meklēja patvērumu bunkuros un pārmeta iestādēm, ka tās nav iedarbinājušas trauksmes sirēnas. Vienīgi kādas sabiedrības direktors nezaudēja galvu, bet nekavējoties pa tālruni pasūtināja no tuvākās noliktavas 100 kg cukura. Kāds Gēteborgas pilsonis pieprasīja no radiofona atlīdzību par savas sievas ārstēšanu, kurai „baigās ziņas dēļ“ piemetusies sirdskaite.

Tie ļaudis, kuriem bija pacietība noklausīties spīkeru līdz galam, drīz vien nomierinājās. Jo izrādījās, ka Stokholmas raidītājs sniedza vēsturisku pārskatu ar nosaukumu Tas notika 1912. gadā. Kā zināms, toreiz Napoleons uzbruka Pomerānijai, kas skaitījās Zviedrijas īpašums. Zviedri bija spiesti atteikties no neitrālitātes

(Turpinājums 8. lpp.)

Ar latvieša ticību

Kāda ievērojama latviešu dzejniece, kas ASV strādā smagu fizisku darbu, rakstā redakcijai, ka viņa jau sāk zaudēt ticību un cerību. Tas ir kāds briesmu signāls no Latvijas visstiprākā — garīgā — cietokšņa. Latviešu gara darbinieki vienmēr ir bijuši savas tautas stiprākie balsti. Tautas melnajās dienās viņi gājuši un ies ar ticības un cerības uguns lāpu pa priekšu. Viņi gan ne reti palikuši vientuļi un nesaprasti, bet galā tomēr tauta ir atzinusi mūsu gara darbiniekus par saviem īstenajiem vadoņiem. Latviešu politiķi, izņemot Z. Meierovicu, K. Ulmani un J. Čaksti, nekad nav ieguvuši tādu tautas atzinību un mīlestību.

Ja tagad Latvijas vistumšākajā nakti, kam nemaldīgi sekos brīvības rīts, sāk pagurt visstiprākie, visusticīgākie un tautai vismīļākie, tad ir jau jārunā par gala sākumu Latvijai. Latviskais gars un latvieša ticība ir briesmās. To pauš ziņas no visiem kontinentiem.

Mēs esam saudējuši suverenitāti, brīvību un laimīgu dzīvi, bet mēs visi esam svērējuši ciest un izciest visgarāko un visgrūtāko trimdu. Tik ilgi, kamēr tautas gars ir dzīvs, nemieristiga paliek pati tauta. Tāpat kā mēs nedrīkstam parādīt vājumu un pagurt politiskā cīņā par valsts brīvību, mēs nekad un nekad nedrīkstam pagurt savā gara dzīvē un pastāvēšanas cīņā. Garīgā Latvija nav vēl okupēta, nav apspiesta, nav uzvarēta. Tā suverēni pieder pašiem latviešiem. Garīgi mēs esam brīvībā, savā zemē un savā valstī. Katrs latvietis — patriots un īstens savas tautas karavīrs — dzimtenē un trimdā var pagāšbties uz garīgās Latvijas pīlskalniem un saglabāt savi dzīvu tautai un valstij, ja vien viņam naidnieks nav izdzēsis dzīvību. Mums ir sava latviešu ticība, latviskais gars, kur tverties šajā nedienā. Tur spēku dzīvot un izturēt reē dzimtenes ciešumā iedīgtie un uz Padomju savienību aizvestie. Vai mēs masākās ciešanās un grūtībās būsim vājāki un neticīgāki?

Daudzi trimdinieki dzīvo gandrīz tikai no laimīgās pagātnes, tiem nav tagadnes, un tie nesaredz nākotnes. Tā ir neticība pašam sev, savam tautietim, savai tautai, savai Latvijai. Pagātnē ir mūsu saknes, un mēs tikai tur gribam palikt, bet tagadne un nākotne ir mūsu galss un saule, bez kā katra dzīvība mirst, arī tautas.

Mums ir tagadne. Mums ir jādzīvo nākotnei. Latviešu tagadne ir cīņa uz dzīvību un nāvi. Mēs atrodamies kārtējā jau desmit gadu, un tas mums beigsies tikai ar Latvijas atbrīvošanu no jūga. Šī patiesība pati nosaka mūsu tagadnes dzīves likumus. Mums labprātīgi un ar svētītāja roku gara un miesas ieročiem jādzīvo, jāstrādā un jācīnās Latvijas nākotnei. Mums jābūt visiem apņēmīgiem un cietiem iet tikai pa šo tagadnes ceļu. Tikai tas mūs izglābs no bojā ejas un aizvedīs atpakaļ tēvu zemē. Šajā cīņā nebaidīsimies arī upuru.

Mēs varam lepni liecināt, ka latviešu rakstniecība, zinātne, māksla un dzīvesziņa ir nemirstīgi. Latviešu, sevišķi jaunatnes, gara slāpes ir neremdināmas. Latvijas Universitātes gada svētku dienā atkal varēsim piestāties latviešu gara diženumam. Izglītībā mēs bijām pirmie starp citām tautām. Arī trimdā latviešu jaunatne iet pa priekšu. Tam tā jāpaliek vienmēr. Grāmatu un laikrakstu klāsts trimdā pārspēj okupētajā dzimtenē izmākoņo. Tā Latvijā nav vairs nekāda rakstniecība, prese, māksla. Visa radīšana gulstas uz mūsu trimdas gara darbiniekiem. Mēs ticam latviešu tautas ģenijam. Arī tad, kad tas saslēgts važās un padzīts trimdā. Garīgās Latvijas valsti krīt visas važas, visi atgriežas no trimdas, visi paceļas brīvībā un dzīvībā!

Ar šādu latvieša ticību veidosim jauno trimdas dzīvi visos kontinentos. Šo ticību liksim pamatā mūsu gara un sabiedriskajā dzīvē un politiskajā cīņā. Šī latvieša ticība apvienos visu latviešu tautu tagadnē un nākotnē. Šī ticība lai pasargā cietumos un koncentrācijas nometnēs smokošos. Tā lai pasargā trimdiniekus no asimilācijas un izklīšanas.

Sai latviešu paaudzei ir uzlikts vissmagākais krusts — katram otrajam latvietim ziedojot dzīvību, izgāžot tautas dzīvību. Mums jāizgāžbj tā.

V. Lamberga.

IRO ģenerāldirektors pie Neiburgas invalidiem

PRIEKŠZĪMĪGĀKĀ IRO MĀCĪBAS IESTĀDE — INVALIDI PĀRSPĒJ VESELOS KĀ DARBĀ TĀ SPORTĀ

Savā dienesta braucienā no Ženēvas IRO ģenerāldirektors J. D. Kingslejs 25. sept. apciemoja Neiburgas invalidu pārskološanas centru. Augsto viesi pavadīja ASV joslas direktors Ph. E. Rains, 5. apgabala direktrise Robertsone uc. IRO vadošās personas, kā arī augstāki amerikāņu virsnieki. Viesus sagaidīja centra direktors A. Vērs, pēc īsas apspriedes vadot viesus centra apskatē. Vispirms, tie devās uz ambulanci, kas līdztekus medicīniskai aprūpei apgādā invalidus arī protezēm. Sekoja dzīvojamo bloku, atpūtas telpu un klubu apskate. Neredzīgo skolā bija izstrādījusi savus darbus, pie kuriem viesi pakavējās ilgāku laiku, iegādājoties arī dažus priekšmetus atmiņai. Dāmas sevišķi interesēja latviskie raksti.

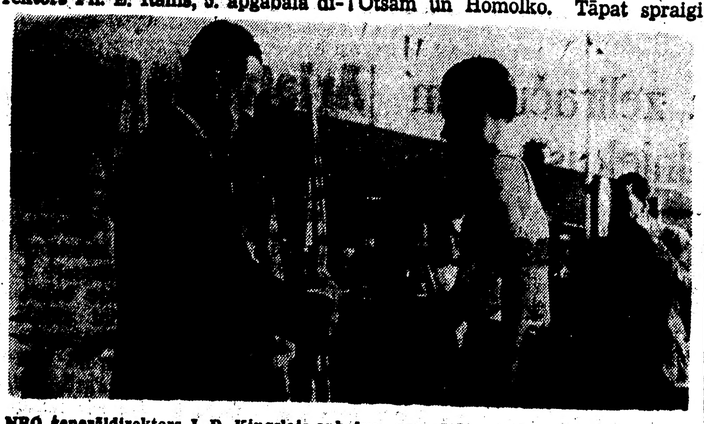

NBO ģenerāldirektors J. D. Kingslejs apbalvo uzvarētāju 1500 m skrējienā inv. P. Tauriņu. R. Ancāna uzņēmums

Apmeklējuma smagpunkts bija darbnīcu apskate. Neredzīgo skolai vien to ir 5, kamēr arodskolai pāri par 20. Skolas direktors A. Strauss iepazīstināja viesus ar daudzo un dažādo kursu darbnīcām, kas strādā pilnā gaitā. Viesu kolona izstiepās garumā, jo daži kavējās pie galdniekiem, citi grīdsegu darbnīcā, vēl citi mechaniskajā nodaļā utt. Sirēna jau sen bija pavēstījusi pusdienas, kad viesi beidza darbnīcu apskati, bet arī tad laiks bija par īsu, lai pilnīgi iepazītos ar visu. Taču arī redzētais viesus bija patīkami pārsteidzis, un sarunās tie apgalvoja, ka tik labi nostāditu un bagātīgu IRO darbnīcu vēl neesot gadījies sastapt.

Pēc pusdienām viesi vēroja invalīdu sniegumos sportā, kur ilgā un neatlaidīgā fiziskās audzināšanas darbā invalīdi var droši stāties pretī veselajiem. Spraigas bija sacensības 100 m skrējienā, kur invalīds Stepanskis (amputētu roku) uzvarēja 11,8 sek. Drošu uzvaru sacensībā ar veselajiem 1500 m skrējienā izcīnīja arī inv. P. Tauriņš, veicot distanci 4,48 min. Aizraujoša bija 4X100 m stafete, kuŗā sacentās baltiešu invalīdu komanda ar čechiem. Arī te invalīdi uzvarēja, kaut vai par krūšu ritēja sacensības invalīdu tāllēkšanā, kur uzvarēja Lelis un Luters.

Pēc raitajām sacensībām ģenerāldirektors J. D. Kingslejs uzvarētājiem pasniedza diplomus, cildinādams invalīdu sasniegumus kā darbā, tā sportā un izsakot cerību, ka invalīdu centrs varēs darboties vēl ilgi. Invalīdu pārstāvis J. Lelis ģenerāldirektoram atminai pasniedza ādas vākos iesietu albumu ar skatiem un rakstiem par invalīdu dzīvi centrā. Vēlā pēcpusdienā, sumināJumu izvadīts, ģenerāldirektors ar pavadoņiem atstāja Neiburgu.

R. A.

Palīdzības akcijā iesaistīto ievērībai

Palīdzības akcijas vadītājs V. Skaistlauks mūs informē:

Jau pagājis mēnesis kopš mana aicinājuma Latvijā — visiem tautiešiem, kas ieslēgušies Palīdzības akcijā un mainījuši dzīves vietu, paziņot jaunās adreses, — bet atsaukušies visai maz. Ir zināms, ka vairums no tiem, kas dzīvojuši tagad likvidētās vai pārceltās nometnēs, vēl nav emigrējuši. Vai viņu apstākļi tā uzlabojušies, ka palīdzība vairs nav vajadzīga? Vai arī tie atmetuši cerību kaut ko sagaidīt?

Par pirmajiem varētu no sirds priecāties, bet pēdējiem jāsaka, ka mūsu labvēļu skaits pieaug, un tieši pēdējā laikā radušās jaunas iespējas palīdzēt mūsu grūtdieņiem. Palīdzības akcijas dibinātāja T. Erdmane-Aizkraukle ASV no jauna iesaistījusies šai darbā, ko atbalsta vairāki turienes garīdznieki, biedrības, dāmu komitejas, un atsevišķas labvēles. Zinot, ka Vācijā palikušos cilā no vienas nometnes uz otru, šie labvēļi man jautā, vai atbalsta lūdzēji vēl dzīvo kādreiz uzdotajā vietā. Bieži pienākuši sainīši uz agrākajām adresēm, bet adresāta tur vairs nav. Arī pastā nav pieteikta jaunā adrese, un tā sainītis ceļo atpakaļ.

Lai tādi gadījumi neatkārtotos, **vēlreiz lūdzu nekavējoties paziņot aprūpējamo tautiešu adresu maiņas** ar vienkāršu atklātni, rakstot man: (14a) Esslingen/N, Breitestr. 14. Tiem, kas vēlētos ieslēgties Palīdzības akcijā no jauna, jāraksta lūgumi uz plāna papīra, ja iespējams — angļu valodā, pievienojot nometņu komiteju, mācītāju, DV vadības, vai pazīstamu sabiedrisku darbinieku atsauksmes.

Izceļotāju aprūpe britu joslā

Falingbostelā nupat sakopoti un izziņoti aprūpes noteikumi izceļotājiem uz Kanadu, Austrāliju uc. zemēm. Nometnē pārbaudes procesā pastāvīgi atrodas 6000—8000 izceļotāju.

Neatkarīgi no tā, vai emigrants dzīvojis kaut kur privāti vai nometnē, ierodoties šeit, viņš nekavējoties saņem uzturu no kopgalda vai sausā veidā un kurināmo. Uzturā papildināšanai nometnē ierīkoti skārņi, piena produktu un pārtikas veikali, kur visu vajadzīgo var iegādāties. Kurināmais vasaras mēnešos paredzēts 3 kg ogļu personai nedēļā, bet, izņemot mežniecībā zīmi par 1 DM, mežā var lasīt žagarus. Ja vajadzīgs, nometnē izsniedz arī segas — parasti 3 personai, kas, nometni atstājot, atkal jāatdod. Reizi mēnesī, atkarībā no krājumiem, izsniedz arī cigaretes (parasti 70 personai, vecākiem par 17 g.), ziepes, veļas pulveri, bārdas asmeņīšus, saldumus uc. Bērniem dod īpašas skolas brokastis. Skolas ir pojiem, kuŗu nometnē visvairāk, latviešiem un ukraiņiem.

Reģistrējoties darba pārvaldē, iegūst tiesības uz bezdarba pabalstu, ko turpat nometnē izmaksā. Bez tam iegūst arī tiesības bez maksas ārstēties pie vietējiem slimo kases ārstiem un saņemt zāles. Nometnē darbojas arī ambulance un aptieka, bet daudzu medikamentu un patentīdzekļu tur trūkst. Visjem, kas kaut kur strādājuši algotu darbu, ieteicams no savām darba vietām ņemt līdzi apliecības par nostrādāto laiku un izpelņu.

Nometnes iemītnieki bez atļaujas nometni nevar atstāt ilgāk par 24 stundām. Pretējā gadījumā jāiznem īpaša atvaļinājuma apliecība. Šādu atvaļinājumu parasti piešķir ne ilgāk par 7 dienām.

Katram nometnes iemītniekam bloka darbos jāstrādā 3 stundas dienā un 1 diena nedēļā nometnes darbā.

Pa

Redzēti 7 deportēto vilcieni

Kāds vācu **gūsteknis, kas nesen atgriezies** no Krievijas, **kur ticies** ar **latviešiem, stāsta: Tūlas apkaimē** kādā lielā **spaidu** darbu nometnē strādāja vairāki simti 1941. g. deportēto latviešu. No viņiem ogļraktuvēs nodarbināja ap 300 vīriešu un 200 sieviešu. Ieslodzītie uz darbu gāja un atgriezās no tā čekistu apsardzībā. Kamēr vācu gūstekņu apsardzībā uz 100 vīriem bija 5 čekisti, tikmēr šiem nelaimīgajiem uz katriem 100 cilvēkiem skaitījās 20 bruņotu sargu. Cik dzirdēju, daudzi no latviešiem turienes ogļraktuvēs strādājot jau astoto gadu.

Mainot gūsta vietu, tiku nosūtīts uz Narvu, kur upes kreisajā krastā blakus mūsējai atradās plaša padomju vergu nometne ar vairāk nekā 3000 iemītniekiem. To dēvēja par latviešu nometni, bet uzzinājām, ka tur mīt arī igauņi. Sievieši no vīriešiem bija atšķirti ar dzeloņstiepļu žogu. Ieslodzītie darbā gāja pazīstamajās fufaikās un tūbas apavos. Lielākai daļai apģērbs stipri noskrandis. Darbs — ķieģeļu rūpnīcās un kūdras laukos.

Kāds cits gūsteknis stāsta par ieslodzītajiem baltiešiem spaidu darbu nometnē Krasnoje Selo. Viņš caur šo centru 1949. g. maija un jūnija mēnešos redzējis mazākais 7 gaŗus un aizrestotus transporta vilcienus ar deportētajiem dodamies uz ziemeļiem.

T.

Nometņu dzīve

DILINGENAS YMCAs nodaļas priekšnieka pienākumus uzņēmies jaunievēlētais Voldemārs Bruniņš. Arī MEMINGENAS nometnē patlaban dibinājas jauna latviešu YMCAs-YWCAs nodaļa, kuŗas pagaidu priekšnieks ir Pēteris Ūdris. Nodaļas adrese: (13b) Memmingen, Regierungslager Fliegerhorst.

MINCHENE no emigrācijas centra Funkkazarmās pēdējā laikā uz tuvējo Varnera kazarmu nometni pārcel „lesalušos" emigrantus, kas no ASV ilgāku laiku gaida papildu garantijas vai kuriem citādu iemeslu dēļ tuvākajās dienās nav paredzama aizbraukšana. Ar šādu rīcību Funkkazarmās cenšas atbrīvot telpas ienācējiem no pamatnometnēm, taču dažkārt nepatikamā pārvākšanās jāuzņemas arī ļaudīm, kas pēc divi vai trim dienām varētu turpināt savu izceļošanas formalitāšu kārtošanu. Uz Varnera kazarmām pārvietots arī rakstnieks Pēteris Ērmanis ar kundzi, kaut gan viņš kuŗu katru brīdi gaidīja no sava galvotāja rakstveida papildu garantiju, lai pēc tam varētu stāties konsula priekšā. Jaunajā vietā mītnes šauras un neuzpostas, uzturs trūcīgāks. Varnera kazarmās bez šiem pagaidu iemītniekiem kādu 12 tautību vidū dzīvo vēl ap 400 latviešu.

ROZENHEIMAS Pionieru kazarmu nometnē septembrī atklāja latviešu tautskolu, kuŗā darbojas visas 7 klases. Skolu vada A. Kalniņš, un tajā par skolotājiem darbojas Grotiņa, Poriete, Lorberga, Ed. Kroičs. Skolu apmeklē arī bērni no Bad Aiblingas IRO transporta centra. Katru rītu viņus mašīnā noved uz Rozenheimu un pēc mācībām atkal pārved mājās. Par šo palīdzību un vispār skolas iekārtošanu bērnu vecāki sirsnīgi pateicas Bad Aiblingas centra direktoram R. J. Larkinam, labklājības virsniekam Celmalniekam, A. Kalniņam un poļu nometnes vadībai Rozenheimā. Jāpiezīmē, ka visi skolotāji strādā bez atlīdzības. Trūkst arī mācības līdzekļu, inventāra utt, bet ar labu gribu tautieši to cer pārvarēt.

VĒSTULES REDAKCIJAI

GANDRĪZ PIEDALĪJOS VĒLĒŠANĀS

Nedēļas divas pirms pašvaldību vēlēšanām Zviedrijā arī es saņēmu vajadzīgos papīrus un vēlētāja kartes, kas parasti jāuzrāda pie balsošanas. Tā kā radās stipras šaubas, vai es kā ārzemnieks varu vēlēšanās piedalīties, zvanīju vietējai komunālpārvaldei un arī darba vietā apvaicājos arodbiedrības pārstāvim. Tie atzina piesūtītos papīrus par derīgiem un ieteica iet pie urnām, jo mēs dzīvojot Zviedrijā jau 5 gadus, maksājot nodokļus un baudot citas tiesības.

Diemžēl, vēlēšanu dienā iznāca vilties. Vēlēšanu telpu ārpusē stāvošie partiju pārstāvji gan man rokās iespieda vēlēšanu zīmītes (vienīgi no komūnista tās nenēmu pretī), bet birojā vēlēšanu komisijas pārstāvis tūlīt noprasīja, vai tikai es esot Zviedrijas pavalstnieks. Kad to noliedzu, paskaidroja, ka pielaista kļūda un es nevarot balsot. Papīru piesūtītāji droši vien iedomājušies, ka es esot jau Zviedrijas pavalstnieks, ja tik ilgi dzīvojot vienā vietā.

Gustavs Osis, Kalingē, Zviedrijā

ZĪMOŠANĀS PAR LAIKA TRŪKUMU NEVIETĀ

Bieži nācies dzirdēt no bērnu vecākiem aizrādījumus, ka bērnus angļu skolā stipri pārpūlinot un mācību sagatavošana aizņemot tik daudz laika, ka tie tikai ar grūtībām un augstākais pāris stundu nedējā varot veltīt latviešu valodai, lai mazākais iemācītos pareizi lasīt un rakstīt.

Vai šie vecāki jau būtu aizmirsuši, kā auga viņi paši un kā tika audzināta mūsu jaunatne Latvijā? Tur mēs gājām ganu gaitās vai līdzās vecākiem strādājām līgu un smagu darbu un tomēr arvien atradās kādi brīži, kad varējām mācīties rakstīt, lasīt un rēķināt. Jaunatnei pašai intereses mācīties reti kad pietiek, lai kaut ko nopietnu panāktu. Iniciatīva jāpatur vecākiem un nevietā ir žēlošanās par laika trūkumu. Vismaz sestdienās un svētdienās vai arī pa darbdienu vakariem var atrast kādu brīvāku stundiņu, lai bērniem parādītu, kas un kā jāmācās, lai viņus ievadītu lasīšanas un rakstīšanas gudrībās un pamācītu mīlēt latviešu grāmatu.

Katrā ziņā interesi mācīties latviešu valodu kāpinās vecāku pūles bērniem biežāk stāstīt par dzīvi Latvijā, dažādas ateres, kas saistītas ar dzimto vietu, un latviešu grāmatas, īpaši bērnu literatūru. Šajā ziņā vietā varētu būt lielāka arī mūsu apgādu rosība.

E. Lūsis, Hotornā, Anglijā

VAI NEVAR IEDARBINĀT FONDU?

Augustā Heiligenhāfenas tbc slimnīcu atstāja vairāki slimnieki, to vidū arī latvieši. Viņi ieradās Neištatē nometnē un te līdz pilnīgas dokumentācijas nokārtošanai, kas dažkārt ilgst pat trīs mēnešus, saņem pabalstu 38 DM mēnesī, no tām maksājot arī par elektrisko strāvu, kurināmo un ūdeni. Uzturam atliek labi ja 30 DM, kas tbc slimniekiem ir vairāk nekā trūcīgi. Jāievēro, ka vairums no slimnīcas izņākušo ilgāku laiku bijuši smagi slimi. Daudziem abas plaušu puses gāžņas, citi pārcietuši smagas plaušu operācijas utt. Lai slimība neatkārtotos un lai galīgi likvidētu vecās sekas, viņiem būtu nepieciešams papildu uzturs un citi piemēroti apstākļi, bet šim nolūkam vajadzīga nauda.

Par to domājot, nāk prātā bij. nometnes angļu komandanta norādījums, ko viņš deva, DP pārejot vācu saimniecībā: „Nealzmirstiet savus smaga likteņa piemeklētos tautiešus. Pūlieties viņu labā visiem līdzekļiem!" Pēc šī aicinājuma viņi toreiz piezīmēja, ka nodod nometnes jaunajai pārvaldei lielāku naudas summu slimo atbalstam. Lai gan no slimajiem saņemti šādi atbalsta lūgumi un viņu labā iestājusies arī tautību pārstāvība, jautājums nekustas uz priekšu. Jājautā, vai ir vietā sauss formālisms, ja jāšķīs par cilvēku dzīvībām?

Eriks Miesnieks, Neištatē

KURŠ VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(11. turpinājums)

„Diemžēl, es zinu ļoti maz. Es pazīstu mirušo tādu, kādu viņu pazina pasaule — tā sakot viņas sabiedrisko stāvokli. Par viņas privāto dzīvi man tik pat kā nekas nav zināms, un Furnjē kungs laikam varēs sniegt par viņu daudz izsmeļošākas ziņas, nekā es. Katrā ziņā Žizeles kundze bija personība; viņa bija vienreizīga. Par viņas iepriekšējo dzīvi arī ir visai maz zināms. Jauna būdama viņa būs izskatījusies, manuprāt, visai labi, līdz kamēr viņas seju sabojāja bakas. Citādi, manuprāt, viņa bija sieviete, kam ļoti patika vara, un viņa to izbaudīja līdz pašiem sirds dziļumiem. Žizeles kundze bija tas franču sievietes tips, kas nekad neatļauj jūtām ietekmēt veikala intereses. Tajā pašā laikā viņai bija labā slava, ka viņa savus veikalus veic ar ārkārtīgu godīgumu."

Ir kā vēlēdamies iemantot sava tautieša apliecinājumu, viņš uzlūkoja to, un tas piekrizdams pamāja savu tumšo, melancholisko galvu. „Jā, viņa bija godīga — zināmā nozīmē. Taču tiesām būtu bijis ar viņu diezgan ko nonemties, ja vien būtu pie rokas kādi pierādījumi. Protams,..." viņš izteiksmīgi paraustīja plecus. „No cilvēka — tāda kāds viņš radīts — nevar pārāk daudz prasīt!"

„Ko jūs ar to domājiet?"

„Šantāžu."

„Izspiešanu?" pētīja Džapss.

„Jā, īpaša veida izspiešanu. Žizeles kundze cienīja principu — aizdot naudu vienīgi pret zolo vekseli; un gan attieksmē uz summu gan atmaksas veidu viņa rīkojās tā, kā pašai patika; taču variet būt pārliecināti, ka viņai bija pašai savas metodes, kas parāda atmaksu garantēja."

Puaro ieinteresēts paliecās uz priekšu.

„Kā jau Tibo kungs šodien iepriekšējā izmeklēšanā apliecināja, mirušās klienti un klientes piederēja sabiedrības augstākajai šķirai, kas sabiedriskās domas priekšā viegli ievainojami. Žizeles kundzei bija pašai sava labi nostādīta ziņu aģentūra; iekāms viņa aizdeva naudu, tas ir — lielas summas, aģentūra stājās darbā. Es atkārtoju Tibo kunga vārdus: zināmā nozīmē mirušā bija visai godīga. Jo viņa bija uzticīga tiem, kas bija uzticīgi viņai. Es arī noteikti ticu, ka viņa nekad neizlietoja savas slepenās ziņas, lai iegūtu naudu no tāda, kas viņai to jau nebūtu parādā."

„Jūs tātad domājat, ka šīs slepenās ziņas nozīmē viņas drošību?" pētīja Herkuls Puaro.

„Pareizi. Un šīs drošības pielietošanā viņa rīkojās gluži nežēlīgi; viņa bija gluži akla un kurla pret jebkādām jūtām. Taču viņas sistēma, mani kungi, izrādījās par tādu, kas atmaksājas. Tikai ļoti ļoti reti viņai nācās kādu iekasējamu parādu norakstīt zaudējumos. Ik viens vīrietis vai sieviete, atrazdamies sabiedriski izcilā stāvoklī, dara pat neiespējamo, lai sagādātu naudu un tā novērstu atklātu skandālu."

„Bet ja nu viņai tomēr šad un tad bija jāiegrāmato kāds zaudējums? Ko tad?"

„Tādā gadījumā, Puaro kungs, — ziņas, kas bija viņas rīcībā, tika publicētas jeb nodotas tai personai, uz ko šī lieta attiecās."

Kādu brīdi mājīgi iekārtotajā telpā valdīja klusums. Tad no jauna atskanēja mazā beļģa balss: „Financiēli tas viņai gan nebija izdevīgi?"

„Nē," atbildēja Furnjē. „Vismaz ne tieši."

„Bet netieši?"

„Netieši tas pamudināja citus pildīt savas saistības, vai nē?" iemeta inspektors Džapss starpā.

„Jā," apliecināja Parīzes drošības policijas ierēdnis. „Sekmīgi tas katrā ziņā bija no morāliskā iedarbības viedokļa."

„Es to gribētu nosaukt par nemorālisku iedarbību," sacīja nīgri Džapss. „Nu," viņš domīgi brauca savu degunu, „mums atveras vesela virkne šīs slepkavības iespējamo motīvu. Turklāt kļūst degošs arī jautājums, kas manto viņas naudu. Vai jūs varat mums palīdzēt, Tibo kungs?"

„Viņai bija meita, kas tomēr nedzīvoja kopā ar māti," atbildēja jurists. „Es pat esmu tais domās, ka Žizeles kundze pēdējo reizi viņu redzējusi kā pavisam mazu meiteni. Taču pirms daudziem gadiem viņa uzrakstīja testamentu, kas visu — atskaitot nelielu pabalstu viņas saimniecei — novēlēja meitai Annai Moriso. Viss — manā vērtējumā tas nozīmē 8 vai 9 miljonus franku."

Herkuls Puaro savilka lūpas, it kā gribētu iesvilpties: „Tad jau Anna Moriso jaunkundze būs ļoti bagāta jauna dāma!"

„Tā ir viņas laime, ka viņa neatradās lidmašīnā," sausi piezīmēja Džapss. „Citādi būtu radušās aizdomas, ka viņa nogādājusi savu māti pie malas, lai iegūtu naudu. Cik gan viņai varētu būt gadu?"

„Pilnīgi pareizi es to nezinu. Iespējams, ka divdesmit četri vai divdesmit pieci."

„Hm, šķiet, viņai nav nekāda sakara ar noziegumu; tādēļ būs pareizāki, ja pievērsīsimies mirušās veikaliem. Ikviens no pasažieriem noliedz pazīšanos ar viņu. Vai viņas privāto papīru caurskate mums palīdzētu, Furnjē?"

„Mīļais draugs," nomākti atbildēja francis, „tūliņ pēc manas telefona sarunas ar Skotlend Jardu es devos uz viņas dzīvokli, kuŗā atradās seifs ar viņas papīriem. Taču starplaikā tie sadedzināti."

„Sadedzināti? Kas to gan būtu izdarījis?"

„Žizeles kundzes saimniecības vadītāja Elīze — viņai bija rīkojums atvērt seifu, kuŗa slepeno atslēgu viņa zināja, un iznīcināt saturu, tikko viņas kundzei notiek kas ļauns."

„Ko?.. Bet tas taču ir gandrīz neticami!" iesaucās inspektors Džapss.

„Jūs redzat, ka mirušai bija pašai savi tikumi. Kā jau teicu, viņa bija uzticīga tiem, kas izrādījās uzticīgi viņai; viņa bija nežēlīga, taču viņa bija arī sieviete, kas turēja vārdu."

Džapss pārsteigts nošūpoja galvu un kopā ar pārējiem trim nogrima garās pārrunās par mirušās dīvaino dabu. Beidzot Tibo kungs piecēlās: „Mani kungi, diemžēl, esmu spiests jūs tagad atstāt. Ja varu būt noderīgs ar kādām tālākām ziņām, esmu katrā laikā jūsu rīcībā. Manu adresi jūs zināt."

Viņš pēc kārtas katram sniedza roku un atstāja istabu.

VII.

Pēc viņa aiziešanas palicēji sasēdās ciešāki kopā.

„Tātad steidzīgi pie darba!" Džapss uzaicināja pārējos, atvāzdams pildāmspalvu. „Lidmašīnas pakaļējā nodalījumā — un tikai šis nodalījums mūs interesē — atradās vienpadsmit pasažieri un abi stjuarti. Daži no viņiem bija angļi, daži franči. Ar pirmajiem nodarbošos es pats, kamēr pēdējos uzticu Furnjē kungam. Arī tās izziņas, kas ievācamas Parīzē, ir jūsu ziņā, Furnjē."

„Ar izziņām Parīzē vien nepietiek," atbildēja francis. „Šai vasarā Žizeles kundze noslēdza vairākus veikalus franču peldvietās — Doviļā, Le Pinē, Vimerē. Šai nolūkā viņa devās arī uz dienvidiem, uz Antibām un Nicu."

„Stop! Viens vai divi Prometeja pasažieri pieminēja Le Pinē — to mēs nedrīkstam piemirst. Tālāk mums jānodarbojas ar pašu slepkavību — mums jānoskaidro, kuŗš eventuēli bija tādā situācijā, ka varēja lietot pūšamo stobriņu."

Inspektors Džapss attina lielu lidmašīnas iekšienes plānu un noklāja to galda vidū. „Tā, tagad priekšdarbi beigti! Laipni lūdzu jūs kopā ar mani izsekot visus pasažieŗus un apsvērt visas varbūtības, kā arī — kas ir vēl svarīgāk, — visas iespējamības. No pasažieŗu saraksta vienu mēs varam svītrot iepriekš, proti — Puaro kungu."

Mazais beļģis bēdīgi nošūpoja savu olai līdzīgo galvu: „Jūs esat pārāk paļāvīgi, mon cher. Jums nevajadzētu uzticēties nevienam. Nevienam pašam!"

(Turpinājums sekos)

Vecākā zin

Latvietis Oksford Kentas

Pirms 700 gadiem un taga latviešu valodu — Komūn Semestŗa beigās sāp galv darbos — Arī an

VĒSTULE LAT

Tā mazliet savādi ap sirdi, pirm reizi ieejot mītnē, ko dibinājis Ang lijas karalis Edvards II 1326. gad un kas saistās ar daudziem Anglija vēsturē slaveniem vārdiem. Un n vienā no šīs kolledžas telpām, kuŗa sienas piesātinātas ar īpatnējo „oks fordisko" garu, jādzīvo, jāmācās u jāmēģina pierast visam, kas t jauns un reizē senatnīgs.

Palasot vēsturi, izrādās, ka vēl t kai pirms 150 gadiem, kas salīdzin ar universitātes mūžu (sākusi darbo ties 1218. g.) ir visai īss laika sprīd uzskati par mācīšanos bijuši stip atšķirīgi no mūsdienu izpratne Kāds ārzemnieks ap 1760. g. apci mojis universitāti un noskatījies pā baudījumos, stāsta: „Eksaminētāj kandidāts un trīs oponenti ienāc pārbaudījumu telpā un dziļā klusu mā pavadīja statutos paredzēto la ku, vai nu lasot kādu romānu vai c tādā veidā kavējot sev laiku. Brī vēsturnieks Treveljans raksta, ka v 18. g. s. Oksfordas un Kembridž universitātes patiesībā nebijuši n kas vairāk kā ērti klostera veid iestādījumi garīdzniekiem ar mazā akadēmiskām zināšanām, kamēr l bāko ģimeņu jaunekļi un zinā skaits parastāku studentu pavadīju tur savu laiku, ļoti patīkami, lielā daļu dzerot, līksmi trokšņojot u mazliet arī lasot grāmatas.

Taču pēdējo 150 gadu laikā dauc kas grozījies, un tagad, ja kāds vēl universitāti beigt, ir jāmācās un p tam visai cītīgi. Bet ja arī mūsdien studentam sūri jāstrādā, un pārbau dījumi jau līdzinājas „viduslaiku in kvizicijai", tad angļi nebūtu angļi ja *viss* vecais būtu pilnīgi atmest. *Ārējais ietērps un tradīcijas vēl jo* projām ir seno dienu mantojums, ka nez' vai būs tik viegli izdzēšams, ka mēr vien vēl šīs simtgadējās celtnes pastāvēs. Un arī latvietim, lai cik tas savā būtībā revolūcionārs, jāpakļaujas šim mazliet mistikajam Oksfordas universitātes garam, kas a saviem klostera mūriem, torņiem un torņīšiem vēl glabā sevī kaut ko n viduslaikiem.

Sākumā tas padara elpu grūtāk bet drīz vien jau pierasts, un tu jūti ka esi jau zināmā mērā pielīdzināt savai apkārtnei, un tavi baltā zvir buļa spārni jau kļuvuši krietni pelē kāki. Dienu dienā satiekoties ar pā rējiem kolledžas iemītniekiem, t tieci izprašņāts un aplūkots, jā pa apbrīnots, jo labai tiesai student Latvijas un latviešu vārds ir kau kas citai planētai piederošs. Un ta ir brīži, kad mute top sausa, stāsto par tautu pie Baltijas jūras un tā likteņa gaitām. Ir izbrīna, līdzjūtīb un dažbrīd neticība. Un tad tu brī nies pats, kad pēkšņi viens no stu dentiem — amerikānis — prot dažu vārdus latviski un vēl vairāk vārdu lietuviski! Vai viņa dzīslās tek baltu asinis? — Nē, viņš ir angļu ģimene atvase, bet jau Amerikā iesācis stu dēt senās eiropiešu valodas un zinā ka latviešu un lietuviešu valoda daudz vecākas par angļu un pat par seno indiešu un latīņu valodām. Viens otrs kaut ko dzirdējis par mū su zemi, bet īstas skaidrības nav. Un kad daži kolledžas studenti noskatās Vestenas un Leščevska baletvakaru seko prašņāšana un bezgala liela brī nīšanās. Jā, tas jau nu ir pavisam kaut kas sevišķs. Un tas, jūs sakiet, pieder mazai Eiropas tautiņai? . . .

Jaunienācējam kolledžā sākumā jāsastopas ar daudz jaunumiem un pārsteigumiem. Ir labi, ja laimīgi cilvēki laikus snieguši nepieciešamo informāciju, kas drīz vien izrādās ļoti noderīga. Viens no šiem negaidītajiem pārsteigumiem ir vairāku universitātes klubu, apvienību un grupu pārstāvju „uzbrukumi" jau otrajā pavasara semestŗa dienā, piedāvājot biedru kartes, protams, pret zināmu biedru naudu. No naudas jau Oksfordā var sevišķi ātri „atbrīvoties", vai apvienību izvēli. Oksfordas universitātē ir pavisam 224 dažādi klubi, apvienības, savienības un grupas. Pārstāvētas visdažādākās un neiedomājamākās nozares, sākot ar sporta, politiskiem, reliģiskiem, zinātņu, valodu, mūzikas, un beidzot ar bezdievju un virsbikšu klubu. Pēdējais ir viens no jaunākajiem, un tā mērķis ir „studēt virsbikšu vēsturi, modes nozīmi un sociālās ērtības resp. neērtības." Šī kluba patrons ir Sv,

Vecākā zinātņu citadele

Latvietis Oksfordas univertsitātē un Kentas mārsās

Pirms 700 gadiem un tagad — Amerikānis, kas pazīst latviešu valodu — Komūnistu un virsbikšu klubi — Semestŗa beigās sāp galva — Maltas aizstāvis lauku darbos — Arī angļiem sava Valmiera

VĒSTULE LATVIJAI NO ANGLIJAS

Tā mazliet savādi ap sirdi, pirmo reizi ieejot mītnē, ko dibinājis Anglijas karalis Edvards II 1326. gadā, un kas saistās ar daudziem Anglijas vēsturē slaveniem vārdiem. Un nu vienā no šīs kolledžas telpām, kuŗas sienas piesātinātas ar īpatnējo „oksfordisko" garu, jādzīvo, jāmācās un jāmēģina pierast visam, kas tik jauns un reizē senatnīgs.

Palasot vēsturi, izrādās, ka vēl tikai pirms 150 gadiem, kas salīdzinot ar universitātes mūžu (sākusi darboties 1218. g.) ir visai īss laika sprīdis, uzskati par mācīšanos bijuši stipri atšķirīgi no mūsdienu izpratnes. Kāds ārzemnieks ap 1760. g. apciemojis universitāti un noskatījies pārbaudījumos, stāsta: „Eksaminētājs, kandidāts un trīs oponenti ienāca pārbaudījumu telpā un dziļā klusumā pavadīja statutos paredzēto laiku, vai nu lasot kādu romānu vai citādā veidā kavējot sev laiku. Britu vēsturnieks Trevelians raksta, ka vēl 18. g. s. Oksfordas un Kembridžas universitātes patiesībā nebijuši nekas vairāk kā ērti klostera veida iestādījumi garīdzniekiem ar mazām akadēmiskām zināšanām, kamēr labāko ģimeņu jaunekļi un zināms skaits parastāku studentu pavadījuši tur savu laiku, ļoti patīkami, lielāko daļu dzerot, līksmi trokšņojot un mazliet arī lasot grāmatas.

Taču pēdējo 150 gadu laikā daudz kas grozījies, un tagad, ja kāds vēlas universitāti beigt, ir jāmācās un pie tam visai cītīgi. Bet ja arī mūsdienu studentam sūri jāstrādā, un pārbaudījumi jau līdzinājas „viduslaiku inkvizīcijai", tad angļi nebūtu angļi, ja viss vecais būtu pilnīgi atmests. Ārējais ietērps un tradicijas vēl joprojām ir seno dienu mantojums, kas nez' vai būs tik viegli izdzēšams, kamēr vien vēl šīs simtgadējās celtnes pastāvēs. Un arī latvietim, lai cik tas savā būtībā revolūcionārs, jāpakļaujas šim mazliet mistikajam Oksfordas universitātes garam, kas ar saviem klostera mūŗiem, torņiem un tornīšiem vēl glabā sevī kaut ko no viduslaikiem.

Sākumā tas padara elpu grūtāku, bet drīz vien jau pierasts, un tu jūti, ka esi jau zināmā mērā pielīdzināts savai apkārtnei, un tavi baltā zvirbuļa spārni jau kļuvuši krietni pelēkāki. Dienu dienā satiekoties ar pārējiem kolledžas iemītniekiem, tu tieci izprašņāts un aplūkots, jā pat apbrīnots, jo labai tiesai studentu Latvijas un latviešu vārds ir kaut kas citai planētai piederošs. Un tad ir brīži, kad mute top sausa, stāstot par tautu pie Baltijas jūras un tās likteņa gaitām. Ir izbrīna, līdzjūtība un dažbrīd neticība. Un tad tu brīnies pats, kad pēkšņi viens no studentiem — amerikānis — prot dažus vārdus latviski un vēl vairāk vārdu lietuviski! Vai viņa dzīslās tek baltu asinis? — Nē, viņš ir angļu ģimenes atvase, bet jau Amerikā iesācis studēt senās eiropiešu valodas un zina, ka latviešu un lietuviešu valodas daudz vecākas par angļu un pat par seno indiešu un latīņu valodām. Viens otrs kaut ko dzirdējis par mūsu zemi, bet īstas skaidrības nav. Un kad daži kolledžas studenti noskatās Vestenas un Leščevska baletvakaru, seko prašnāšana un bezgala liela brīnīšanās. Jā, tas jau nu ir pavisam kaut kas sevišķs. Un tas, jūs sakiet, pieder mazai Eiropas tautiņai? . . .

Jaunienācējiem kolledžā sākumā jāsastopas ar daudz jaunumiem un pārsteigumiem. Ir labi, ja laipni cilvēki laikus snieguši nepieciešamo informāciju, kas drīz vien izrādās ļoti noderīga. Viens no šiem negaidītajiem pārsteigumiem ir vairāku universitātes klubu, apvienību un grupu pārstāvju „uzbrukumi" jau otrajā pavasara semestŗa dienā, piedāvājot biedru kartes, protams, pret zināmu biedru naudu. No naudas jau Oksfordā var sevišķi ātri „atbrīvoties", kāpēc jābūt ļoti uzmanīgam ar klubu vai apvienību izvēli. Oksfordas universitātē ir pavisam 224 dažādi klubi, apvienības, savienības un grupas. Pārstāvētas visdažādākās un neiedomājamākās nozares, sākot ar sporta, politiskiem, reliģiskiem, zinātņu, valodu, mūzikas, un beidzot ar bezdievju un virsbikšu klubu. Pēdējais ir viens no jaunākajiem, un tā mērķis ir „studēt virsbikšu vēsturi, modes nozīmi un sociālās ērtības resp. neērtības." Šī kluba patrons ir Sv. Pantalons. No politiskiem klubiem būtu jāmin: konservātīvo apvienība ar 1400 biedriem, lēboristu (strādnieku) klubs ar 800 biedriem, liberāļu klubs ar 600 biedriem, sociālistu klubs (kreisā spārna lēboristi) ar 400 biedriem un komūnistu partijas klubs ar 80 biedriem. Vēl jāmin slavenā Oksfordas apvienība, kas ir britu parlaments miniatūrā, un kuŗa debatēs bieži piedalās parlamenta locekļi, ieskaitot Čerčilu, un Kosmosa klubs, kuŗa mērķis ir iztirzāt pasaules tautu savstarpējās attieksmes no bezpartējisko viedokļa. Pēd. priekšsēdis ir Z. Gabre-Sellasie, Abesinijas karaļa brālēns. Oksfordas universitātē, šai kolledžu apvienībā, ir 24 vīriešu un 5 sieviešu kolledžas ar vairāk nekā 7000 studentiem. Katra kolledža ir līdzīga mazai valstiņai jeb pilsētai ar savu valdību un kārtību, kas savukārt padota augstākajai universitātes valdībai, ko sastāda universitātes mācības spēki un universitāti beigušie, kas ieguvuši augstāku akadēmisko gradu. Universitātei ir likumdevēja vara, eksaminācijas uc. tiesības, bet kolledžas rūpējas par studentu aprūpi, mācīšanu, audzināšanu un disciplīnu. Universitātes vadītājs ir kanclers, ko ievēl uz visu mūžu; pašlaik tas ir Lords Halifakss. Vicekanclers, ko ievēl uz trim gadiem no kolledžu vadītāju vidus, ir darbiem pārslogotākais cilvēks universitātē, jo kanclers reti kad piedalās universitātes vadīšanā. Mācības gada treškdaļa nav gara — tikai apm. 8 nedēļas, bet šis laiks ir krietni pārslogots ar darbu, tā kā latvietim, kam tūlīt pēc ierašanās universitātē ar visu spēku jātur līdzi angļu komilitoņiem, semestŗa beigās sāp galva un lauku darbi Kentas grāfistē izliekas visai patīkama pārmaiņa.

Atkal jāiepazīstas ar jaunu vidi — Anglijas māršām Ziemeļjūras piekrastē. Apkārtne ar viensaimniecībām mazliet atgādina dzimteni, redz arī vienu otru saimniecības ēku ar salmu jumtu. Daudz jauna, vēl neredzēta. Kontinenta cilvēkam, kas te pirmo reizi, viens svešos ļaudīs, mazliet savādi un vientuļi; bet tas savā ziņā noder, jo var labāk un tuvāk iepazīties ar šo īpatnējo tautu, tās ģimenes dzīvi un sabiedrību, kur vēl valda uzsvērta šķiŗu sistēma.

Mazliet jāpadomā, kad redzi visos darbos sev līdzās strādājam pazīstamu angļu ģenerāli, kas vadījis Maltas salas aizstāvēšanu kritiskajos 1941./42. gados, un par ko rakstīts vairākās grāmatās. Un tūlīt jāsecina, ka šī tauta nekādā gadījumā nav prūsiski militāriska. Aiz katra karavīra vienmēr slēpsies cilvēks, kam mīļš ir miers, bet kas gatavs cīnīties, ja to prasa gods un taisnība. Tikai ne vienmēr šī tauta reaģē pietiekami ātri, bet tas laikam tāpēc, ka tai grūti iedomāties, ka kaut kur ir kāds, kas jūt un domā savādāk nekā viņš. Bet atmoda jau tuvu. Ir visai interesanti vērot, ka pat parastie laukstrādnieki savā izloksnē dažbrīd visai dzīvi pārrunā pasaules politisko stāvokli. Jā, lielākā daļa no tiem klausās radio, visi lasa laikrakstu.

Kad pienāk laiks atgriezties Oksfordā, lai mēnesi pirms semestŗa sākuma varētu pamācīties — ne vien uzlabotas lauksaimniecības zināšanas, rokas un mugura iemācījusies cilāt labības maisus, bet iegūta arī jēga par angļu krūzi tējas un meteoroloģisko laiku, par mazbērnu audzināšanu, gulbjiem māršu kanālos un ciemata kriketu. Un kur tad vēl paisums un bēgums Ziemeļjūras plūdmalē, sāļā jūras un dūņainā māršu upes ūdens „nogaršošana" un Kenterberijas katedrāle. Žēl, ka dekāns nebija runājams, bet viņš esot diezgan gados un, ko galvā ieņēmis, to tik viegli vairs ārā neizrunāt. Prātā arī Lamanšas kanāļa piekrastes pilsētiņa Volmera (Walmer) ar Čerčila pili. Iznāk, ka angļi aizņēmušies mūsu Valmieras nosaukumu!

Un tad tu atkal esi Oksfordā, un desmit nedēļas māršu vējos pieder pagātnei. Tu steidzies atkārtot izbirušās gudrības, taču nevari atturēties, zagšus nepalūkojies tumšsejaina Āfrikas dēla sejā un godbijīgi nepalaidis garām indiešu augstmaņa meitu ar augstas kastas zīmi uz pieres.

Oksfordā, septembrī.

Juris Šinka

Komandējums uz Klēru

AUSTRĀLIJAS DARBA DZĪVES AINAS

Pārpratums uz pārpratuma — Azaids uz suņa — 3 vīri 2 gultās — Fredis neuztraucas — Viss tomēr kārtībā

Pie durvīm spēcīgi klauvē kāds vīrs, ko Adelaides dzelzceļa pārvalde sūtījusi ar ziņu, lai sagatavojos garākam ceļojumam: jāremontē lokomotīve 191, kas bojājuma dēļ palikusi Klērā — 100 jūdzes no šejienes, Dienvidaustrālijas vidienē.

Tūliņ uzmeklēju savu meistaru Fredi — arī viņš jau saņēmis šo vēsti. Vispirms braucām uz noliktavu pēc vajadzīgās mašīndaļas, bet izrādas, ka tādas tur nav. Ko nu? — Atliek vienīgi braukt uz depo un nomontēt vajadzīgo kādai citai lokomotīvei. Sviedriem vaigā nostrādājām kādas pāris stundas, bet tad atklājas, ka meistars pārskatījies, un esam noņēmuši nepareizo daļu. Steidzīgi liekam to atpakaļ un beidzot arī esam ieguvuši īsto. Bet nu arī atliek vairs tikai dažas minūtes līdz vilciena atiešanai . . .

Nomontēto ierīci un vajadzīgos darba rīkus sabāzam maisā, bet — kā lai tiek uz staciju? Meistars metas uz biroju. Tur tam paskaidrots, lai uzmeklējam lokomotīvi 226, kas mūs aizvedīšot uz staciju. Ņemu maisu plecos — tas ir krietni smags, — un pusskriešus steidzamies uz paredzēto braucāmrīku. Taču izrādas, ka birojā notikusi kļūdīšanās: mūs vedīs nevis 226 bet 626. Ņemu atkal maisu pār pleciem un skrienam meklēt 626, līdz beidzot laimīgi sasniedzam staciju minūti pirms vilciena atiešanas.

Vilciens ir pārpildīts, un mūs novieto bagāžas vagonā. Uz kādas lielas kastes uzliekam savas sviestmaizes un sākam ieturēt azaidu. Pēkšņi kaste saļigojas, un no kādas šķirbas mūs uzlūko divas brūnas acis, jo kastē iesprostots kāds suns. Tas liekas miermīlīgas dabas, un tā mēs turpinam izlietot viņa mājokli par azaida galdu. Suņa ieinteresēts, sāku vērot pārējo bagāžu. Gandrīz viss vagons piekrauts saldējuma sūtījumiem, kas iešūti īpašos maisos. Katrā pieturas vietā konduktors iesviež vēl pa maisam, jo Austrālijā saldējums ir pastāvīgā konkurences cīņā ar alu.

Pēc vairāku stundu braukšanas ievēroju, ka ārpusē dabai vairs nav parastās Austrālijas sejas, jo nekur neredz aitu baŗu. Lieli kviešu lauki mainas ar vēl lielākiem vīna dārziem. Visur ziedu bagātība: zied meži, zied lauki un augļu dārzi, jo patlaban še pavasars, un zemē mitruma gana. Kokos kliedz krāsaini putni, pat pa laukiem priecīgi dejo truši. To vidū redzami arī lieli zaķi, kas varētu sajūsmināt pat visizlutinātāko medinieku.

Deviņos vakarā sasniedzām Klēru, kas ir vientuļa lauku stacija. Ejam pie priekšnieka un pieprasam divi gultas, jo nākošais vilciens atiet tikai otrā rītā. Bet mēs ar lielu atvainošanos dzirdam, ka esot gan divi gultas, bet tajās jau guļot trīs vīri. Par lokomotīvi 191 un mūsu uzdevumu stacijas priekšnieks, protams, nekā nezina. Vakars ir ļoti tumšs, bet patīkami silts; gaisā virmo smaržu viļņi un dažādu sīku dzīvnieku skaņas. „Pavasaŗa mūzika," saka mans meistars Fredis.

Nolemjam apskatīt mazo miestiņu, iedzert pāris glāzes alus un tad uzmeklēt tos trīs vīrus, kas guļ divi gultās, cerībā, ka tie varbūt zinās, kur atrast lokomotīvi 191. Alu tomēr nedabūjām. Visi krogi jau slēgti, vienīgi Pestīšanas armijas telpās skan mūzika un skaļas valodas: tur priecājas jaunatne. Taču šķiet, ka to ielūksmināļis nevien deju prieks, bet arī kāda stiprāka, slepus iebaudīta lāse. Mums atliek iegriezties kafejnīcā un remdināt savas slāpes ar tasi siltas kafejas. Tad uzmeklējam brālīgos gulētājus un esam priecīgi sastapt meklētās lokomotīves mašīnistus. Bet tūlīn arī mums jāpiedzīvo vistrakākais pārsteigums: mūsu atvestā mašīndaļa neder, jo bojājums lokomotīvei ir pavisam citā vietā, nekā ziņots. Tas nu man šķiet par daudz, bet Fredis apbrīnojamā mierā nosaka: „Iesim palūkot . . ."

Kad pār akmeņiem un celmiem klupdami esam sasnieguši mašīnu, izdzirdu aizdomīgu šņākšanu. Bet arī tā manu meistaru neuztrauc. Viņš samērcē petrolejā vairākas lupatas, aizdedzina tās un izsvaida visapkārt. Un tad es redzu spidīgus un gludus čūsku ķermeņus aizvijamies un nozūdam tuvējā grāvī. Saņemot kopā visus prātus un fantāziju, mums izdodas mašīnu salabot tiktāl, ka tā var atgriezties Adelaidē. Arī paši otrās dienas pievakarē esam mājās.

Šis ir mazs epizods no šejienes darba dzīves, kur bieži nākas sastapties ar dažādām nebūšanām. Taču beigas arvien ir labas, un tādas ir arī šoreiz: kabatā čaukst saņemtā komandējuma nauda, un neviens par to neuztraucas, ja šodienas avīzē atkal rakstīts, ka Austrālijas dzelzceļiem pagājušajā gadā valsts piemaksājusi milzu summu.

Adelaidē, septembrī.

R. Dambītis

Importētā priežu mežā

VĒSTULE REDAKCIJAI NO BRISBANES

Laikam nekad savā mūžā nespēšu kaut ko aplūkot, nesalīdzinādama to ar redzēto Latvijā. Šī salīdzinājuma rezultātā bieži vien pozitīvais spriedums ir par labu dzimtenei. Tā bija arī šoreiz, apmeklējot lielo austrāliešu izstādi Brisbanē.

Šādas izstādes notiek reizi gadā, un ir svarīgs notikums austrāliešu dzīvē. Strādniekus speciāli atbrīvo no darba un par kavēto dienu samaksā. Ja tomēr jāstrādā, piem., virtuvē, restorānā vai slimnīcā, tad maksā lielāku algu, ko še dēvē par „overtime". Jau savlaicīgi paziņo kādā kārtībā izstāde apmeklējama: strādājošiem ir sava diena, armijai sava, tāpat namamātēm, skolniekiem utt. Protams, nevienam neliedz apmeklēt izstādi, kad viņam izdevīgāk — pat zināmās stundās nakti. Apmeklētāju pieplūdums milzīgs.

Izstādē redzams, par ko katram vislielākā interese. Pie mašīnām daudz vīriešu, pie puķēm — sieviešu. Visvairāk apbrīnotāju ir modernajām mēbelēm, bet vismazāk mājlopiem. Kaut neesmu īsta lauksaimniece, tomēr mani visvairāk vilka tieši šis sektors, jo vēl arvien nav aizmirsušās līdzīgās izstādes Rēzeknē uc. Latvijas pilsētās, kur vērojām mūsu skaistās, dižciltīgās brūnaļas. Arī še bija govis dažādās krāsās, ar tesmeņiem kā „toveriem", bet šķiet, ka Latvijas brūnām tās netiek līdzi. Cūku nodaļā bija gan sarkanas un baltas, gan melnas un raibas iemītnieces. Mūsējās tomēr izskatījās labāk koptas un baŗotas, bet šīs te — gaŗiem sariem, netīras. Suņu stendā varēja pasmīnēt par lēdijām, kuŗas sēdēja aiz stieplēm ar saviem mīluļiem klēpī un snauda. Visām numurs pie krūtīm. Ja gribētu zoboties, varētu jautāt: kas galu galā izstādīts — suns vai dāma? Aitu nodaļā vilna, vilna un atkal vilna! Tajā pašā telpā bija izstādīti vilnas izstrādājumi un rokdarbi, kuŗu bija pamaz. Austrālietes gan mīl rokdarbus skatīties, bet ne darināt. Zirgi? — Jā, zirgi bija skaisti. Taču mums nebūtu kauns austrāliešus ievest arī agrākajā Oktes zirgu audzētavā. Mājputnu nodaļu grūti izstaigāt daudzo „kikerikū" dēļ. Kanārijputniņi dziedāja visskaistākās balsīs. Arī citi putni laida vaļā katrs savu dziedamo. Sevišķi patika krāsainie putni.

Ļoti daudz izstādē bija dažnedažādu mašīnu. Pārsteidza ledus skapju augstās cenas — elektriskais skapis lielākas ģimenes vajadzībām maksā 95—150 mārciņu. Šajā saules zemē gan vajadzētu ražot patērētājiem pieejamākus, jo jaunatbraucējiem iegādāties šādu skapi ir vesela problēma. Vēl jāpiemin, ka lielu laukumu aizņēma tādi izstādes atribūti kā karuseļi, visādi „tingeltangeļi" ar spokiem, ellēm, īstu ķīniešu izrādēm, cirku, izlozēm, cukurvati un malkas cirtēju sacīkstēm. Tā ir bērnu pasaule, kur ar plānāku maku bīstami rādīties, ja mazie ir līdzi. Citādi nevar tikt mājās, iekams māte neizvērš kabatas uz otro pusi un neparāda, ka nav vairs ne penija. Vācijā karuseļi bija trokšņaināki, taču tīrāki, glītāki, jaunāki, kamēr še nolietoti līdz pēdējam.

Īsu mirkli šajā izstādē tomēr jutos kā mājās. Tas bija, kad iegāju priežu „mežā", kur rādīja, ko visu no šī koka var pagatavot. Var jau var, bet plakāts vēstīja, ka šīs priedes importētas no Amerikas. Taču skuju smarža bija īsta. Ar labpatiku ieelpoju tik pazīstamo aromu un, aizvērusi acis, iedomājos, ka esmu dzimtenes kāpās, kaut kur Vecāķos. Zem kājām patīkami čaukstēja skujas . . .

Velti acis meklēja kādu jaunaustrāliešu stendu. Latvieši še būtu cienīgi reprezentējušies.

Brisbanē, septembrī.

A. Vīksne

Latviešu māja ar 11 bērniem

Dorčesterā, Bostonas priekšpilsētā, netālu no jūrmalas, sportists V. Lagzdiņš nopircis māju, ko apdzīvo tikai latviešu ģimenes. Uzņēmumā — 11s mājas latviešu bērni.

O. Akmentiņa uzņēmums

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

• Kvēbekas provinces vidusskolu beigušas arī 3 latviešu meitenes: E. Tauriņa, I. Priedīte un K. Zommere. Pirmā no tām vispārējā klasifikācijā ierindojusies 12. vietā, kaut pārbaudījumi visai stingri, un ap 25 proc. audzēkņu tos nav izturējuši.

△ Latviešu inženieru-tehniķu kopa ar Montreālas latv. pal. b-bas atbalstu noorganizējusi arodapmācības būvamatniekiem. Inž. E. Zoldners tajās iepazīstinājis klausītājus ar betona fabrikas raŗošanas tehnoloģisko procesu un gatavi betona piegādi būvvietās, kamēr inž. R. Karlsons — ar koka apstrādāšanas paņēmieniem Kanadā.

△ Pallgmāsu kursus pie Montreālas slimnīcas beiguši A. Ābrola, A. Beizike un V. Veckalniņa, iegūstot pallgmāsas diplomus, kas tām dod vienādas aroda tiesības ar kanadietēm.

△ Montreālas latviešu organizāciju pārstāvju apspriedē vienojās par Latvijas nacionālā karoga pagatavošanu. Karogu iesvētīs 18. novembrī, pēc kam to nodos glabāšanā MLP b-bai. 18. novembrī atzīmēs ar dievkalpojumu un laicīgo aktu, kuŗu kuplinās koŗa dziesmas, deklamācijas un vijoles solo. Svinībās aicinās arī igauņu un lietuvju pārstāvjus.

△ Montreālas stacijā ar sirdstrieku miris 76 g. v. Jānis Lūsis. Izvadīšanu un apbedīšanu kārtojusi vietējā ev. lut. draudze.

•

△ Līdzšinējā Beļģijas latviešu mēnešraksta Vairogs vietā ar 1. sept. sācis iznākt jauns izdevums — Vēstnesis. Lai atspoguļotu visu Beļģijas latviešu darbu un ciņas par kopējiem mērķiem, redakcijas darbā iesaistīti dažādu organizāciju pārstāvji un arī ārpus tām stāvošas personas. Pirmais Vēstneša numurs tehniski pavijīš, taču cerams, ka turpmākie būs labāki. Mēnešraksta izdevēja ir BLNK, redakcijas kolēģijā — R. Ķēniņš, J. Pīpiņš, A. Bumburs un M. Gross.

•

Amerikas latviešu tautiskā savienība Bostonā 15. sept. sanāca gadskārtējā plēnumsapulcē, piedaloties 110 biedriem, to vidū arī biedrības dibinātājam un goda biedram Jēkabam Ziebergam. B-bas pr-ks māc. O. Blūmītis ziņoja par pagājušā gada darbību, kas kļuvusi jo rosīga, pieaugot biedru skaitam no 60 uz 228. Ar biedrības ierosmi, nodibināta sestdienas skola, kur mācīs latviešu valodu, Latvijas vēsturi un ģeografiju, dziedāšanu un tautas dejas. Skolu vadīs insp. A. Banga. Pieņēma jaunos biedrības statūtus, kas paredz pulcināt tautiešus kultūrāliam darbam un atbalstīt Latvijas neatkarības iecīņāšanu. Sanāksmē izpaudās vēlējums iegūt biedrības namu, kur iekārtot skolu, mūzeju un teātri. Vairāki tautieši jau pieteikuši ziedojumus 500 dolaru apmērā. Nākošajam darbības gadam par b-bas priekšnieku ievēlēja Dr. A. Grīnupu, bet valdē A. Cīruli, māc. K. Spīguli, J. Kauci, Alīdu Cīruli, Pinkuli, V. Egliti, Ekmani un J. Austrumu. Revizijas komisijā ievēlēja A. Galiņi, J. Galiņu un Druvu, bet nama fondā — O. Blūmīti, Ļūļu, Dr. Grīnupu un Špalvipu.

Centrālpensilvānijā ir ap 200 tautiešu. Tos apzinā un aprūpē vietējā latviešu kopas valde, sadarbībā ar Nacionālo luterāņu padomi rīkodama latviešu dievkalpojumus un informēdama amerikāņus par latviešiem. Latviešu kopa nodibinājusies jūlijā beigās, kad bij. Vircburgas mācītāja D. Grauda vadībā noticis latviešu dievkalpojums. Tam sekojošā sanāksmē prof. V. Zāgara vadībā piedalījās ap 70 tautiešu.

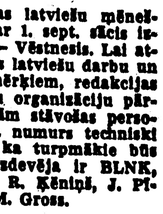

△ Detroitā latviešu kopsapulcē ar 100 dalībniekiem pārrunāti organizācijas un jaunatnes audzināšanas jautājumi. Nolemts organizēt svētdienas skolu ar trimdai paredzēto programmu. Audzināšanas darbu veiks A. Neparts, Fr. Sīpols un E. Memēns.

△ Nesen Bostonā ieradies lielāks DP transports ar 1280 pasažieriem. Atbraucēju vidū ir arī Dr. J. Kaktiņš ar kundzi, meitu un māti. Bostonas prese atzīmē šī starptautiski pazīstamā latviešu pataloga ierašanos, veltījot tam atzinīgus vārdus. Dr. J. Kaktiņš strādās savā speciālitātē Barres pilsētas slimnīcā, Vermontas štatā.

△ Kopīgu ģimenes dzīvi ASV nodibinājuši agr. J. Mazītis un zobārste E. Kainiņa. J. M. ieradies Amerikā pirms pusotra gada un pēdējā laikā kaipojis dārzniecībā, kāmēr E. K. turpat gadu strādājusi par rentgena māsu. Abi iepazinušies Tenesijas latviešu rīkotā koncertā š. g. pavasarī, un nesen Senatobijas latviešu baznīcā notikušas viņu jaulības. Agr. J. Mazītis nodomājis studēt veterināro medicīnu, bet viņa kundze cer iegūt zobārstes prakses tiesības. The Nashville Tennessean veltījis jaunlaulātajiem īpašu rakstu ar fotouzņēmumu.

Latviešu preses balsis

LATVJU VĀRDS

— Latviešu jaunajā paaudzē valda antipātija pret politiku, un par to nav jābrīnās. Ne partiju laikos, ne 15. maija laikmetā, nedz okupāciju gados tai nav bijis iespēju iepazīties ar labu politiku rietumu izpratnē. Vēl mazāk šādu iespēju dod trimdas „vadoņu" izdarības. Taču aplami būtu novērsties no izdevībām, kaut pagaidām tikai teorētiski iepazīties ar brīvo valstu politiskās iekārtas īpatnībām, vēlēšanu sistēmu, politisko vēsturi utt. To derētu pastudēt nevien jauniešiem, bet arī tiem, kas jau tagad seglo baltus zirgus iejāšanai Rīgā.

LONDONAS AVĪZE

— Kā jauka bezdelīga atskrēja ziņa, ka Vašingtonā beidzot atrisināts mūsu karavīru jautājums. Bija jau arī pats pēdējais laiks. Kaut tik nu kāds veikls paragrafu žonglieris neiešautu kāju starpā. Mainījusies arī iestāžu nostāja pret izceļotājiem. Pārbaudes gan nav kļuvušas vieglākas, bet ja agrāk bija gari jāskaidro, kā esi nokļuvis Vācijā, tad tagad jāstāsta, kāpēc boļševiki tevi baigajā gadā nebija nošāvuši, jo tā taču no boļševiku puses pret tevi bijusi skaidra labvēlība. Vai tas nav vesels psiholoģisks apvērsums?

BRĪVĀ BALSS

— Gan ārkārtīgi nopietnas ir briesmas, kas deldē baltiešu nacionālo dzīvību dzimtenē, bet tanī pat laikā kā laime nelaimē jāuzskata tas, ka pirms šo briesmu iestāšanās tik daudzi briesmu vēstneši ir varējuši doties pasaulē. Tiem tikai jāklausās un jāsauc, jācīnās pacietīgi un izmisīgi, un noteikti būs daudz atvieglots mājās palicēju liktenis nākotnē. Bet visjaunākais būtu noticis tad, ja šie liktens sūtņi, brīvībā tikuši, pamestu savus brāļus un māsas nāvīgā izmisumā un paši nomuktu pasaules plašumos. Tas būtu visjaunākais mūsu traģēdijā un nekādi maizes pelnīšanas ieganšti nevarētu aizsegt dezertieru vaigu.

LAIKS

Liekas, mums arvien vēl netrūkst cilvēku, kas cītīgi kāro izgatavot rezolūcijās. Piecus Vācijā pavadītos gadus neskaitāmas sēdes, sesijas un konferences beidzās ar rezolūciju pieņemšanu. Par viņu saturu dažkārt notika pamatīga ķīvēšanās, bet kad tās reiz bija pieņemtas, tad mierīgi nogūlās plauktos un pārklājās ar putekļu kārtu, līdz pēc kādas nākamās sēdes jauns papīrs ar jaunām rezolūcijām tām uzgūlās virsū. Mums kas ASV sākam tikai veidot savus sabiedriskos pasākumus, no tā vajadzētu mācīties un uzņemties veikt tikai to, ko tiešām arī spējam veikt, lai organizācijas atgūtu to uzticību, kas Vācijas trimdas posmā lielā mērā zaudēta.

INFORMATION

ON CONDITIONS BEHIND THE IRON CURTAIN

(Iznāk angļu valodā)

— Jaunāko poļu jūras virsnieku grupa devusies uz Odesu, lai piedalītos plašos padomju jūras manevros. Ir zināms, ka padomju flote Melnajā jūrā patlaban trenējas invāzijai Turcijā. Ziņo, ka šajā sakarā Maskava konfiscējusi divus poļu pasažieru tvaikoņus Sobieski un Jagello, kas arī nosūtīti uz Melno jūru.

Kenets Senfts atstāj LWF darbu Vācijā

Šinīs dienās Vāciju atstāja Luterāņu pasaules federācijas direktors amerikāņu joslā Kenets Senfts, kas šīs organizācijas darbā Vācijā strādāja trīsarpus gadus. Viņa pārziņā bija luterticīgo DP izceļošanas lietu kārtošana un garīgā aprūpe, un šos pienākumus tikai 26 g. vecais Senfts veica ar lielu sirdsdedzi un īstu bēgļu stāvokļa izpratni, mazāk būdams amatpersona, vairāk draugs un padomdevējs. LWF darbā strādāja arī Senfta kundze.

Atvadīšanās vakarā Minchenē pašaizliedzīgā darbinieka nopelnus cildināja LWF dir. Vācijā māc. Dr. P. Lindbergs, latviešu ev. lut. baznīcas vārdā archibīskapa vietnieks amerikāņu joslā prāv. J. Kullītis un visu ev. lut. DP vārdā igauņu māc. Vēms.

Senfta vietā par LWF direktoru amerikāņu joslā turpmāk darbosies amerikānis Ivans Fagre. —ol—

Igauņu partizāns sasniedzis Rietumvāciju

Vācijas igauņu laikraksts Eesti Post ziņo, ka šajās dienās pēc dēkaina un bīstama ceļojuma cauri Baltijas valstīm, Polijai un Vācijas austrumu joslai Rietumvācijā ieradies 25 g. v. igauņu jauneklis G. no Rakveres, kas kopš 1944. g. līdz pat pēdējam brīdim cīnījies igauņu partizānu rindās. Igauņu laikraksts nākamajos numuros sāks iespiest G. partizāna piedzīvojumus un novērojumus dzimtenē. Interesantākos epizodus sniegsim arī Latvijas lasītājiem.

IRO darba chronika

Starptautiskā bēgļu organizācija panākusi vienošanos ar amerikāņu protestantisko baznīcas organizāciju Church World Service par 330 invalidu un viņu ģimeņu izvietošanu ASV. Tā ir ceturtā vienošanās mēneša laikā ar amerikāņu baznīcu organizācijām, un ar to palielinās līdz 1500 to neredzīgo un invalidu skaits, kuriem ASV dos izdevību rast ceļu atpakaļ uz normālu dzīvi. Pārējie trīs līgumi parakstīti ar katoļu, žīdu un luterāņu organizācijām: National Catholic Welfare Conference, United Service for New Americans un National Lutheran Council. Visu četru organizāciju rīcībā, kā paskaidrojis ģenerāldirektors Kingslejs, IRO nodos ap 750.000 dolaru minēto bēgļu atbalstam. Bēgļus, kas izceļos ar CWS palīdzību, Eiropas DP nometnēs izraudzīs Pasaules baznīcu padome (World Council of Churches).

•

Kanadā ieradušies pirmie desmit bēgļu studenti, kas ar International Student Service palīdzību ieguvuši stipendijas Kanadas universitātēs. No 25 DP studentiem, ko Kanada uzņēmusi pagājušā gadā, 9 jau beiguši studijas ar sekmēm, 15 tās turpina, bet 1 studijas pārtraucis, stājoties pastāvīgā darbā.

•

IRO ģenerāldirektors J. D. Kingslejs Zeņēvā kārtējā saņem lielu skaitu pastkaršu gandrīz no visiem ASV štatiem, tāpat no tik tālām vietām, kā Buenosairesas, Montreālas, Džibutijas vai Johanesburgas Afrikā. Šīs kartītes nes bijušo DP sveicienus un pateicību no viņu tagadējām dzīves vietām aizjūrā, kur tie raduši jaunas eksistences iespējas. Šīs kartītes bija pievienotas ģenerāldirektora Kingsleja atvadu sveiciena rakstam, kādu kopš maija mēneša saņem katrs DP, kas kuģi vai lidmašīnā atstāj Vāciju vai Itāliju ar IRO palīdzību.

•

IRO nodevusi atpakaļ agrākiem īpašniekiem Itālijas Holivūdu filmu pilsētiņu „Cinecittu" pie Romas, kur pēdējos trīs gadus ar telpu dalījās itaļu filmu zvaigznes un Eiropas bēgļi. Tur bija iekārtota pirmā bēgļu nometne Itālijā pēc Romas atbrīvošanas 1944. g. jūnijā. Sākumā nometni pārvaldīja sabiedroto komisija, pēc tam UNRRA, bet kopš 1947. g. IRO. Pakāpeniski arvien vairāk telpu nodeva atpakaļ Itālijas filmu rūpniecībai. Patlaban tur uzņem Metro-Goldwyn-Mayer lielfilmu Quo vadis ar Robertu Teilcru. Kad IRO pārņēma Sinesitu, tur bija ap 3000 DP, bet, nometni slēdzot, vēl atlikušos 650 bēgļus izvietoja citās IRO nometnēs Neapoles apkaimē.

NO RĪGAS RADIOFONA:

Joprojām cīnas ar analfabētismu

SĀKS VIENSĒTU PĀRVIETOŠANU UZ KOLHOZU CENTRIEM — SIEVIETES JĀPIESAISTA POLITISKAJAI AUDZINĀŠANAI — VISI DĀVINĀJUŠI STAĻINU — ILJA ERENBURGS BRĪDINA BALTO NAMU

Visos Padomju Latvijas laikrakstos plaši raksti par analfabētisma likvidēšanu. Sevišķi plaši šai kampaņā jāiesaista skolotāji. Vissmagāk būs jācīnās Rēzeknes, Ludzas uc. rajonos, lai šoziem pilnīgi likvidētu analfabētismu, kā to savā plānā noteikusi partija. (Nez' vai tas izdosies, jo pāri robežai lielā skaitā ieplūst jauni analfabēti).

Ministru padome bija sasaukusi speciālu rajonu izpildkomiteju priekšsēžu apspriedi, kas pārrunāja kolhozu centru izbūvi un viensētnieku pārvietošanu uz tiem. Nekavējoties visās vietās jāsāk centru būvdarbi un jāorganizē īpašas brigādes viensētu pārvietošanai uz šiem centriem. Ja Maskavā pārvieto 6 stāvu namus no vienas vietas uz otru, tad latviešu koka ēkas vajag spēt pārvietot trieciena tempā. Jauno centru būvprojekti jau apstiprināti pusei no 1200 kolhozu. Divu nedēļu laikā jāizvēlas vietas, kur šos centrus būvēt, un tad jāsāk vilkt kopā ēkas. Par katru cenu jālikvidē viensētu savrupība. Nav attaisnojami, ka kolhozu lopi atrodas 20—50 vietās un tas pats jāsaka par cilvēkiem. Līdzekļi tiek atvēlēti bagātīgi, tāpēc nav ko kavēties.

Cīņas ievadā teikts, ka pienācis laiks sākt politiski audzināt sievietes, kas darbā blakus vīriešiem pierādījušas savas spējas. Kādas 200 sievietes jau ir kolhozu priekšsēdes, 500 — brigadieres un 3000 pārzina lopu farmas. Vispirms sieviešu politiskās audzināšanas un organizēšanas darbu sāks motoru un traktoru stacijas, pilsētu rajoni un tad lauku kolhozi.

Īpašā izstādē tagad rāda no citām republikām saņemtās dāvanas Padomju Latvijas 10 gadu svētkos. Turkmēnija atsūtījusi paklāju ar Staļina portretu, Lietuva — kokā izgrieztu Staļinu, Ļeņingrada — metru augstu vāzi ar Staļina attēlu, Tadžikija — milzīgu panno ar Ļeņina un Staļina tēliem, Uzbekija — zīdā izšūtu Staļina portretu utt.

Raidījumā latviešiem ārzemēs nolasītā Ilja Erenburga rakstā Miera pievilēji starp citu teikts, ka Nirnbergas karātavas jau met savu ēnu uz Balto namu. Apvienoto nāciju zīmes uz amerikāņu lidmašīnu spārniem ir izsmiekls, jo Korejā slepkavo cilvēkus. Tāpēc visiem jābūt Londonā novembrī paredzētajā miera piekritēju kongresā, kur jādod pēdējais sitiens kara kurinātājiem. Ģen. Vokers Korejā teicis, ka amerikāņu lidotājiem Koreja jāpārvērš par tuksneša joslu. Bet Maskava cīnās par mieru un uzbūvi. Publicēts dekrēts par 1100 km gara kanāla būvi Turkmēnijā (tātad čeka deportācijās jau savākusi vajadzīgo vergu skaitu).

Valsts bibliotēka Rīgā tagad kalpo komūnisma audzināšanai. Bibliotēkas zālēs pie griestiem mirdzošas lustras un pat galdi apgādāti spuldzēm. Lasītāji grāmatas var pieprasīt un saņemt pa cauruļu pastu. 500 cilvēku dienā ierodas un lasa. Bibliotēku vada Arnolds Rīdzenieks, bet nodaļas — Zelma Krieva un Elza Štengele. Bibliotēka ir kā no jauna piedzimusi un vairs nav jāmeklē drošības nauda un galvotāji, kādus agrāk prasīja vērtīgākajām grāmatām.

Reportāžā jaunatnei prof. Ādolfs Skulte stāstīja: Savas spējas atrainīju tikai padomju laikā. Komūnisma celtniecībai vajag partējiskas un boļševistiskas mākslas. Par maz rādīt cīņu ar vācu bruņiniekiem, jārāda arī tagadnes cīņa pret kapitālistisko pasauli. Tāpēc komponēšu mūziku filmai, kurā redzami kolhoznieki, ostas strādnieki, rūpnīcu stacha novieši.

Baltās kamēlijas bruņinieki un Sudrabkrekļu legions

Kas slēpjas aiz amerikāņu „dabas draugu" un „foto" līgām

Kā zināms, ASV valdība publicējusi sarakstu ar 177 organizācijām, kas atzītas par komūnistiskām, fašistiskām, totālitārām vai citādā veidā subversīvām resp. tādām, kas runā pretim Savienoto valstu demokratiskai iekārtai un principiem. Arī visus iesaucamos skrīnē saskaņā ar šo sarakstu. Tos, kas ir minēto organizāciju aktīvi biedri, dienesta laikā uzraudzīs, bet dažos gadījumos liegs tiem nevien iespēju kalpot amerikāņu bruņotos spēkos, bet arī ieņemt amatus valsts iestādēs. Visiem iesaucamiem, tāpat brīvprātīgajiem jāparaksta attiecīgi afidēviti.

Visgarākais ir komūnistisko organizāciju saraksts, pie kam tās ārēji maskējušās aiz visdažādākiem nosaukumiem. Blakus ASV komūnistu partijai ir vēl tikai divas organizācijas, kuru nosaukumā sastopams komūnisma apzīmējums. Vairumam pārējo organizāciju ir visai nevainīgi nosaukumi. Tur redzam gan Amerikas dabas draugus, Foto līgu, Amerikāņu rakstnieku līgu, Amerikāņu sieviešu kongresu, Amerikāņu revolūcionāro rakstnieku kongresu, Holivūdas rakstnieku aizsardzības organizāciju, Floridas preses un izglītības līgu, Abrāma Linkolna brigādi, dažādas miera, palīdzības, nacionālas un citas biedrības, kur atkārtojas vārdi brīvība un demokratija. Vesela rinda organizāciju un komiteju saistītas ar Spānijas vārdu, tad ir dažādas padomes demokratisko grieķu, jugoslavu, poļu, žīdu uc. atbalstīšanai, dažādas skolas un institūti un rinda citu organizāciju, no kuru oficiālā nosaukuma ne mazākā mērā nevar spriest par to raksturu vai mērķiem. Tikai daļa atklāti afišē sevi par Padomju savienības draugiem, slavu kongresiem, krievu institūtiem vai līdzīgi.

Fašistisko organizāciju sarakstā redzam visdažādākās Amerikas vāciešu, vācu draugu un tamlīdzīgas organizācijas, to vidū arī pazīstamo Kyffhäuser apvienību ar blakus organizācijām, NSDAP ārzemju organizāciju, bez tam Dantes Alighieri, Mario Morgantini un Liktoru resp. itaļu melnkreklu biedrību, Amerikas patriotu biedrību, Nacionālās Amerikas zilās zvaigznes mātes, kā arī organizācijas, kur atkārtojas vārds nacionāls vai sociālistisks. Tikpat garš ir totālitāro organizāciju saraksts, kur blakus Melnā pūķa biedrībai figurē gandrīz vienīgi organizācijas ar tīri japāniskiem nosaukumiem. Sevišķā grupā uzskaitītas astoņas organizācijas, kas savā darbībā atzīst vai veicina varas aktus, ar kuriem daļai pārējo ASV pilsoņu grib liegt konstitūcijā paredzētās tiesības. Te uzskaitītas galvenokārt organizācijas, kas seko kādai īpašai rasu politikai, un to nosaukumi ir paši gleznainākie. Viņu vidū ir Džordžijas klanu apvienība, Baltās kamēlijas bruņinieki, Kluklukslans, Kolumbieši, Amerikas kristīgo nacionālistu partija, kā arī Amerikas Sudrabkreklu leģions.

Savienoto valstu ģenerālprokurora izsludināto sarakstu ar komūnistiskajām organizācijām izsniedz arī ieceļotājiem DP, kas devuši parakstus, ka nav piederējuši un nepieder pie komūnistiskām organizācijām.

M. D.

Gustavs Celmiņš

Pretestības kustības līdz šim un nākotnē

KĀ RADĀS PRETESTĪBAS KUSTĪBA

Pretestības kustības pagājušā karā izveidojās par pretiniekam bīstamu jaunu kara vešanas veidu. Arī nākamā karā, kas vairs nav aiz kalniem, to loma vēl pieaugs.

Tāpēc arī trimdas latviešiem, kas vienīgi no nākamā kara labvēlīga iznākuma var cerēt trimdas izbeigšanos un mūsu verdzībā smokošās tautas atpestīšanu, jābūt jau tagad skaidrībā par to, ko pretestības jeb partizānu kustība tagadnes uztverē īsti nozīmē, kādas ir tās iedarbības spējas, darbības metodes, līdzekļi un robežas, lai tad, kad laiks būs pienācis, mēs zinātu, kur un kā mums pašiem tajās jāieslēdzas.

Pretestības kustības rašanās cēlonis ir technikas attīstība: iespēja sazināties un pārvietot cīnītājus un kara materiālus pa gaisa telpu ar aviācijas un radio palīdzību. Ar šo divu technisko palīglīdzekļu ievešanu kara vešanā, tiek radikāli grozīta pati karošanas norise.

Otrā pasaules karā aviācija bija izveidojusies par varenu patstāvīgu ieroci ar plaši izvērtējamu stratēģisku jaudu un izšķirēju ietekmi uz kara gaitu, bet radio pielietošana kļuvusi tik vispusīga un vienkārša, ka tagad var likties neticami, kā agrāk karošana bez tā bijusi iespējama.

Pēdējie gadi jau atkal iezīmējuši revolūcionāras pārkārtošanas gaisa spēku pielietošanā karam, it sevišķi reakcijas un radio vadīto lidmašīnu laukā — kas neizbēgami pārveidos nākamā kara cīņas veidus un metodes.

Jaunie jēdzieni par totālo un globālo karu vairs nav nekāda ūtopija, jo jau tagad vairs nav zemes virsū vietas, kur nākamās karojošās puses nespētu gaisa ceļā novietot savus cīnītājus un iznīcināt kara objektus.

Tas izvirza jaunu faktoru, kas līdz šim bija vairāk vai mazāk latents: tas ir tautu dzīvai un cīnīties spējīgais un gatavais spēks pretinieka varā esošās zemēs.

PRETESTĪBAS KUSTĪBA OTRĀ PASAULES KARĀ

Otrā pasaules karā pretestības kustības radās it kā pašas no sevis un spēlēja ievērojamu lomu, bet tā tālu vēl neizmantoja dotās iespējas. Attiecīgās valstis un tautas nekādi nebija rēķinājušās ar to, ka tās tiks iekarotas un, otrkārt, ģenerālštābu domāšana un izrīcība visā pasaulē jau no laika gala ir tradicionāli konservātīva, kas pret jebkuru jauninājumu kara mākslā mēdz būt atturīga.

Pētot pēdējā kara pretestības kustības materiālus bez aizsprieduma, jānāk pie slēdziena, ka visiedarbīgākā un panākumiem bagātākā pretestības kustība otrā pasaules kara laikā arī bijusi krievu. Ar tās palīdzību Maskavai īsteni izdevās lauzt vācu pretestību, paralizējot piegādi un saistot ievērojamus vācu spēkus aizmugurē.

Otrā pēc nozīmes un apmēriem bija pretestības kustība Francijā. Viņai par līdzvērtīgām jāuzskata Dienvidslavijas abas pretestības kustības — ģen. Michailoviča un Tito. Tālāk seko Beļģijas, Slovākijas, Polijas, Dānijas, Holandes, Grieķijas un, beidzot Itālijas un Čechoslovakijas pretestības kustības.

Bet kur tad paliek Latvijas un pārējo Baltijas valstu pretestības kustības? Baltijas valstis un to tautas pagājušā karā neietilpa sabiedroto militāri politiskos aplēsumos kā organizētai pretestībai noderīgas, galvenā kārtā tādēļ, lai nekaitinātu krievus. Tādai atziņai viens otrs varbūt negribēs piekrist, bet tā atbilst vienīgi lietu patiesam stāvoklim. Kaut kas šai virzienā tika mēģināts, bet ar nenozīmīgu ietekmi. Vienīgi Lietuvā, kur no sākuma bija saglabājušās dažas lietuviešu vienības no krievu territoriālā korpusa, kurpretim Latvijā un Igaunijā jau bija plaša, organizēta un nobriedusi ideoloģiska pretošanās nostāja, bet ne vēl darbība. Atsevišķo, savā starpā nesaskaņoto pretestības grupu spontano rīcību vēl nevar dēvēt par pretestības kustību, lai cik lielu pašaizliedzību un varonību tās átsevišķie locekļi un locekles arī nebūtu izrādījuši. To ietekme sniedzas tikai tik tālu, ka tās spēja sagādāt nepatikšanas vienīgi vācu SD, drošības policijai un civilai pārvaldei, bet ne militārai vadībai. Nekādu izņēmumu nevar taisīt arī ar kureliešu grupu, kurai būtu varbūt bijušas plašākas iespējas, ja vadība būtu pratusi tās izmantot.

Katrā ziņā, nekāda ēna par to, ka Latvijā nebija pretestības kustības šī jēdziena patiesā nozīmē, nevar krist ne uz latviešu tautu pašu, ne viņas karavīriem, jo īstai pretestības kustībai vienmēr ir un būs jēga vienīgi ar trijiem nosacījumiem: 1) tai jābalstās uz cīnīties spējīgu un gatavu dzīvo spēku attiecīgā pretinieka ieņemtā territorijā; 2) šai territorijai un uz tās esošiem cīnītājiem jāietilpst pretējās nometnes militāri-politiskos un stratēģiskos aplēsumos, kā kara gaitu sekmējošam faktoram, un, 3) tai jātiek apgādātai un vadītai no šīs nometnes. Baltijas valstīm otrā pasaules kara laikā tādā uztverē bija tikai viens priekšnosacījums — cīnītāji un to gatavība, bet ne otrais un trešais nosacījums, kāpēc arī atsevišķu cilvēku vai pat politisku nogrupējumu mēģinājumiem post factum, pēckara laikā mākslīgi izkonstruēt kādu pretestības kustību mūsu zemē, var būt vienīgi politiski jeb personīgi motīvi, kam ar lietas būtību sakaru nav.

No pagājušā kara pretestības kustībām mums jāmācās, kā ir un kā nav jārīkojas, lai nākamā karā, kad mūsu tauta un zeme noteikti būs ietilpināti attiecīgas karojošas nometnes militāri-politiskos aplēsumos, netiktu pielaistas kļūdas.

Krievu partizāni guva panākumus tādēļ, ka Maskavas ģenerālštābs bija pirmais un vienīgais, kas partizānu cīņu varbūtību savā territorijā bija paredzējis, pareizi novērtējis un jau laikus uz to metodiski sagatavojies militāri un ideoloģiski.

Otrkārt Kremļa vīriem jau bija pieredze no pilsoņu kara laika un sazvērestības un konspirācija citu zemēs jau par sevi pieder pie viņu ticības mācības, ko tie 30 gados ir pratuši tā piesavināties, ka tā kļuvusi par daļu no viņu dzīves jēgas un uzdevuma.

Ka Maskavai partizānu sektorā radīsies bez tam vēl tik nesamaksājams līdzstrādnieks kā Alfreds Rozenbergs, vācu „Austrumu telpas" ministrs, to tie gan nekādi nebūtu drīkstējuši cerēt. Taisni šis vīrs ar savu stulbo „austrumu politiku" burtiski sadzina krievu partizānu rindās simtus tūkstošu fanātisku cīnītāju, kas citādi būtu palikuši neitrāli nomaļus jeb pieslējušies ģen. Vlasova vienībām.

Visu šo iemeslu dēļ panākumi arī neizpalika. Vācu galvenā štāba priekšnieks ģenerālpulkvedis Halders atzinis, ka ⅔ frontei domātā piegāde tur nenonāca partizānu pretdarbības dēļ.

Čechoslovakijas spiegi Rietumvācijā un Afrikā

Čechu politisko bēgļu laikraksts Zpravy české narodni spukiny v zapadnim Nemecku ziņo:

Slovakijā, Boinicas (Boinico) pilsētā krievu majora Ivana Marcuka vadībā jau kopš ilgāka laika darbojas spiegu skola. Tajā uzņem komūnistiem uzticamus Čechoslovakijas armijas virsniekus ar krietnām angļu valodas zināšanām, ko vēl papildina skolai piekomandētais angļu valodas speciālists profesors Svers. Daudz skolu beigušie jau iefiltrēti Rietumvācijā un še sadarbojas ar vietējiem komūnistiem.

Čechoslovakijas spiegi sastopami arī Afrikā. Marokā jau kopš diviem gadiem pastāv čechu tirdzniecības sabiedrība Omnipol Marocaine, kas īstenībā nodarbojas gandrīz vienīgi ar saimniecisku un militāru spiegošanu. Tā kā vietējo komūnistu darbība stipri ierobežota, šai spiegu centrālei sevišķi liela nozīme Kremļa mērķu sekmēšanā.

Beļģu Kongo, kas saista Maskavas sevišķu interesi ar saviem urāna laukiem, arī darbojas čechu spiegi. Turienes galvaspilsētā atrodas Batjas apavu fabrikas nodaļa, kurai tik liels darbinieku skaits, ka tie varētu apkalpot veselu miljonu pircēju. Otra spiegu centrāle atrodas Leopoldsvillē, kur ir arī Čechoslovakijas konsulāts, kam daudz vairāk ierēdņu nekā lielvalstu konsulātiem. Ļoti daudzi Rietumvācijā iefiltrētie spiegi jau zināmi sabiedroto un vācu iestādēm, bet kamēr to pastāv pilnīga politiskā brīvība, pat ar visnoteiktāko aizdomu un ziņu pamatu vien tos nevar apcietināt, jo vajadzīgi tieši pierādījumi.

Staļins pie debesu vārtiem

Austrumvācijā ir populārs šāds anekdots:

Staļins nomiris un kāpis pa kāda stachanovieša būvētām kāpnēm uz debesīm. Pēteris viņu jau gaidījis pie vārtiem:

„Tavs vārds?"

„Josifs Visarianovičs Džugašvili, Pētera kungs."

„Vai tevi nesauc arī par Staļinu?"

„Jā. Arī tā, biedri Pēter."

„Pastāsti man par saviem labajiem darbiem."

Staļins brīdi kasījis pakausi, tad teicis: „Reiz iedevu vecai kolhozniecei rubli."

Pēteris atšķīris grāmatu, kur ierakstīti visi cilvēku labie darbi, un konstatējis, ka Staļins teicis taisnību.

„Ko vēl labu esi darījis?"

„Vienam bārenim iedevu trīs rubļus."

„Taisnība. Tālāk."

„Vienam otrā pasaules kara invalīdam iedevu sešus rubļus."

„Arī taisnība. Ko vēl?"

„Vēl . . . ? Vairāk tiešām neatceros," Staļins valsirdīgi atzinies.

Pēteris ātri galvā sarēķinājis, izvilcis maku, izņēmis no tā naudas zīmi, nosviedis to „tautu tēvam" pie kājām un nikni uzbrēcis:

„[illegible] savu červoncu atpakaļ un ej pie velna!" (Rs)

Trešdien, 1950. g. 4. oktobrī

TĒV

Arnolds Apse

Ar kovboja p

Pirms trim gadiem sākās mūsu trimdas tālākais ceļš no Vācijas DP nometnēm.

Bija sākusies mūsu lielā izklīšana. Pavisam maz bija to, kas dažādu apstākļu dēļ paši labprātīgi izšķīrās palikt Vācijā.

Lieki runāt, kādēļ notika un vēl notiek šī lielā izklīšana. Latvietis arī nav tas cilvēks, kas varētu apmierināties ar nometnes istabiņu, UNRRAs vai IRO liesajām kalorijām un drēbēm. Latvietis gribēja strādāt godīgu un ražīgu darbu, godīgi apģērbties un pats veikalā pirkt uzturu. Vācijā šīs iespējas mums nevarēja solīt. Un vēl kas: "Vācijā mēs bijām pārāk tuvu sarkanajam aizkaram, kam ir nepārprotama tieksme pārvietoties uz rietumiem. Mēs esam zemnieku un arī kaŗotāju tauta, drosmes mums ir diezgan, bet patreizējā situācijā mēs nevēlamies sastapties vaigu vaigā ar to varu, kas bīda sarkano aizkaru, un nekādā gadījumā nevēlāmies tās asiņainās ķetnās atstāt savas sievas un bērnus. Mēs nesam dzimuši čekas moku pagrabiem, Sibirijas mežu ciršanai, vai Urālu ieroču fabrikām. Mēs visi drīz būsim vajadzīgi Latvijai.

Tik tālu viss ir skaidrs. Bet ne tālāk.

Pārlasīsim savu draugu un paziņu vēstules no aizjūras zemēm, pārskatīsim laikrakstus. Tajās atspoguļojas dzīve, baze un izejas pozicijas nākotnei. Reiz bija jānosarkst lasot, ka kāds latvietis ar rokām grābis no pannas un ēdis tīros taukos (!) cepta cepeša atliekas, ko darba devēji viņam smaidīdami atvēlējuši . . . Un kaut pāris gadus mēs bijām redzējuši tikai drupas, pelēkas barakas un nabadzīgi ģērbtus cilvēkus, bērniškīga bija jūsmošana par pasakaini skaistajām pilsētām, brīniškīgi ģērbtajiem cilvēkiem un viņu dievišķīgo laipnību . . .

Vai tiešām mēs Latvijā bijām tik nabadzīgi tālumnieki? Vai mūsu pilsētas bija riebīgas, vai mēs staigājām skrandās, saīguši un noskaitušies?

Bet nekritizēsim pārāk bargi pirmos iespaidus. Vēlāk izrādās, ka pārāk taukaina cepeša ēšanai ir sliktas sekas, pasakaini skaisto pilsētu ielas un parki dažreiz izrādās arī piemētāti papīriem un konservu kārbām, brīniškīgie apģērbi nereti izrādās bezgaumības paraugs, un cilvēki ar dievišķīgo laipnību nabaga emigrantam prot dažviet izspiest arī krietni daudz sviedru.

Pašā pēdējā laikā vēstules un raksti laikrakstos patiesi iepriecina un pierāda, ka mums netrūkst cilvēku, kuŗu sirdis pukst par Latviju, par tautas nākotni, par latviešu kopības un stājas uzturēšanu trimdā. Šie cilvēki strādā savu darbu sevis, mūsu tautas un Latvijas labā un ir klusi kā visi darba darītāji. Viņu darbs būs redzams vairāk rīt, nekā šodien, bet jau šodien viņu darbu jauc un cenšas noārdīt citi, kuŗu intereses dažreiz ir neizprotamas, bet dažreiz pārāk skaidri saprotamas.

No milzīgas piemēru kaudzes lai minam kaut vai tikai divus. Kāds tēvs no Amerikas raksta, ka viņa zēns staigā raibās kovboja drēbēs ar mazkalibra pistoli aiz jostas un dzied „jepi—jepi—hoi," bet „Ej saulīte, drīz pie Dieva" jau sen aizmirsis. Kāds virs Austrālijā nopircis māju un deklarējis, ka šajā mājā runās tikai angļu valodu! Tie vairs nav pirmie iespaidi, tie jau ir emigrācijas zemes iespaidi, kuŗiem šie tautieši paklāvušies pavisam viegli un labprāt. Kas savu dēlu audzina par kovboju, un kas savā mājā noliedz latviešu valodu, tie ir ne vien mums zuduši, bet tie ir arī tie, kas cērt saknes mūsu tautas dzīvajam kokam.

Šeit esam sastapušies ar to bubuli, ko sauc par asimilāciju. Bet pilnīgi nepamatots ir apgalvojums, ka sveša zeme un cilvēki var kādu latvieti pārvērst par amerikāni vai austrāliet, ja viņš pats to nevēlas. Ja jūs Austrālijā iemācāties turienes valodu un iepazīstaties ar austrāliešu parašām, jūs esat jau kļuvis zināšanu un pieredzes bagātāks, bet esat un paliekat latvietis, ja vien jūs ģimenē un latviešu sabiedrībā runājat latviski un netopat svešs latviešu dzīves ziņai un tradicijām.

Ja jūsu bērns skolā mācās visu citu, bet ģimenē aug mūsu tradiciju garā un lasa latviešu grāmatas, tad viņš neizaugs par kovboju. Mēs esam un topam tie, kas mēs gribam būt, nevis tie, par ko mūs grib veidot apkārtne. Es bieži tiekos ar latvieti, kas no Latvijas ir projām jau astoņpadsmit gadus un piecpadsmit gadus nebija dzirdējis latviešu valodu. Šis cilvēks šodien runā nevien tīru lat-

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

Arnolds Apse

Ar kovboja pistoli vai tautas dziesmu

Pirms trim gadiem sākās mūsu trimdas tālākais ceļš no Vācijas DP nometnēm.

Bija sākusies mūsu lielā izklīšana. Pavisam maz bija to, kas dažādu apstākļu dēļ paši labprātīgi izšķīrās palikt Vācijā.

Lieki runāt, kādēļ notika un vēl notiek šī lielā izklīšana. Latvietis arī nav tas cilvēks, kas varētu apmierināties ar nometnes istabiņu, UNRRAs vai IRO liesajām kalorijām un drēbēm. Latvietis gribēja strādāt godīgu un ražīgu darbu, godīgi apģērbties un pats veikalā pirkt uzturu. Vācijā šīs iespējas mums nevarēja solīt. Un vēl kas: Vācijā mēs bijām pārāk tuvu sarkanajam aizkaram, kam ir nepārprotama tieksme pārvietoties uz rietumiem. Mēs esam zemnieku un arī karotāju tauta, drosmes mums ir diezgan, bet patreizējā situācijā mēs nevēlamies sastapties vaigu vaigā ar to varu, kas bīda sarkano aizkaru, un nekādā gadījumā nevēlāmies tās asiņainās ķetnās atstāt savas sievas un bērnus. Mēs neesam dzimuši čekas moku pagrabiem, Sibirijas mežu ciršanai, vai Urālu ieroču fabrikām. Mēs visi drīz būsim vajadzīgi Latvijai.

Tik tālu viss ir skaidrs. Bet ne tālāk.

Pārlasīsim savu draugu un paziņu vēstules no aizjūras zemēm, pāršķirstīsim laikrakstus. Tajās atspoguļojas dzīve, baze un izejas pozicijas nākotnei. Reiz bija jānosarkst lasot, ka kāds latvietis ar rokām grābis no pannas un ēdis tīros taukos (!) cepta cepeša atlikas, ko darba devēji viņam smaidīdami atvēlējuši . . . Un kaut pāris gadus mēs bijām redzējuši tikai drupas, pelēkas barakas un nabadzīgi ģērbtus cilvēkus, bērniškīga bija jūsmošana par pasakaini skaistajām pilsētām, brīniškīgi ģērbtajiem cilvēkiem un viņu dievišķīgo laipnību . . .

Vai tiešām mēs Latvijā bijām tik nabadzīgi tālumnieki? Vai mūsu pilsētas bija riebīgas, vai mēs staigājām skrandās, saīguši un noskaitušies?

Bet nekritizēsim pārāk bargi pirmos iespaidus. Vēlāk izrādās, ka pārāk taukaina cepeša ēšanai ir sliktas sekas, pasakaini skaisto pilsētu ielas un parki dažreiz izrādās arī piemētāti papīriem un konservu kārbām, brīniškīgie apģērbi nereti izrādās bezgaumības paraugs, un cilvēki ar dievišķīgo laipnību nabaga emigrantam prot dažviet izspiest arī krietni daudz sviedru.

Pašā pēdējā laikā vēstules un raksti laikrakstos patiesi iepriecina un pierāda, ka mums netrūkst cilvēku, kuŗu sirdis pukst par Latviju, par tautas nākotni, par latviešu kopības un stājas uzturēšanu trimdā. Šie cilvēki strādā savu darbu sevis, mūsu tautas un Latvijas labā un ir klusi kā visi darba darītāji. Viņu darbs būs redzams vairāk rīt, nekā šodien, bet jau šodien viņu darbu jauc un cenšas noārdīt citi, kuŗu intereses dažreiz ir neizprotamas, bet dažreiz pārāk skaidri saprotamas.

No milzīgas piemēru kaudzes lai minam kaut vai tikai divus. Kāds tēvs no Amerikas raksta, ka viņa zēns staigā raibās kovboja drēbēs ar mazkalibra pistoli aiz jostas un dzied „jepī—jepī—hoi," bet „Ej saulīte, drīz pie Dieva" jau sen aizmirsis. Kāds vīrs Austrālijā nopircis māju un deklarējis, ka šajā mājā runās tikai angļu valodu! Tie vairs nav pirmie iespaidi, tie jau ir emigrācijas zemes iespaidi, kuŗiem šie tautiešī pakļāvušies pavisam viegli un labprāt. Kas savu dēlu audzina par kovboju, un kas savā mājā nolieds latviešu valodu, tie ir ne vien mums zuduši, bet tie ir arī tie, kas cērt saknes mūsu tautas dzīvajam kokam.

Šeit esam sastapušies ar to bubuli, ko sauc par asimilāciju. Bet pilnīgi nepamatots ir apgalvojums, ka sveša zeme un cilvēki var kādu latvieti pārvērst par amerikāni vai austrālieti, ja viņš pats to nevēlas. Ja jūs Austrālijā iemācāties turienes valodu un iepazīstaties ar austrāliešu parašām, jūs esat jau kļuvis zināšanu un pieredzes bagātāks, bet esat un paliekat latvietis, ja vien jūs ģimenē un latviešu sabiedrībā runājat latviski un netopat svešs latviešu dzīves ziņai un tradicijām.

Ja jūsu bērns skolā mācās visu citu, bet ģimenē aug mūsu tradiciju garā un lasa latviešu grāmatas, tad viņš neizaugs par kovboju. Mēs esam un topam tie, kas mēs gribam būt, nevis tie, par ko mūs grib veidot apkārtne. Es bieži tiekos ar latvieti, kas no Latvijas ir projām jau astoņpadsmit gadus un piecpadsmit gadus nebija dzirdējis latviešu valodu. Šis cilvēks šodien runā nevien tīru latviešu valodu, bet ir arī rosīgs latviešu sabiedrības loceklis un savai sievai — ārzemniecei māca latviski. Lai atceramies vecos latviešu kolonistus Brazilijā. Tagad, pēc trīsdesmit gadiem viņi nav aizmirsuši latviešu valodu un tradicijas. Un šie kolonisti atkal un atkal brauca uz neatgriešanos. Vai arī mēs gribam braukt uz neatgriešanos?

Kur palikuši visi labie nodomi dzīvot un strādāt Latvijai, kur palikuši gan skaļie, gan klusie solījumi, ko devām sev un citiem, kāpdami kuģos? Vai tas viss aizmirsies, ieraugot cepešus un debesskrāpjus? Ir diezgan to, kas grib mūs iznīcināt. Vai arī mēs paši sevi sākam svītrot no dzīvo tautu sarakstiem?

Ir sākusies cīņa par Latviju, cīņa par mūsu būt vai nebūt. Tagad mēs prasām visu no tiem, kam daudz dots: rakstniekiem, māksliniekiem, sabiedriskiem darbiniekiem. Viņiem ir jābūt mūsu cīņas priekšpulkiem ar degošām sirdīm, drošiem vārdiem un skaidriem darbiem. Lai atmetam sapņošanu par rudzupuķu acīm un zilo lakatiņu! Latviešu rakstnieks šodien ir cīnītājs. Lai atmetam klusās dabas un kailu sieviešu aktus. Latviešu mākslinieks ir cīnītājs. Atstājiet vecuma dienām gudrās pārrunas un omulīgo filozofēšanu. Latviešu sabiedrības darbinieks ir cīnītājs.

Rakstiet, gleznojiet, dziediet un spēlējiet cīņai par Latviju. Organizējiet biedrības, kopas un pulciņus nevien tur, kur ir tūkstotis, bet arī tur, kur ir tikai desmit latviešu. Dibiniet svētdienas skolas jaunatnei. Māciet mūsu dziesmas, vēsturi un ģeografiju. Organizējiet referātu vakarus pieaugušiem. Iedzīviniet Latvijas saules liesmu sirdīs tiem, kam tā sākusi apdzist. Tad mūsu jaunatne neizaugs par kovbojiem un mēs savās mājās atkal runāsim latviski. Tad mēs atcerēsimies, ka arī mūsu pilsētas bija skaistas, ka arī mēs bijām labi apģērbušies un laipni, un ka arī mums bija brīvība, kas jāatgūst. Tad latviešu trimdinieks sasauksies pāri jūrām un kalniem, nebūs tālumnieku, nebūs izstumto, nebūs aizgājušo. Bet kas no mums tad aiziet, tas lai paliek kā tautas atkritums ceļmalā.

Līdz šim vēl nav visu darījuši tie, kas spēj strādāt tautas un Latvijas labā. Daudzi grābj cepešu atlieka un nedzird, ka latviešu zēni dzied kovboju dziesmas un latviešu ģimenēs runā angliski. Mēs visi drīz būsim vajadzīgi Latvijai. Atbildību par savas stājas saglabāšanu svešumā māte Latvija prasīs katram no mums, bet tiem, kas spēj rakstīt, runāt un ļaudis vadīt, tiem par savas tautas likteni būs jāatbild Dieva, cilvēces un vēstures priekšā.

Dīvains cilvēks

Viens vienīgs ziedotājs nodrošina 500 informācijas brošūru izdošanu

Kādu rītu, kad redakcijā valdīja pats spraigākais darbs, ienāca neliels, plecīgs pusmūža vīrs angļu joslas sardžu vienību tērpā. Iepazīstoties viņš teica: „Mans vārds ir Aleksandrs Biezais; es atbraucu no Minchenes — Gladbachas apskatīties, kā jūs šeit strādājat."

Sarunām tālāk risinoties, atklājās, ka tālais cieminš ir dedzīgs patriots, kuŗa darbiem un nesavtībai mūsu trimdas dzīvē nav piemēra.

Lūk, dzimtenē viņš bijis policijas darbinieks un lauksaimnieks, trimdā ir gluži viens bez piederīgajiem, pelna 102 markas mēnesī un kopš 1949. g. sākuma ziedojis latviešu Ārējās informācijas fondam 230 marku (lasi: divi simti trīsdesmit!).

„481 km no Minchenes-Gladbachas līdz Švābu Gmindei atbraucu ar divriteni 3 dienās," saka tālais cieminš, „jo kāpēc lai izdotu lielu naudu par vilcienu, ja tā var noderēt citām vajadzībām? Gribēju izmantot savu atvaļinājumu, lai redzētu, kā savu svarīgo darbu strādā Ārējās informācijas fonds, LCK informācijas nozare un Latvijas redakcija".

„Kā no savas nelielās algas varējāt atlicināt tik prāvu summu, ko ziedot mūsu ārējās informācijas mērķiem, un kas jūs uz to pamudināja?"

„Pelnu tiešām tikai 102 markas mēnesī, bet dzīvoju pie visa brīva, un blakus algai pēdējos 2 gados esmu vēl piepelnījis kādas 250 markas. Esmu kaislīgs smēķētājs un savu reizi neatsakos arī no glazītes stiprāka dzēriena, bet tomēr man atlicis 230 marku ko nodot svarīgajam propagandas darbam, pie kam vēl 25 sūtot liekas noklīdušas. Ko gan nevar izdarīt, ja grib un ja zina, ka darītais kalpo mērķiem, kas sniedzas pāri personiskajai dzīvei un vajadzībām. Gribu arī pamudināt (to varu tikai ar darbiem, jo runātājs neesmu) kūtros latviešus un iekustināt viņus arī darīt kaut mazumu savas tautas labā, jo svarīgākais nav taču tikai vēders vien."

„Kā pēc jūsu domām vēl varētu ierosināt tautiešus ziedot mūsu pašreizējai brīvības cīņai?" jautājam nesavtīgajam vīram, kas savus uzskatus izsaka klaji un bez izlikšanās.

„Zināšu teikt tikai par saviem dienesta biedriem, un esmu pārliecināts, ka viņi — īpaši jaunākie — kaut arī pašreiz neko daudz nedod, pēc manas pārliecības tomēr ir iekustināmi uz darbiem, bet mūsu centrālajām organizācijām, nometņu komitējām, dažādajām padomēm un baznīcai, kā arī sardžu un darba vienību priekšniekiem jāaicina un jāietekmē tautieši uz kopēju darbu un savas artavas ziedošanu. Bieži vien vadītāji vīri to nedara, vai dara tikai pavisam maz. Kā mūsu sardžu un darba vīrus, tā tautiešus nometnēs varbūt biežāk varētu apmeklēt LCK pārstāvji un es domāju, ka taisni ne reti nonlecinātie „kanaki", kas naudu visvairāk izdod krogos vai citādi izniekā, ir spējīgi aizrauties no idejas un atraujot savām izpriecām, dot ciņas fondam. Viņi tikai biežāk un dedzīgāk jāaicina.

Pie mums novietojumā reiz ieradās LCK locekļi, pateica savu oficiālo sakāmo, sausi un lietiski, bet ne ar vārdu neaicināja uz uzupurēšanos. Mūsu vienībā ir kāds virsnieks, viens no Kurzemes cīņu varoņiem, bet vairāku mēnešu laikā neesam dzirdējuši no viņa nevienu kvēlu, patriotisku vārdu. Tāpat neaktīvs Reinzemes „melno" vadībā bija latviešu sardžu vīru mācītājs Kugrens, kas pelnīja labu algu, bet neparādīja sevi ne ar dedzīgiem vārdiem, ne darbiem. Bet priekšzīmes tagad vajaga vairāk nekā citrreiz.

Domāju, ka vadībai vajaga tieši aģitēt, tad būs arī lielāki panākumi. Mēs katrs varam vienu vakaru mēnesī palikt mājās no savām izpriecām, ne vien šeit, bet arī emigrācijas zemēs, bet cik tautiešu to dara?

Sardžu vienības radās mūsu vadītāju darbinieku iniciātīvas un enerģijas dēļ, bet tagad ne reti šos pašus darbiniekus sākam ignorēt. Taču ir arī līdzekļi, kā ierosināt kūtros un pārgudros un piespiest musinātājus. Kādā mūsu vienības vadā bija 2 vīri, kas nemaksāja trimdas nodevas un kūdīja arī citus to nedarīt. Bet dzīve atriebās. Radās pamatoti iemesli, un viņus atlaida no dienesta. Viņi to bija pelnījuši. Lai ko panāktu, vajadzīga apņēmība un aktivitāte."

„Kā uz jums raugās jūsu dienesta biedri, vai neuzskata jūs par savādnieku?"

„Ir arī tādi, kas pie sevis pārgudri smīn un sauc mani par skopuli, jo dažreiz aizdodu naudu uz procentiem, bet visumā slikti uz mani neskatās. Domāju, ka vienu otru manis piemērs ir ietekmējis, un es arī citādāk neprotu rīkoties. lai panāktu ko vairāk."

(Turpinājums 6. lpp.)

Sardžu vīri un Longins Apkalns koncertē invalidiem

Neilgā laikā jau otro reizi pie invalidu saimes Eversburgā viesojās Osnabrikas sardžu vīru pūtēju orķestris, sniedzot nopietni sagatavotu programmu. Kapelmeistara zizli tagad pārņēmis vijolnieks F. Heinrichsons un viņa vadībā orķestris saliedējies par krietnu mūzikālu vienību. Vislabāk, protams, izskanēja pūtēju dzelzs repertuāra — dažādu operu uvertīru atskaņojumi. Koncertu papildināja ar trīs Šūberta dziesmām baritons V. Ģedulis, un to noklausījās pilna zāle klausītāju. Pēc koncerta orķestrantus uzņēma vietējā DPACSA un IRO tima vadība nometnes klubā.

Invalidu saimei koncertēja arī mūsu jaunais baritons Longins Apkalns, kas savu mūzikālo izglītību guvis Detmoldas mūzikas akadēmijā un pagājušā gadā bija angažēts Osnabrikas pilsētas operā. Koncertā Eversburgā Apkalns atskaņoja Jāņa Mediņa, Alfreda Kaiņiņa, I. Kilpinena dziesmas un operu ārijas, parādīdams sevi par jau nopietni sagatavotu mākslinieku, īpaši operu ārijās. Osnabrikas operā šogad uzvedīs tikai operetes, kādēļ Apkalns viesosies citu vācu pilsētu operās. Pie klavierēm bija vācu pianiste Jutta Pajenkampe — ļoti uzmanīga sabiedrotā savam bijušam Detmoldas studiju biedram.

A. C.

Pikv. Kārlis Lobe
bij. Imantas pulka komandieris Tālajos austrumos

Piezīmes pie Andreja Iksena raksta Imanta nevaid miris

Laikraksta Latvija 20. sept. numurā ievietots Andreja Iksena raksts Imanta nevaid miris. Tajā daudz patiesības, uh tāpēc šis raksts uzskatāms par ļoti interesantu un var, man šķiet, noderēt par materiālu vēsturniekam objektīvai laikmeta vērtēšanai. Protams, šis raksts būtu vēl nozīmīgāks, ja cienījamais autors dažos vērtējumos nebūtu kļūdījies.

Objektīvi rakstīt par lietām un vēsturiskiem notikumiem jau tad, kad daudzi notikumu dalībnieki dzīvi un arī dokumenti visi nav zuduši, nav viegli, tomēr vajag respektēt vēsturiskos faktus, bet ja šie fakti nav zināmi, tad brīniškīga ir klusēšana.

Starp daudziem citiem faktiem, minētiem A. Iksena rakstā, patiesība ir arī tā, ka divus mēnešus pirms neatkarīgās Latvijas nodibināšanas sākās Tālajos austrumos Troickas un Imantas pulka kā neatkarīgās Latvijas karaspēka vienību dibināšana. Par to jau arī liecību dod dokumenti. Bet jābrīnās, ka par to mūsu skolas grāmatās, it īpaši neatkarības cīņu vēsturē divainā kārtā noklusēts. Par šī fakta minēšanu atklātībā Iksenam patiesības vārdā pienākas īsta pateicība. Jājautā, kāpēc gan par to līdz šim klusējušas mūsu lielākās vēstures autoritātes, kas pašas Tālajos austrumos bijušas pirmajās rindās. No 1918/19. g. Sibirijā radušās latviešu nacionālās kustības, tās organizācijas, mērķtiecības, saderības, sasniegumiem un maldiem mēs šodien varētu daudz ko mācīties.

Bet runājot tālāk par A. Iksena rakstu, jāsaka, ka man kā tā laikmeta acu lieciniekam, aktīvam līdzgaitniekam un arī bij. Imantas pulka komandierim Tālajos austrumos tās pašas patiesības vārdā šis ļoti interesantais raksts tomēr izraisa izbrīnu par dažiem autora apgalvojumiem. Ir nepatīkami rakstīt par mirušiem un varbūt arī par vēl dzīvajiem, bet tomēr jāiebilst pret dažām vēsturiskām nepatiesībām A. Iksena rakstā. Piem.: tāda ltn. Rubeņa, par kādu runā A. I., es Imantas pulkā nepazīstu un nezinu. Tāpat es lūdzu A. I. runājot par ļoti cienījamo cīnītāju K. Upelnieku, nepierakstīt viņam vairāk faktu kā tos, kādi patiesībā ir. Tas taču sagandē visu labo lietu tādu ļaužu acīs, kas to labi pārzina. Tālāk es apšaubu vai atradīsies tāds dokuments (Troickas vai Imantas pulka dienas pavēles), ar kuŗu J. Ozols būtu ieskaitīts par pirmo nacionālās armijas karavīru. Man šķiet, ja jau par to drīkstam runāt, tad par tādiem būtu gan uzskatāmi šo pulku tā laika komandieri ģen. Kurelis un pltn. Dardzāns.

Tāpat tās pašas majestātes — patiesības vārdā man jāapliecina: J. Ozolam ir ļoti lieli nopelni Imantas pulka nodibināšanā, bet gan ne pulka noorganizēšanā, apmācībā un audzināšanā. Viņam piemīt lielas spējas, bet gan ne militārā laukā. Šeit viņa zināšanas un spējas tādā kvalifikācijā, kādā J. Ozolu nostāda A. Iksens, sniedzas tikai oda kājas gaŗumā. Imantas pulka pēdējā pastāvēšanas posmā J. Ozols nospēlēja ļoti negatīvu lomu. Veselu gadu viņš pūlējās — intrigēja, lai kļūtu par Imantas pulka komandieri, un šo amatu viņš ar franču palīdzību arī dabūja. Intrigās I. Ozols bija nepārspējams. Bet militāro zināšanu trūkuma un viņam nelaimīgi piemītošo nedabisko tieksmju dēļ Ozols Imantas pulkam morāliski kaitēja. Un beigās pieklājīgais atrisinājums bija tas, ka J. Ozolam pulka komandiera amats bija jāatstāj jau Tālajos austrumos. Imantas pulku Latvijā nepārveda J. Ozols.

Leģendas, šīs leģendas! Cik varenas viņas ir tautas tradicijās, bet dažkārt mākslotas un gausas tad, kad liecinieki vēl dzīvo zemes virsū.

Tūkstošiem un laikus atkal tūkstošiem latviešu guldījuši sevi tautas un tēvu zemes brīvības pamatos. Par viņiem dzīvo un dzīvos mūžīgas leģendas tautas mūžu mūžos nemākslotas, patiesas; tāpēc arī dzīvajiem lieciniekiem jābūt patiesiem.

Andrējs Iksens

Tās pašas majestātes - patiesības vārdā . . .

Ziņā par Imantas un Troickas pulku (par pēdējo lasīsiet vēlāk) smēlos no bij. Harbinas konsula Ed. Silgalvja atmiņu raksta Kanadas laikrakstā Brīvā Balss Nr. 30/50 no 1950. g. 28. jūlija. Šo rakstu Ed. Silgalvis piesūtīja man izgriezumā kopā ar daudziem citiem vēstures dokumentiem un attēliem iespējamai izlietošanai kādā latviešu laikrakstā Eiropā. To arī esmu darījis un centīšos darīt turpmāk. Bijušo konsulu Ed. Silgalvi uzskatu par autoritāti, vēsturisku personu un latvietības cīnītāju Mandžūrijā un Ķīnā gandrīz pusgadsimta laikā. Ja viņš savā rakstā nav pieminējis diženu latvieti un pulka komandieri Kārli Lobi (tikai pašās beigās atzīmējis viņa vārdu starp citiem zināmiem dzīvajiem), tad tā nav mana vaina. Visus rakstus, dokumentus un attēlus esmu nodevis arī redakcijas ieskatam. Domāju, ka turpmākās atmiņās viss tas neizpaliks.

Par noklusēšanu es arī esmu izteicis savu izbrīnu katrā izdevībā, un uzsveru arī tagad, ka brīvības cīņu vēsturē un skolu grāmatās tik daudz noklusēts par tiem laikiem un izciliem latviešiem. Piemēram, 1919. gada jūnijā kāds Latvijas frontes pavēlnieks uzstādīja kādam brigādes komandierim apmēram šādu telegrafisku ultimātu: „Ja Jūs ar savu brigādi sēdēsiet uz vietas un neieradīsities frontē, uzskatīšu jūs par ienaidnieku . . ." Kad šo ultimātu izlasīju kādā ikdienas kauju vēsturē, es acīm vien neticēju, pētīju un salīdzināju parakstus. Bija viss kā citās lappusēs. Bet šis vēstures fakts arī ir absolūti noklusēts. Majestātes patiesības vārdā gribētos ļoti runāt ar kādu dzīvu latvieti, kas arī šo faktu zina un tā vēsturi ir lasījis.

Par bij. Imantas pulka komandieri Jāni Ozolu arī es zinu vairāk kā manā rakstā teikts. Pazīstu viņu no skolas laikiem Cēsīs šī gadsimta sākumā, un arī vēlāk Rīgā. Kad viņš ieradās no Mandžūrijas (viens pats, ne ar pulku!), viņš man Rīgā 1922. gadā rādīja kādu dokumentu (cik atceros, franču) par savu ieskaitīšanu Latvijas nacionālā karaspēkā 1918. g. 23. septembrī. Ja esmu ticis maldināts, tad priecājos, ka dižais karavīrs K. Lobe to zina labāk. Bet es domāju, ka visi tie karavīri, arī Ozols, kam ir melni punkti (Kažociņš, Jansons, Egle, Puriņš un vēl daži), ar saviem gaišajiem darbiem pilnīgi atsvēruši vēstures svarus savā pusē. Tāpēc nav labi norādīt uz viņu melnumiem.

Savas leģendas par diženiem latviešu karavīriem es rakstu vienīgi pēc atmiņas, kā maz ievērojams viņu līdzgaitnieks dzīvē, darbā un cīņās. Necenšos pārāk ideālizēt, turos pie objektivitātes un patiesības. Domāju, nav slikti, ja vienā pašā galvā viss tas vēl tā saglabājies, jo — kur tad mēs lai ņemam tos vēl neminētos leģendu svētumus, kas nebija pat skolu grāmatās un kas šodien tik vajadzīgi mūsu jaunatnei, nākotnes Latvijai un mums visiem, tā kā Kārļa Lobes pazīstamais plakāts?

Ja leitn. Rubeni piemin Ed. Silgalvis, ar to pietiek. Imantietis tieši viņš varēja arī nebūt, bet organizētājs gan. To rāda arī kāds attēls no tiem laikiem, ko Ed. Silgalvis atsūtīja kopā ar citiem dokumentiem.

Pateicos diženam latviešu karavīram par patiesības atmezglošanu objektīvā un lietišķā plāksnē.

Herta Krauja

DEBESS AUKAS

Sen debess aukas okeanus skalo,
un baiļu tumsā maldas ļaužu prāts,
kur veļas apkārt — izmisums vien palo
un bēdas māc, kā negaiss, ilgi krāts.

Ar nāvi skaujas zemes dzīvā dvaša
un nedrošs patvērums ir svešais jums.
Laiks mūžos rit kā bezdelīga aša,
bet svina lāsēm mirkļi krīt pār mums.

Liec, Dievs, lai atkal veļas pusnakts siena,
lai zelta lāsēs sāpju rūsa zied,
lai dvēsele, šai bezgalībā viena,
pār tumsas aizu Tavu laipu vied.

16. 8. 50. Dulutā.

Dīvains cilvēks

(Turpinājums no 5. lpp.)

Rietumu valstsvīriem domātās vēstuļu akcijas priekšvakarā Biezais pielmelnā dēļa piestiprinājis šādu paziņojumu: „Labprāt aizdodu naudu līdz nākamai algai tiem, kas nespēj paši nopirkt pastmarkas vēstulēm, ko sūtīt vismaz 6 rietumu valstsvīriem. Nekādā ziņā partizāni Latvijas mežos nepiedos, ja nedarām to, ko būtu varējuši darīt. Nelīdzēs vairs pēkšņais ciņas spars, kas daudziem uzliesmos tad, kad ceļš uz Latviju jau būs brīvs." — Tajā pašā laikā arī vienības vadība paziņojusi, ka samaksās katram sardžu vīram pastmarkas vienai vēstulei. Katrs caurmērā pa vienai arī nosūtījis, bet pats Biezais — sešas.

Trīs dienas viesojies Švābu Gmindē, Biezais sēdās sedlos savam divritenim, lai dotos atpakaļ darbā. Jautāts par iespaidiem, viņš atbildēja, ka tālais ceļš nav bijis veltīgs, jo viņš dabūjis redzēt, cik sparīgi strādā latviešu informācijas iestādes. „Nelieši ir tie, kas paši nekā nedarīdami mūsu kopības un brīvības atgūšanas labā, kritizē darba darītājus," viņš atvadoties teica.

Divains cilvēks, — jūs teiksit, izlasījuši šīs rindas. Varbūt tiešām tāds, salīdzinot ar daudziem, daudziem citiem; bet katrā ziņā cilvēks ar īstu patriota sirdi. Bet vai arī tad gribēsies teikt: „Dīvains cilvēks", ja zināsit, ka par 230 markām, ko Biezais ziedojis Ārējās informācijas fondam, var iespiest ap 500 propagandas brošūru, kas visā pasaulē stāsta par latviešu tautas ciešanām, par mūsu ienaidnieka briesmu darbiem. Un vai arī tad vēl šis vīrs liksies dīvains, ja izlasīsit kaut dažas no tām daudzajām vēstulēm, kuŗās tautieši no Amerikas un Austrālijas pateicas par brošūrām: „Tās nāca īstā laikā, un vienam otram jau atveras acis. Nākamreiz, ja vien saņemšu no jums, izdalīšu vēl, un, domāju, iespaids būs vēl lielāks."

Kaut mums būtu vēl daudz tādu dīvainu vīru un sievu kā Aleksandrs Biezais, tad tajā darbā, ko šodien darām ar rakstītu vārdu un brīdinājumiem pasaulei, mēs gūtu vēl krietni daudz panākumu.

Arv. Bolšteins

Komponista T. Ķeniņa novērtējums vācu presē

VIŅA JAUNO ČELLO SONĀTU ATSKAŅOS BRISELĒ UN AMSTERDAMĀ

Redakcijai jau vairākkārt bijusi izdevība atzīmēt komponista Tālivalda Ķeniņa izcilos panākumus dažādos konkursos uc. sarīkojumos Francijā, kur apdāvinātais skaņradis jau izvirzījies vienā no redzamākajām vietām jaunradītāju vidū. Augustā Darmštatē notikušā jaunās mūzikas nedēļa viņa panākumus vēl vairojusi — tur atskaņotais T. Ķeniņa septets stīdziniekiem un pūšamiem instrumentiem izpelnījies plašas atsauksmes vācu laikrakstos. Tā Darmstadter Tagblatt, iepazīstinot lasītājus ar sarīkojuma dalībniekiem — komponistiem, rakstā Jaunās paaudzes mūzika sniedza autoru biografiskos datus, īsus darbu raksturojumus un skaņražu ģīmetnes, to vidū arī T. Ķeniņa attēlu. Tā kā runa ir par pašiem jaunākajiem mūsdienu komponistiem, kuŗu vārdi turpmāk būs nenoliedzami nozīmīgi modernās mūzikas gaitās, informācijai sniedzam tos arī mūsu lasītājiem tās apkārtnes raksturošanai, ar kuŗu reizē audzis mūsu tautietis: Sas Bunge (Amsterdam), Edward Downes (Birmingham), Victor Legley (Hazebrouk, France), Dieter de la Motte (Bonn), Arnim Schibler (Zürich), Reinhold Schubert (Hannover), Humprey Searle (Oxford), Mathias Siedel (Leipzig), B. A. Zimmermann (Köln), Gottfried v. Einem (Salzburg), Dika Newlin (New York), Racine Fricker (London), Nevit Kodalli (Ankara), Bruno Maderna (Venecia), Camillo Togni (Brescia), Bernhard Lewkovitsch (Kopenhagen), Luigi Nono (Venecia), Serge Nigg (Paris) un H. W. Henze (Wiesbaden). Spēcīga starptautiska konkurence, kuŗā mūsu T. Ķeniņš godam pastāvējis!

Sarīkojumā uzņemti darbi, kuŗu autori dzimuši laikā no 1915. līdz 1930. gadam, pavisam iesūtīti 250 darbi un tikai 21 no tiem žūrijas komisija atzinusi par atskaņojamiem. Orķestra darbus, to vidū arī T. Ķeniņa septetu, atskaņoja Darmstates teātŗa orķestris diriģenta prof. Dr. Šerchena vadībā. Sarīkojumā bija ieradies arī T. Ķeniņš, kam bija iespēja iemantot daudzas jaunas, interesantas pazīšanās. Viņa jauno čello sonātu tūliņ aizrunāja Briseles un

Jaunās paaudzes komponisti — no kreisās: Tālivaldis Ķeniņš (Parīzē), Viktors Legleis (Briselē), H. U. Engelmans (Darmštatē) un Hemprejs Sīrls (Londonā).

Amsterdamas radiofoni, arī eventuālai atskaņošanai atklātos koncertos.

Cik dažādi var būt ieskati par jaunās tagadnes mūzikas formu valodu un stila iezīmēm, liecina Die Neue Zeitung atsauksme, kuŗā nepareizi atzīmēta mūsu autora tautība: „Lietuvieša T. Ķeniņa septets trim pūtējiem un četriem stīdziniekiem ir divertimento, kas nācis no otrās un trešās rokas (apšaubīta tātad darba oriģinālitāte. Red.) un iecerēts vēlā romantisma noskaņu mūzikas formā." Tajā pašā laikā Bremer Nachrichten raksta: „Pie darbiem, kas jaunās mūzikas ietvaros uzskatāmi par nozīmīgiem, pieder Parīzē dzīvojošā latviesa T. Ķeniņa septets, kas pārsteidz ar lielisko izdomu un instrumentu pilnīgu pārvaldīšanu. Darba atskaņojums atklāja skaistu mūzikālās valodas satura un tā pielietojuma saliedējumu."

Atgriezies Parīzē, T. Ķeniņš ar skubu stājies pie sava jaunā simfoniskā darba sacerēšanas, kam UNESCO vajadzībām jābūt gatavam nākamā gada janvārī. S.

Cildinājums Zentai Mauriņai

Lībekas vācu prese allaž labi atsaukusies par Zentu Mauriņu. Nule Lübecker Nachrichten sniedz īsu apskatu par abām jaunākajām Zentas Mauriņas grāmatām, kas vācu valodā iznākušas Maksimiliāna Ditricha apgādā Memingenā ar tulkotajiem tituliem „Gestalten und Schicksale" un „Mosaik des Herzens". Recenzents uzsver, ka abus darbus no mātes valodas tulkojusi pati autore, un pielīdzina Zentu Mauriņu Vācijā tik ļoti iecienītajai vācu rakstniecei Rikardai Huchai, izvēloties rakstiņam virsrakstu — Latviešu Rikarda Huccha. Tas mūsu esejistei ir liels cildinājums.

Recenzents, starp citu, raksta: „Zenta Mauriņa šajos darbos pierādās kā tiešām izcils gars. Viņa Eiropas gara centros piesavinājusies Vakarzemes gara mantojumu — viņa, starp citu, bijusi Gundolfa un Kurciusa skolniece — un pārvalda šo garu ar tādu suverenitāti, kas atgādina Rikardu Huchu. Ko pēdējā sasniedza vecumā, tas piemīt arī 1897. gadā dzimušajai latvietei: viņai ir viegla roka, kas no izpētītās un savāktās vielas raibajiem akmentiņiem sastāda fascinētājas gleznas." Zg.

Daugavas vanagi dzied

Pirms viena gada, tikko ieradusies Austrālijā, neliela latviešu meža darbinieku grupa, apspriedās, aprunājās, un radās dās zemes pašā rietumu pamalē. Mācījušie viri veido paši savu dubultkvartetu, kam prieks pulcēties kopā latviešu dziesmai. Dienas darbs mežā ar cirvi un zāģi nespēj nokaut dziesmu garu, ticību Latvijai, un viņiem nav grūti mērot krietnus ceļa gabalus — pat līdz 80 jūdzēm, — lai tikai varētu sanākt kopā, mācīties latviešu dziesmas un saliedēt tās jaukā pūlī-dumā.

Daudzo nedēļu un mēnešu darbs bija tā Persā Vembieja zālē jaunais vīru dubultkvartets rādīja savus darba augļus. Ilgi nedzirdēta latviska dziesma atkal ritot vajadzēja J. Cimzes Seglo, māsip, kumeliņu, bet visjaukāk tomēr skanēja J. Vītola Cik jauka nakts, kuŗā dziedoņi jau bija pārvarējuši pirmo drudzi. Dziesmu skanīgumu kavēja klausītāju pārpilnā zāle, jo rīkotāji nebija pareizi novērtējuši tautiešu dzīvo interesi.

Lieis nopelns dubultkvarteta izveidošanā ir brīvmāksliniekam A. Kaiņipam, kuŗa pieredze un māka veidot ansambli dod labu ticību dzirdēt drīzumā jaunu repertuāru vēl labākā saskaņā. H. D.

Zvejnieces un Šņornieka atvadu koncerts

Minchenes Varnera nometnē atvadu koncertu pirms došanās uz Ameriku deva baritons Arvids Šņornieks un pianiste Nāra Zvejniece. Dziedonis bija izvēlējies plašu repertuāru: J. Mediņa, L. Garūtas, J. Kaiņipa, P. Šuberta, Šūmaņa, Čaikovska un Bizē darbus. Solists apliecināja krietnu techniku, bet kaitēja programmas velea Nāra Zvejniece, nospēlējot arī divus Šopēna solo. Kaut gan Minchenes Varnera nometnē vēl mitinās ap 400 tautiešu, klausītāju bija tikai daži desmiti.

J. P.

Pāvests brīdina no nemorālām lugām

Pāvests Pijs XII Kastelgandolfo, pieņemot 40 franču katoļu teātŗa ūnijas locekļus, uzrunā brīdināja no nemorālām teātŗa izrādēm. Ļaunums visur parādoties pievilcīgākā ietērpā un trokšņaināk nekā viss labais. Esot aplam attaisnot nemorālu, pretrelģisku vai vulgāru skatuves darbu izrādes ar aizbildinājumu, ka publika pēc tādiem prasot. Morāliski nevainojamam teātrim,protams, esot atstājama sava vieta. Pietiekot atcerēties Oberamergavas Kristus ciešanu spēles, lai gūtu pierādījumu, ka joprojām cilvēkos pastāv spēcīga interese par stingri kristīgu teātri. 2000 vārdu garā runā pāvests piešķārās visdažādākām teātŗa problēmām un cildināja lielo aktieŗu morāli nevainojamos sasniegumus.

KULTŪRAS CHRONIKA

Rakstnieks Hugo Krūmiņš ASV atradis darbu kādā atpūtas namā. Drīzumā Rita apgādā Anglijā iznāks viņa pirmais dzejoļu krājums Zemes vējos ar Erika Raistera ievadu un Juŗa Soikāna vāka zīmējumu.

Bostonā apstājies red. R. Valdmaņa un Osv. Akmentiņa vadītais latviešu laikraksts Bostonas Ziņas. Laikraksts sāka iznākt š. g. 10. aprilī.

Kādā Romas slimnīcā 86 g. vecumā mirusi lielā krievu rakstnieka Ļeva Tolstoja meita, krievu kņaza Suchotina atraitne Tatjana. Viņa sarakstījusi grāmatu Tolstoja dzīve no bērnības līdz laulībām un nesen pabeidza savas dienasgrāmatas manuskriptu, — Dzīve ar manu tēvu.

Lozanā nākošā gada janvārī turienes konservātorijas protektorātā notiks starptautiska operdziedoņu sacensība. Tajā var piedalīties visu zemju operdziedoņi, kas dzimuši pēc 1919. g. 1. janvāŗa. Katram sacensības dalībniekam būs jānodzied piecas operu ārijas vai ainas. Starptautiska žūrija labākajiem sacensoņiem piespriedīs naudas prēmiju.

Itaļu nedējas laikraksts La fiera letteraria veltījis gandrīz veselu lappusi Andrējam Egiļša kantātei Dievs, Tava zeme deg. Tai pievienoti divi Juŗa Soikāna kokgriezumi un O. Noriša darināta A. Egiļa ģīmetne. Manuskriptu italiski tulkojuši Marta Rasupe un Etore Serra.

Boltonas un Bradfordas koŗu Līgo koncerts, piedaloties ap 90 dziedātājiem, notiks septembŗa sākumā Bradfordā, diriģentu Vītola, Pommera un Freimaņa vadībā. Koncertā ieradies arī sūtnis K. Zariņš.

Rakstnieks Voldemārs Kārkliņš Oregonā paguvis tiktāļu iekārtoties, ka iegādājies namu un turpmāk domā pilnīgi atteikties no maizes darba, lai varētu nodoties vienīgi rakstniecībai. Viņš nule beidzis romānu Teika par septiņiem kuģiem, kuŗa darbība norisinās ap gadsimtu maiņu Vidzemes fūrmalā.

Ņujorkas latviešu jaunatnes literārais pulciņš, piedaloties referentam Nik. Kaiņipam un aktrisei Tonijai Kainipai, sarīkojis Ausekļa 100. dzimumdienas atceri.

Vijolnieks P. Zariņš, kas darbojās Toronto Hamburga mūzikas konservātorijā, uzaicināts līdzdarboties nule Toronto noorganizētā trio, kuŗa direktors ir arī konservātorijas vadītājs. Vasaras sezonā Zariņš spēlēja Kanadas Bantas nacionālā parkā simfoniskā orķestrī. Trio darbību uzsāk Toronto nākošajā mūzikas sezonā.

Koloratursoprāns Ilga Muntere un čellists Kārlis Munters ieradušies Ņujorkā un kārto dokumentus izceļošanai uz Hailifaksu, kur darbosies par paidagogiem pilsētas otrajā mūzikas konservātorijā.

Baletdejotājs R. Saule Čikagā pārskolojies un strādā par mūrnieku, izpelnīdams nesamērojami vairāk nekā tiek maksāts baleta paidagogiem.

Ingrida Vīksna

Mums jābrien jūrā

ROMĀNS

(11. turpinājums)

Kad nonāku štābā, tur sastopu tikai kādu seržantu no veselības rotas — pārējie aizbraukuši Elejas virzienā.

Seržantam ir saglabājies kortelītis, un to mēs abi klusu ciešot salejam iekšās. Norunājam pārlaist nakti Kalpaka ielas slimnīcā, jo tur dārzā izbūvēts bunkurs, kamēr šeit nav nekā, kā vienīgi izgāztas durvis un tukšie logu caurumi.

No noliktavas paņemu šauteni un bruņu podu, kaujas uzkabi, un tad noslēdzu durvis. Ejam abi ar seržantu pa krēslainajām, izmirušajām Jelgavas ielīņām, un mūsu soļi spomēmi, un pat izdzertā lāsīte nav ietekmējusi mūsu garu — ir tikai nelāgas priekšnojautas, sasprindzinātas gaidas, un smacīgas skumjas kā bērēs.

Jūtu, ka esmu stingri noguris, manās kājās deg un sāp senās brūces, un esmu priecīgs, ka sasniegta slimnīca.

Ielienam bunkurā. Slimnieki guļ uz lāviņām un nestuvēm. Noņemu uzkabi un palieku sev pagalvī. Patronu soma spiež — labi sen tā nav gulēts. Nolieku bruņu cepuri sev blakus, un pa rokai noguldu šauteni. Guļam kāpņu galā bunkura priekštelpā, lai neaizsprostotu pieeju slimniekiem, zeme te mitra un auksta. Bunkurā kā kaķa acs spīd ploška, nāsīs spiežas mitra zemes smaka un pa reizei sīka smilšu straumīte notek gar baļķiem. Tas viss tik zināms un tuvs, simtām reižu izjusts un piedzīvots, ka laika atstarpe pēkšņi liekas izzudusi, un šķiet, ka vēl vakar biju šādā pat bunkurā — tikai citur, ar citām sejām un stāviem... Pavīd acis un balsis, kuŗu vairs nav, kas nekad vairs netvers pēc bruņu cepures un šautenes.

Pēkšņi esmu sēdus. Miegs kā ar roku atņemts. Ploška vairs tikko spīd. Nezinu, kādēļ esmu uzmodies, bet sajūta tāda, it kā kaut kas nebūtu kārtībā. Tad dzirdu ārā rībienu — sausu un spalgu. Tas taču nevar būt! Nedomājot esmu uzlicis uzkabi un bruņu cepuri. Pamodinu seržantu, kas nikni rūc, trijos soļos uzskrienu pa kāpnēm un veŗos siltajā žvīk-krach! Noskan atbalss tukšajās ielās. Noskan nekaunīgi spalgi, sāpīgi asi un tuvi, šķiet gandrīz, ka kāds iesitis pa seju ar slapju dvieli — tam vajaga būt tanku lielgabalam! Un jau nākošā brīdī noskan dobjais dukdukdukduk — Maksis, nudien Maksis!

Krievi!

Ieskrienu atpakaļ bunkurā un, lai nedzirdētu slimnieki, iečukstu ausī savam biedram:

„Celies, vecais, iet vaļā! Ņem pagali, un iesim ārā — krievi!"

Kad izlienam no bunkura, gaisā jau svīst rīta blāvums, bet visapkārt nemitīgi skan dukdukdukduk... Un tad ātri un nervozi noskan kaulu zāģis: rrrrrršš, rrrrršš... Šo troksni pazīstu kā savu kabatu — tas ātrais vācu ložmetējs, un lēnais dukdukduk ir krievu vizītkarte — tātad krievu kājnieki ir šeit, kopā ar tankiem.

Nolemjam steidzīgi doties atpakaļ uz štābu. Tā kā nezinām kas notiek, šautenes turam kaujas gatavībā, un mēģinām virzīties uz priekšu klusu, pārāk neklaudzinot saviem kaltajiem papēžiem pa ielas bruģi, un pēkšņi šai rīta klusumā man ienāk prātā gluži muļķīga un nepiemērota doma:

„Ejam kā uz pīlēm," es saku, un mums abiem ar seržantu jāpasmaida.

Štāba tuvumā pilnīgs sajukums. Vācu karavīri kājām, divriteņos un rekvizētos pajūgos dodas uz Rīgas pusi. Satiekam smago mašīnu, kuŗai piekārti divi prettanku lielgabali. Mašīnā vācu leitnants, latviešu kaprālis un vēl kādi septiņi vīri. Pievienojos grupai un uzbraucam uz tirgus laukuma, tur deg vācu komandantūra. Vācu majors pavēl mums vienu lielgabalu atstāt šeit, otru novietot pie Vaļņu ielas kazarmēm, ieņemot fronti pret staciju.

Tā ir pienākusi astotā rīta stunda. Gudrojam, ko darīt. Esam seši vīri, mums ir viens 5 cm lielgabals, ar divām bruņsitēju un vienu šķembu granātu, divas šautenes un viens vestes kabatas mauzers. Skaisti!... Jūtamies gandrīz kā meksikāņu revolūcionāru armija...

Nostāvam stundu — viss mierīgi. Romas kazarmju virzienā reta kājnieku uguns un pa retam tanku bunkšķim. Kļūst gandrīz garlaicīgi."

„Bet vai es jūs negarlaikoju ar savu stāstu?" Juris pēkšņi aprāvās, un no sāniem paraudzījās Dagnijā sev blakus. „Varbūt es runāju par lietām, kas jums ir gluži svešas un vienaldzīgas?"

„Nekas man nav svarīgāks, kā Jelgava. Lūdzu stāstiet visu, — visu, ko atceraties," Dagnija nopietni paskatījās Dekšņa sejā, un viņš redzēja, ka viņas skats bija kļuvis svešs un tālš.

Paskubinājis mazliet zirgu, Deksnis nogrima tālāk savās atmiņās:

„Turpat uz stūra ir pamestā kazarmju ēka, uzeju augšā un uzlaužu medikamentu kasti. Tur atrodu morfiju, antitetanusa tabletes un veselu stangu eleidrona tabletes. Aiznesu visu šo bagātību uz pārsienamo punktu, tad aizsoļoju pāri ielai uz slimnīcu, bet tā visa pārcēlusies uz bunkuru. Visi slimnieki pa nakti jau aizvākti, palikušas tikai kādas trīs sievietes, kuŗām kuŗu katru brīdi gaidāmas dzemdības, tad vēl ārsts un divas māsas. Viena no māsām stāsta, ka pretī slimnīcai kādas ēkas pagrabā esot policijas ieroču noliktava. Aizeju, un sērkociņa gaismā tiešām atrodu mazu arsenālu. Atstiepju pie lielgabala kasti ar krievu čiekuriem, kuŗus jau grāvju laikā cienījām vairāk nekā vācu apelsīnus, iemontēju degļus, un izdalu puišiem. Gribu vēl reiz doties uz pagrabu, bet pienākusi pavēle ieņemt pozicijas pie gaisa tilta netālu no stacijas. Kaut kur gadījies kāds civilists ar zirgu, un to nu iejūdzam savā dižgabalā. Stacija galīgi sagrauta, palikuši tikai mūri ar tukšiem logu caurumiem. Pie pieminekļa samesta vesela kaudze šautenu, virsnieku bagāžas kastes, mīnmetēji, dažādi kaŗa rīki.

Tiklīdz esam ieņēmuši pozicijas, sūtu puišus pa vienam turp — apbruņoties. Pāri tiltam ar divriteņiem piebrauc daži vācu feldfēbeļi un, apkrāvušies šautenēm, brauc atpakaļ frontes virzienā. Tie zina stāstīt, ka pirmā veselības rota apturējusi krievu virzīšanos uz priekšu, bet tai sākot trūkt municijas. Sameklējam ratus ar zirgu, un aizsūtam puišiem veselu vezumu šauteņu, dažas patšautenes un municiju. Par otru rotu neviens nekā nezina, un pagaidām mūsu labais flanks paliek atsegts.

Ieroču un lūžņu kaudzē atrodu arī šautenes granātstobru, to priecīgs pievācu — vēl tikai jāsameklē granātas! Turpat mētājas arī dažas pamestas virsnieku kastes, un kad tās atlaužam, tur atrodas labu labie padzērieni. Aiz muguras piebrauc vācu tankete, un tanku zēni pret divām pudelēm konjaka iedod mums prāvu kasti ar desām. Šai laikā mūsu „atsevišķais artilerijas divizions" pieaudzis līdz vienpadsmit vīriem. Aiz tilta atklātā pozicijā nostādīts vācu artilērijas četrinieks, kas šad tad ieklepojas, un pa saviem četriem stobriem izdzen spietu sviņa bišu kaut kur uz Auces pusi, drusku pa kreisi no dzelzceļa līnijas. Apkārt klīst daži vācu kaŗavīri, viens, ieraudzījis izsprukušu ruksi, paceļ šauteni un izbeidz tā brīvības gaitas. Ar sivēnu pār plecu Lielvācijas izsalkušais varonis pazūd pilsētas virzienā.

Vācu tankisti aiz savas tanketes uzkūruši mazu uguntiņu un cepj desas, bet tanka lielgabala stobri pagriezti pret tilta gala labo malu.

Pasaucu vienu no puišiem un lieku tam ieņemt poziciju ar patšauteni vienā līnijā ar tanketi, tikai otrā ielas malā, lai viņa uguns klātu spraugu starp tiltu un ēkām ielas labajā pusē. Novietojis otru patšauteni tilta kreisajā pusē, ielūdzos ciemos pie tankistiem, kas mani laipni pieņem, un tā iekožam uz iesma ceptas desiņas un piedzeŗam pa malkam no pudeles.

(Turpinājums sekos)

Trešdien, 1950. g. 4. okto

Arī Džo L
nespēj
atgriestie

Kas neizdevās kādreizējie
sionālā boksa lauvām — Fit
Džefrijam, Sulivanam, Šmē
nesekmējās arī „melnajam
dim" Džo Luisam, kas va
11 gadu bija pasaules meis
gajā svarā un savu titulu
aizstāvējis 25 ciņās. Viņš
lauzt sportistiem un īpaši
liketnīgo likumu — They n
back, viņi nekad neatgriežā
jienu ciņā 36 g. v. Džo pēc
pārliecinoši zaudēja savam
gadus jaunākajam rases brā
saules meistaram Ezardam
kas pēc uzvaras pašapzinīgi
teikt: „Tagad es zinu, ka tie
mu pasaules meistars."

Kaut gan Luiss pirms ciņas
vārdos bija cieši pārliecināts
vu uzvaru, kaut arī lietprat
mas svērās vairāk viņa pusē
bas līga 2:1 par labu viņam,
šanās rādīja, ka maz vairs pa
tā Luisa, kas pirms divarpus
kā neuzvarēts pasaules meist
stāja ringu „uz visiem laikie
pats toreiz deklarēja. Tikai
gājienā vēlreiz parādījās Lu
nais gars, un daudz netrūk
Čārlzs no viņa „ākiem" būtu
nokautā. Taču tās arī bija
dējās spēka rezerves.

Vilšanos piedzīvoja ne vien
bet arī sacensības rīkotāji,
Ņujorkas Jenkiju stadionā
tikai 22.500 skatītāju, un ie
bija tikko 350.000 dol., no
Luiss saņem 35, bet Čārlzs 2
Ar šo summiņu eksmeistars g
rēs samaksāt savus nodokļu p
bet viņš tomēr nespēja atgūt
būt vienam no diviem pasaule
tariem, kas aizlet no ringa
rēti. Tagad šis gods paliek T
vienam pašam, kas 1928. g.
no titula un nekad vairs to
gināja atgūt; tagad viņš ASV
rīgs vīrs. Likums „They neve
back" tomēr paliek spēkā.

*

Vācija un Japāna uzņemta starp
kajā olimpiskajā komitejā (FIFA)
mā jau 22. nov. Štutgartē pirmajā
sacīkstē pēc kaŗa sacentīsies ar Šv

LATVIJAS PĀRSTĀV
SLU

Abonēšanas maksa minēta
maksa par vienslejīgas nonpare
vienreizīgu 10 iespiedumr. un pa

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvis un
lijas abonentu kartotēkas vad
A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd.,
don N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court Rd.,
don W. 8.
E. Rirdans, 10, Winchester Rd.,
don N. W. 3.
Abonem. £ —/6/—; slud. —
—/6/3; —/3/9.

ASV: P. E. Irbe, 1500, Sterling Pl
Brooklyn 13, N Y
A. Blīmanis, 509, 4th Street, S.
Washington, D. C.
Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N.
Waverly, Iowa.
Arv. Lūsis, Rt. 3, Coldwater, Miss
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Chu
Dalton, Minn.
V. Puriņš, 1028, Fulton E., Grand
pids, Mich.
J. Upesleja, 5322, W. Wisconsin A
Milwaukee 13, Wis.
P. Lapsiņš, c/o O. C. Livingst
Union City, Ind.
A. Ozoliņa, 746, W. North Ave, C
cago 10, Ill.
J. Kājiņš, 600, Tremont St., Bost
Mass.
Abonem. $ 1,—, pa gaisa pas
2,50; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

AUSTRĀLIJĀ: galvenais pārstāvis
Austrālijas redakcijas un abonen
kartotēkas vadītājs A. Smits,
21, Linden Avenue, Wendouree, Ba
larat, Vic.,
A. Strazdiņš, 64, St. John Stree
Windsor S. 1. Melbourne, Vict.
E. Liepiņš, Migrant Workers Host
Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), H
F 12, N. S. W.
A. Prieditis, 32, St. Mary St., Cam
perdown (Sydney), N. S. W.
O. Strauts, P. O. Box 1560, G. P.
Adelaide, S. A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staf
Bl. B, Bathurst, N. S. W.
L. Kukure, 12, Seventh Ave, Alber
ton, via Adelaide, S. A.
V. Ešots, 218, Brown St., Adelaide
S. A.
E. Meija, 256, St. Georges Terrace
Perth, W. A.
A. Zariņš, Holding Camp Greta
N. S. W
Dž. Raudziņš, Accomm Centre Hol
ding, via Northam, W. A.
V. Brutāns, Manager of canteen 234
Greta, Migration Centre, near Mait
land, N. S. W
Vilis Eglīte, Migrant Holding Centre
C. J. C. Somers, Vic.
V. Buks, McIllwraith Str., Everton
Park, Brisbane, Q.
G. Steinbergs, 47, George Str., Fitz
roy, Nr. 6, Melbourne, Vic.
Abonem. £ —/7/—; slud. —/1/4;
—/7/3; —/4/5.

Lūdzu steidzīgi atsauktīes svarīgā lietā
bij. VEFa Minox'a nodaļas vadītāju dipl.
ing.

Pēteri Bērziņa kungu.

Dipl. ing. A. Steinbergs, (20b) Bodenwerder, Baustr. 9.

(701)

Arī Džo Luiss nespēj atgriesties

Kas neizdevās kādreizējiem profesionālā boksa lauvām — Fitsimonam Džefrijam, Sulivanam, Šmēlingam — nesekmējās arī „melnajam bumbvedim" Džo Luisam, kas vairāk nekā 11 gadu bija pasaules meistars smagajā svarā un savu titulu sekmīgi aizstāvējis 25 cīņās. Viņš nespēja lauzt sportistiem un īpaši bokseriem liketnīgo likumu — They never came back, viņi nekad neatgriežas. 15. gājienu cīņā 36 g. v. Džo pēc punktiem pārliecinoši zaudēja savam astoņus gadus jaunākajam rases brālim pasaules meistaram Ezardam Čārlzam, kas pēc uzvaras pašapzinīgi varēja teikt: „Tagad es zinu, ka tiešām esmu pasaules meistars."

Kaut gan Luiss pirms cīņas vismaz vārdos bija cieši pārliecināts par savu uzvaru, kaut arī lietpratēju domas svērās vairāk viņa pusē un derības līga 2:1 par labu viņam, spēkošanās rādīja, ka maz vairs palicis no tā Luisa, kas pirms divarpus gadiem kā neuzvarēts pasaules meistars atstāja ringu „uz visiem laikiem", kā pats toreiz deklarēja. Tikai desmitā gājienā vēlreiz parādījās Luisa senais gars, un daudz netrūka, ka Čārlzs no viņa „ākiem" būtu kritis nokautā. Taču tās arī bija Džo pēdējās spēka rezerves.

Vilšanos piedzīvoja ne vien Luiss, bet arī sacensības rīkotāji, jo cīņu Ņujorkas Jenkiju stadionā vēroja tikai 22.500 skatītāju, un ieņēmumi bija tikko 350.000 dol., no kuriem Luiss saņem 35, bet Čārlzs 25 proc. Ar šo summiņu eksmeistars gan varēs samaksāt savus nodokļu parādus, bet viņš tomēr nespēja atgūt godu — būt vienam no diviem pasaules meistariem, kas aiziet no ringa neuzvarēti. Tagad šis gods paliek Tenejam vienam pašam, kas 1928. g. atteicās no titula un nekad vairs to nemēģināja atgūt; tagad viņš ASV ir turīgs vīrs. Likums „They never came back" tomēr paliek spēkā.

*

Vācija un Japāna uzņemta starptautiskajā olimpiskajā komitejā (FIFA) un pirmā jau 22. nov. Stutgartē pirmajā valstu sacīkstē pēc kara sacentīsies ar Šveici.

Tatjana Plūme startējusi uz ASV

IRO filmē latviešu peldēšanas rekordisti — Pārspēti Latvijas rekordi — Starti Romā un Neapolē — Tatjānu Plūmi audiencē pieņem pāvests un svētī latviešu tautu

„Sūtu Tev vēl pēdējos sveicienus no Zalcburgas. Šeit esmu caurbraucēju nometnē, lai šodien dotos uz Gronu," rakņa Plūme, atstājot vecās Eiropas krastus, lai startētu pāri okeanam uz ASV turpināt studijas. Kanzas universitāte piešķīrusi latviešu rekordistei stipendiju.

Trimdā Tatjāna Plūme visīsākā laikā pabeigusi Insbrukas universitāti, iegūstot

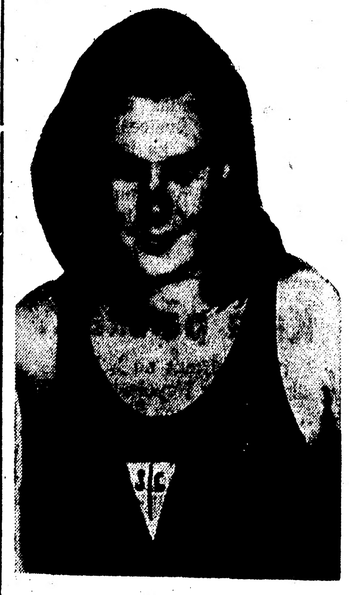

cand. phil. gradu. Viņa saņēmusi arī tematu doktora gradā iegūšanai. Ko tas nozīmē, visvairāk izsaka fakts, ka rekordiste skatījusi tikai 23 dzīves vasaras!

Arī Plūmes aizbraukšana uz ASV izvērtusies par ievērības cienīgu faktu. Zalcburgas caurbraucēju nometnē no Zeņēvas ieradušies kāmeras vīri viņu uzņēma filmā, gan kā DP visdažādākās situācijās — atvadoties no CIC un IRO ierēdņiem, tad sacīkšu un treniņu tērpā, peldbaseinā utt. Plūme ierunāja arī skaņu plates. Uzņēmumu turpināja Gronā un ASV krastā, jo IRO paredzējusi radīt mazu filmu par kādas DP meitenes likteni.

Visus trimdas gadus Plūme čakli nodevusies peldēšanai, startējot nevien Austrijā, kur pavadīja svešniecības dienas, bet arī Vācijā, Itālijā, Lichtenšteinā un Šveicē, kopsummā izcīnot vairāk nekā 150 uzvaru. 3 gadus Plūme bijusi iedalīta Austrijas valsts vienībā, bet šogad nozīmēta kā dalībniece Eiropas meistarsacīkstēm Vīnē. Sovasar Plūme kā Austrijas valsts vienības dalībniece valstu sacīkstē pret Itāliju startējusi Neapolē, kur 400 m kraula peldējumā sasniedza 5:59,5 min. Ne mazāk sekmīgs izvērtās arī latviešu rekordistes starts Romā, kur viņa uzvarēja 100 m kraula peldējumā (1:16,8 min.) un 100 m uz muguras (1:29,2 min.). Pāvests Pijs XII Austrijas peldētāju izlasi pieņēma speciālā audiencē. Katrs vienības dalībnieks no pāvesta saņēma svētību, arī Tatjāna Plūme, lai gan viņa ir lutericiga. Uzzinot, ka Plūme ir bēgle no Latvijas, pāvests sevišķu svētību vēl veltīja nelaimīgajai latviešu tautai.

1949. g. Plūme 100 un 400 m kraula peldējumos Austrijas peldētāju statistikā ierindojās 1. vietā. 100 m viņa bija veikusi 1:17,0 min. un 400 m — 6:07,2 min. Sacīkstēs Bludencā Plūme 100 m kraulā gan bija absolvējusi 1:16,0 min., bet šo rezultātu formālu iemeslu dēļ nereģistrēja. Latviešu sporta saimi tas tomēr var interesēt, jo laiks uzņemts 3 pulksteņiem, sacensība risinājusies pēc visiem noteikumiem un rezultāts sasniegts starptautiskā sarīkojumā. Šovasar P. savus rezultātus vēl uzlabojusi un tās labākie sniegumi pašreiz ir: 100 m kraulā — 1:15,8 min. (reālizēts gan stafetes peldējumā), 200 m kraulā — 2:48,2 min., 400 m kraulā — 5:53,1 min. (pārbaudes sacensībās Eiropas meistarsacīkstēm) un 100 m uz muguras — 1:28,1 min. Stafetē viņa 100 m uz muguras veikusi pat 1:27,4 min., bet šis sasniegums oficiāli nav reģistrēts. Visi šie rezultāti ir krietni labāki par oficiālajām Latvijas rekordu atzīmēm.

Plūmes pēdējais starts Eiropā bija Tirole meistarsacīkstēs, kurās viņa pārliecinoši uzvarēja 400 m kraula peldējumā. Atvadoties no Plūmes, Insbrukas peldētāju biedrība (ISI), kuras krāsas rekordiste aizstāvēja, viņai pasniedza balvas un ziedus. Arī vietējā prese rekordistes aizbraukšanu plaši atzīmēja, uzsverot, ka blondā latviete guvusi izcilus panākumus un daudz darījusi Austrijas labās sporta slavas dēļ, izcelot sportistes priekšzīmīgo stāju. Austrieši cer, ka pēc studijām ASV Plūme atkal atgriezīsies Austrijā. Vai tas reizē nav panākums arī latviešu sportam? Vai tas nav pakalpojums Latvijas taisnajai lietai? Lieku reizi pierādījies, ka sportisti var daudz darīt mūsu nākotnes interešu labā.

Rekordiste nolēmusi arī ASV blakus studijām nopietni trenēties. Tādēļ nebrīnīsimies, ja no ASV mūs sasniegs patīkama vēsts, ka Plūme atkal labojusi Latvijas rekordus peldēšanā.

Alfrēds Vinčels

Latviešu sports Eiropā un citos kontinentos

Abi latviešu sporta klubi Londonā tikās basketbola draudzības spēlēs ar amerikāņu flotes, poļu uc. vienībām. LLSK uzvarēja Poly vienību, kurā vairākums spēlētāju žīdi, 18-17 (6-8). — Londonas DVF vienība pieveica YMCAs piecnieku 36-23 (20-11). **DVF vienībā spēlē Sproģis, Antēns, Mednis, Šmits, Skujiņš, Ustups, Priedītis, Namnieks un Jēkabsons.**

Ventorfas basketbolisti pieveikuši Pinebergu 51-20 (18-10). Vairākas sacensības notikušas ar īgauņiem, pēdējos uzvarot 34-28, 26-25, 32-31 un 41-19. **Lietuvieši pārspēti trīs reizes 50-43, 67-51 un 36-34. Kopā 17. jūl. Ventorfas vienībā darbojas arī Ragainis, Supstiks un Rēķis, kas tagad aizbraukuši.** Atvadu spēlē vienība vēl pieveica lietuviešus 60-31. Līdzšinējās sacensībās **lielākās sekmes guvis Supstiks, salasot 289 p., Ragainis — 200, Rēķis — 51, Vanags — 34, Birznieks — 32 utt. Spēlējis** arī Martinsons, kas labi pazīstams vecajiem basketbola draugiem, kad viņš kopā ar otru aizsargu Jansonu un uzbrucējiem Kraukli, Cinoviču un Anufrijevu palīdzēja Startam izcīnīt Chicago Tribune kausu.

Jauni talanti peldēšanā šogad izvirzījušies Lībekā, kur latviešu jaunieši iesaistījušies vietējā vācu peldētāju biedrībā. Vācu treneru vadībā labākos panākumus guvis 12 g. v. Egons Šmits un 15 g. v. Ausma Izande. Pēdējās sacensībās 10 dalībnieku konkurencē 50 m kraula peldējumā Šmits ar 40,4 sek. izcīnīja 2. vietu. Izande savā grupā 50 m kraulā veica 53,0 sek., ierindojoties 3. vietā. Treneri abus uzskata par talantīgiem peldētājiem.

Bij. izlases galda tenisists Upmalis pieveicis Šlēzvigas-Holšteinas apgabala meistaru Šlāfu. Kopā ar pēdējo U. aizstāv spēcīgo VfB Lübeck galda tenisistu krāsas. Viņš iedalīts apgabala izlasē.

Lībekas latviešu sportisti sacentās ar vācu CVJM un VfB Vorwerck vieglatlētiem. 100 m skrējienā Pastaruss ar 12,3 izcīnīja 2. v. To pašu vietu latvieši guva 4×100 stafetē ar 52,1 sek. Lodē Bērziņš sasniedza 12,25 un Čečins 11,36 un diskā Čečins 33,48. Zēnu grupā izcilus panākumus guva 16 g. v. Vēsmonis Balodis.

Beļģijas volejbola meistarībā latviešu sporta kluba Rīga vienība finālā sacentās pret uzvarētājiem Brabantes un Antverpenes apgabalos. Cīņa pret Brabantes meistaru — Rēba vienību Briselē beidzās ar rezultātu 18-15, 15-7, 10-15, 15-12 un 16-14 Rīgas labā. Cīņa ar Antverpenes meistaru — Lesberenas vienību bija jau vieglāka un Rīga to pieveica 15-11, 15-10 un 15-3, kļūstot par Beļģijas meistaru 1. līgā. Ar šo panākumu 1951. g. meistarībā Rīga gūst tiesības cīnīties virslīgā.

Jaunatnes vieglatlēti sacentās Oldenburgā. No sasniegtajiem rezultātiem jāmin G. Grīslīja veikums 2 kg diskā 20,67, lodē — 7,83 un 400 m skrēj. 1:03,1. J. Lasmanis lodē spēja 6,88 un diskā 20,67. — Omstedes nometnē ar līdzīgiem rezultātiem 36-36 (18-21) cīnījās nometnes latv. un Vēnenes latviešu basketbolisti. Omstedes latvieši šoreiz cīnījās jaunā sastāvā: Ērenštreits, Gūtmanis, Sprogis, Zikmanis un Stūrāns.

Krustvārdu mīkla

Uzdevis A. Kronis Heilbronā

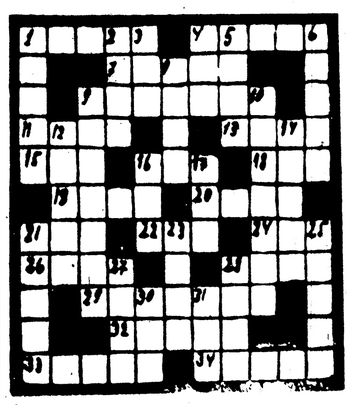

Līmeniski: 1. Cūska. 4. Rūdīt. 7. Dārgakmeņi. 9. Kontinents. 11. Latviešu grāmatnieks. 13. Sievietes vārds. 15. Sievietes vārds. 16. Smeldz. 18. Svież. 19. Virieša vārds. 20. Laukmales. 21. Elektriskās strāvas mēra vienības. 22. Nots. 24. Vācu artikuls. 26. Sievietes vārds. 28. Dokuments. 29. Pukes. 32. Iedobumi sienā. 33. Auksti. 34. Svara vienība.

Stateniski: 1. Sala Vidusjūrā. 2. Galvaspilsēta Eiropā. 3. Pilsēta Latvijā. 4. Populāra indiešu prinča vārds. 5. Daikti. 6. Skraidelēt. 8. Sprieslis. 9. Vienaldzība. 10. Lielas kara flotes. 12. Virieša vārds. 14. Lieli tirgi. 16. Bij. organizācijas iniciālis Latvijā. 17. Bojājas. 21. Salas sauszemē. 23. Rati. 25. Upe Vācijā. 27. Dīglis. 28. Naudas vienība. 30. Ritināt. 31. Bārt.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski: Golfs. 4. Lords. 7. Nikni. 8. Pozēt. 9. Roi. 10. Soste. 12. Tūska. 14. Disks. 17. Ierīt. 20. KOD (Kara ostas darbnīcas). 21. Agave. 22. Emīrs. 23. Asēta. 24. Apaļš. — Stateniski: 1. Gongs. 2. Lukss. 3. Svīre. 4. Lāpīt. 5. Rozes. 6. Sutra. 11. Tek. 13. Upe. 14. Drāma. 15. Skate. 16. Skečs. 17. Ideja. 18. Reina. 19. Tests.

PASAULES SPORTA LAUKUMOS

Šacha olimpiādes iznākums: 1. Jugoslavija 45,5 p. 2. Argentīna (nevis ASV, kā agrāk ziņots) 42, 3. Vācija 40,5, 4. ASV 40, 5. Holande, 6.-7. Austrija un Beļģija, 8. Čīle, 9. Somija, 10. Francija, 11. Zviedrija, 12. Itālija, 13. Dānija, 14. Perū, 15. Norvēģija un 16. Grieķija. Lieliskus panākumus guva vācu meistars Uncikers, kas zaudēja vienīgi jugoslavam Gelgoričam, bet uzvarēja francūzi Dr. Tartakoveru, zviedru Šoldu uc. un neizšķirti spēlēja starp citu ar amerikāņu lielmeistaru Reševski.

Vācu vieglatlētu pirmais starts ārzemēs pēc kara bija īsti sekmīgs. Sacīkstēs Malmē un Gēteborgā, Zviedrijā, vācieši izcīnīja vairākas pirmās vietas, pie kam Šade 3000 m skrējienā pārliecinoši pārspēja zviedrus, sasniedzot teicamu 8:33,4 min. laiku, bet Šteiness uzvarēja 800 un 1000 m, pēdējā sacensībā atstādams aiz sevis arī slaveno holandieti Slijkhuisu.

LATVIJAS PĀRSTĀVJI, ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA ārzemēs

Abonēšanas maksa minēta par eksemplāru mēnesī, bet sludinājumu maksa par vienslejīgas nonpareilles iespiedumrindas aizņemamo telpu, par vienreizīgu 10 iespiedumr. un par vienreizīgu 5 iespiedumr. sludinājumu.

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvis un Anglijas abonentu kartotēkas vadītājs **A. Veinbergs**, 41, Carysfort Rd., London N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. 8.
E. Rirdans, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.
Abonem. £ —/6/—; slud. —/1/1; —/6/3; —/3/9.

ASV: P. E. Irbe, 1500, Sterling Place, Brooklyn 13, N Y
A. Blīmanis, 509, 4th Street, S. E. Washington, D. C.
Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
Arv. Lūsis, Rt. 3, Coldwater, Miss.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church, Dalton, Minn.
V. Purinš, 1028, Fulton E., Grand Rapids, Mich.
J. Upesleja, 5322, W. Wisconsin Ave. Milwaukee 13, Wis.
P. Lapsiņš, c/o O. C. Livingston, Union City, Ind.
A. Ozoliņa, 746, W. North Ave, Chicago 10, Ill.
J. Kājiņš, 600, Tremont St., Boston, Mass.
Abonem. $ 1,—, pa gaisa pastu 2,50; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

AUSTRĀLIJĀ: galvenais pārstāvis un Austrālijas redakcijas un abonentu kartotēkas vadītājs **A. Šmits**, 21, Linden Avenue, Wendauree, Ballarat, Vic.,
A. Strazdiņš, 64, St. John Street. Windsor S. 1. Melbourne, Vict.
E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), Hut F 12, N. S. W.
A. Priedītis, 32, St. Mary St., Camperdown (Sydney), N. S. W.
O. Strauts, P. O. Box 1560, G. P. O. Adelaide, S. A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staff, Bl. B, Bathurst, N. S. W.
L. Kukure, 12, Seventh Ave, Alberton, via Adelaide, S. A.
V. Ešots, 218, Brown St., Adelaide, S. A.
E. Meija, 256, St. Georges Terrace. Perth, W. A.
A. Zariņš, Holding Camp Greta. N. S. W
Dž. Raudziņš, Accomm Centre Holding, via Northam, W. A.
V. Brutāns, Manager of canteen 234, Greta, Migration Centre, near Maitland, N. S. W
Vilis Eglīte, Migrant Holding Centre C. J. C. Somers, Vic.
V. Buks, McIlwraith Str., Everton Park, Brisbane, Q.
G. Šteinbergs, 47, George Str., Fitznoy, Nr. 6, Melbourne, Vic.
Abonem. £ —/7/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/4/5.

BEĻĢIJĀ: galvenais pārstāvis un Beļģijas abonentu kartotēkas vadītājs **K. Erkens**, 127, rue du Fleurus, Chatelet.
Latv. Sark. Kr. Beļģijā, 25, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
Abonem. B. fr. 35; slud. 7; 36; 22.

BRAZILIJĀ: Ž. Leimanis, Sao-José dos Campos, L. C. B. Est. de Sao-Paulo.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

DĀNIJĀ: A. Upīte, Prags Boulevard 71, Kobenhavn.
V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn V.
Abonem. D. kr. 5,—; slud. 0,94; 5,20; 3,12.

DIENVIDAFRIKĀ: E. Dancigers, „Happy Acres", off Gordon Rd., Somerset West, C. P., South Africa.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

FRANCIJA: E. Baumane, 56, rue Mchal Foch, Lorient.
K. Birziece, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.
Abonem. Fr. fr. 260; slud. 68; 270; 162.

HOLANDE: A. E. Pariss, Herschelstraat 50, den Haag.
Abonem. H. fl. 3,—; slud. 0,56; 3,10; 1,86.

JAUNZELANDE: Vl. Auziņš, 43, Averill Street, Shirley, Christchurch.
Abonem. £ —/7/—, pa gaisa pastu, pasūtinot pie mūsu galvenā pārstāvja Austrālijā A. Šmita 1/9/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/4/5.

KANADĀ: I. Batraks, P. O Box 1000. Sta. C, Toronto 3, Ont.
Brīvā Baltija, Canadian Latvian Newspaper, Box 295, Term. A, Toronto. Ont.
H. Drupais, 10155, Waverley St., Montreal, P Q.
A. Kalniņš, 240, Grace St., Toronto. Ont.
V. Ziedīņš, Latviešu grāmatn. 92. Morse St., Toronto 8, Ont.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

NORVĒĢIJĀ: H. Dzelzkalns, Jerpefaret 7, Voksenlia, Oslo.
Abonem. N. kr. 5,50; slud. 1,03; 5,75; 3,45.

SPĀNIJĀ: Dž. Rimkeits, Gran via 16 Bilbao.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

VENECUĒLĀ: J. Henkuzens, Medicatura Rural, Sanare, E-do Lara
Abonem. Bs. 3,55, pa gaisa pastu 10,05; slud. 0,64; 3,48; 2,08.

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 156582, Prenumerationkonto för Latvija, Box 15079, Stockholm 15.
Abonem. Zv. kr. 5,—; slud. 0,85; 4,70; 2,80.

LCK apgāds LATVIJA

Iznākusi

Latviešu laika grāmata 1951. gadam

Ž. Unāma redakcijā.

Vērtīgajā literārajā pielikumā šādi raksti:

1. Prof. Dr. agr. H. Lāča Toreiz, kad Latvijas valsts tapa.
2. Olģerta Liepiņa Plašs pārskats par latviešu presi un rakstniecību 1950. g.
3. Ž. Unāma Līgotņu Jēkaba pieminaļ.
4. P. Gruznas stāsts Inga-Negudrais.
5. Ž. Unāma Siržu klētnieks, Blaumaņa siluets.
6. P. Gruznas Vēstule Kārlim Ulmanim.
7. Antikus Anglijas kiegelcepļos.
8. Pe-Ge fejetons Laiks.

Dzejoļi — Ilonas Leimanes, Zinaidas Lazdas, Elizas Ķezberes, Lijas Kronbergas un Dzintara Freimaņa.

Bez tam ļoti plašs, šodien visiem noderīgs iestāžu, organizāciju, konsulāro pārstāvību un baznīcu organizāciju adrešu saraksts visos kontinentos.

Cenas: Vācijā DM 1,60; ASV $ 0,45; Kanadā $ 0,50; Austrālijā £ —/3/3; Anglijā £ —/2/6; Zviedrijā Kr. 1,90.

KABATAS KALENDĀRS 1951. gadam

Glītā mākslīgās ādas iesējumā (gaiši zilā un sarkanā krāsā), 1) ar plašu adrešu krājumu, 2) svētku un svinamo dienu sarakstu, 3) dienas piezīmju kalendāru un 4) padomnieku pirmai palīdzībai nelaimes gadījumos. Piezīmēm baltas lapiņas.

Cenas: Vācijā DM 1,50; ASV $ 0,40; Kanadā $ 0,45; Austrālijā £ —/3/—; Anglijā £ —/2/5; Zviedrijā Kr. 1,80.

Dabūjams SIENAS KALENDĀRS 1951. GADAM.

(702) A. ZIEMIŅA grāmatu apgāds, Oldenburg/Oldb., Bismarckstr. Nr. 17.

IZGRIEZT! UZGLABĀT!

SKOLU JAUNATNE!

Kaut arī Vācijā latv. ģimnaziju darbs pamazām izbeidzas, tomēr audzēkņiem ieteicams iegādāties pilnīgu un tagad vēl dabūjamu māc. grāmatu komplektu, lai tālās zemēs varbūt skolu beidzot varētu zināšanas piesavināties mātes valodā. Reiz būs atkal Latvija un iegūtās zināšanas lieti noderēs. Ārzemēs trūkst šo grāmatu.

Ģimnazijām:

	DM
Prof. Kārkliņa Latv. lit. vēst. I, IV, ā	3,—
Prof. Kārkliņa Citt. lit. vēst. I—III ā	3,—
Prof. Bleses Latv. lit. vēst., vec. p.	6,—
Dziļlejas Poētika (plašs kurss!)	6,—
Skujas Rakstniecības teorija	4,—
Švarcbacha Latiņu-latvju vārdnīca	10,—
Gulbja Latiņu val. gramatika	5,—
Johansona Algebra II	6,—
Johansona Ģeometrija, viss kurss	6,—
Johansona Trigonometrija	5,—
Logaritmu 5 zīmju tabulas	3,50
Veisberga Fiziskā ģeografija 1. kl.	3,—
Bumbēra Fizika — Siltums	5,—
Kaufmaņa Kosmografija, ilustr.	4,—
Zāliša Seno laiku vēsture	4,—
Nagobada Jaunāko laiku vēsture	4,—
Mālkalna Ķīmija, ilustr., ar mēģin.	5,—
Trauberga Zoloģija, ilustr.	6,—
Jurberga Botānika, ilustr.	2,—
Jaunsudrabiņa Mākslas vēsture	1,—
Wilde The Happy Prince	0,60
Hunter-Blaira Angļu-latv. vārdn.	1,—
Cīrula Dziesmu avots, nošu māc. uc.	5,—
Prof. Adamoviča Dzimt. bazn. vēsture	3,—
Sūnas Literāra saruna ar kritiķiem	4,50
Trimdas rakstnieki I—III ā	4,80

Andr. OZOLIŅA grāmatnīca, 24b, Eutin/Holst., DP Camp.

(676)

Kas varētu sniegt ziņas par ZENTU RUNGI,

dzim. Grāvleju, un Annu Grāvleju no Viesītes pagasta Ālžiem, — lūdzu rakstīt: Mr. O. Grāvlejs, M. W. H. New Gun Club, Brighton/Sydney, N. S. W., Australia.

(646)

Lūdzu atsaukties

R. ZELLI,

Vācijā. Rakstīt uz adresi: Konrāts Helms. 10, Union Rd., Leamington, Spa, Warwickshire, England. (696)

Lūdzu atsaukties, ja kāds ko zinātu par AUSTRU ŠKUDRU,

dzim. Upenieci, 1926. g. 3. aprīlī. Pēdējās ziņas 1945. g. 7. janv. no Brombergas-Kaltvaseras, Lager 7, Bar. 4. Rakstīt uz adresi: Konrāts Helms, 10, Union Rd., Leamington, Spa., Warwickshire, England (697)

5 padomi abonentiem

1. Nemainiet pārstāvjus!
2. Maksājiet tikai laikrakstā izsludinātiem pārstāvjiem!
3. Nenokavējiet maksājumus!
4. Laikus paziņojiet adreses mainu, minot arī veco adresi!
5. Rakstiet skaidri salasāmi! Tad Jūs laikrakstu saņemsit bez traucējumiem.

LCK apgāds LATVIJA

Lūdzu steidzīgi atsaukties svarīgā lietā bij. VEFa Minox'a nodaļas vadītāju dipl. ing.

Pēteri Bērziņa kungu.

Dipl. ing. A. Šteinbergs, (20b) Bodenwerder, Baustr. 9. (701)

Lūdzu atsaukties

Bertu Piliņu,

vai personas, kas varētu sniegt ziņas par viņu; 1948. g. strādāja HQ World's YMCA-YWCA, F. Z. O. Birkenfeld/Calw. — Zenija Šteinberga, (20b) Bodenwerder, Baustr. 9. (700)

LATVIJA

Nr. 76 (420) 1950. g. 4. oktobrī

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

ABONEMENTS VĀCIJĀ,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par eks. mēnesī. pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3,50 mēn.. uz ārzemēm DM 4,80 mēn., uz ASV pa gaisa pastu DM 8,50 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0,50.

SLUDINĀJUMI VĀCIJĀ

maksā DM 0,90 par vienslej. nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu sludi. DM 5,—; vienreiz 5 iespiedumr sludi. DM 3,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementa pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs kā arī apgāds tieši

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju sarakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA,

(14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany (tālr. Schw. Gmünd 2159)

Ģenerālis Maršals galveno vērību veltīs Eiropai

DRJŪ PIRSONS PAR JAUNĀ AIZSARDZĪBAS MINISTRA KĻŪDĀM, PARAŠĀM UN UZDEVUMIEM

Vašingtona (md). — Savienoto valstu un ārzemju militārie lietpratēji ar interesi vēro jaunā ASV aizsardzības ministra ģenerāļa Maršala aktīvo ričību svarīgajā amatā un apsveic viņa plānus amerikāņu bruņoto spēku pastiprināšanai. Tai pašā laikā nav apklusuši zīlējumi par Maršala tālākajiem uzdevumiem, tāpat komentātori piemin dažādus nozīmīgus faktus no ģenerāļa agrākajām gaitām, nekautrējoties izcelt dienas gaismā arī viņa pielaistās kļūdas.

Daily Herald pazīstamais komentātors Drjū Pirsons sakarā ar Maršala iecelšanu par svarīgiem atzīst īpaši divus faktus. Vispirms tagad būšot nodrošināta pilnīga vienprātība starp ārlietu un aizsardzības ministriju, kamēr līdz šim abu resoru starpā notikusi pastāvīga berzēšanās. Tas tagad būšot novērsts, jo Maršals esot Ečesona labs draugs un simtprocentīgs atbalstītājs. Kad Maršals kļuvis ārlietu ministrs, viņa galvenā prasība bijusi — atstāt Ečesonu apakšsekretāra amatā. Ečesons arī bijis tas, raksta Pirsons, kas patiesībā sastādījis Maršala plānu un uzrakstījis viņa slaveno Harvardas runu.

Otrs Pirsona atzīmētais fakts ir tas, ka ASV tagad koncentrēšoties galvenokārt uz Eiropu un pēc Korejas konflikta nokārtošanas centīšoties izvairīties, cik vien iespējams, no iejaukšanās un saistīšanās Tālajos austrumos. Tāda bijusi ģenerāļa Maršala doma jau tad, kad viņš bija vēstnieks Ķīnā.

Maršals savā laikā izdarījis lielu pakalpojumu Trūmenam, ietekmēdams ģenerāli Eizenhaueru atteikties no kandidēšanas prezidenta vēlēšanās 1948. g. Abi ģenerāļi esot lieli draugi, bet visi trīs, ieskaitot Trūmenu, esot noskaņoti stipri nelabvēlīgi ģenerālim Mekartūram, tālāk apgalvo Pīrsons. Savā komentārā viņš piemin arī veselu rindu Maršala agrāko kļūmju, par kurām līdz šim maz rakstīts un runāts atklātībā. Viena no visspēcīgāk kritizētām kļūdām esot Maršala nokavētais brīdinājums par Perlharboru 1941. g. Ģenerālis nosūtījis vienīgi parastā, komerciāla ātruma kablogrammu, ka 7. decembrī iespējams japāņu uzbrukums, bet tā saņemta par vēlu. Maz pazīstams esot fakts, ka Maršals 1940. g., kad franči un angļi bijuši „piespiesti ar muguru pie sienas", bijis pret amerikāņu šauteņu nosūtīšanu uz Eiropu, bet viņu piespiedis Rūzvelts. Tālāk Maršals savā laikā pareģojis, ka sešas nedēļas pēc vāciešu iebrukuma Pad. savienībā kritīšot Maskava. Tāpat viņš nedēļu pirms Japānas kapitulācijas izteicies, ka tās pieveikšanai būšot vajadzīgā 8 milj. vīru sauszemes armija.

Kā privātcilvēks Maršals mēdzot dzīvot pēc stingra dienas iedalījuma un cieši ievērojot savus paradumus. Arī tagad, 70 g. vecumā, viņš ceļas pl. 6.30 rītā, lai dotos izjādē. Maršals atradies izjādē arī tieši tai brīdī, kad viņu dažas stundas pirms japāņu uzbrukuma Perlharborai steigšus pūlējās sameklēt svarīgai apspriedei. Kara laikā Maršals ieradies darbā pl. 7.45, lenča laikā vienmēr devies uz mājām un pēc maltītes allaž drusku atgulies. Kongresa debatēs Maršals allaž parādījis lielu pacietību un iecietību, nekad nenonākdams līdz asumiem.

Trūmens pirmo reizi apsvēris Maršala kandidatūru ārlietu ministra amatam 1946. g., kad Bernss prezidentu nokaitinājis, nesazināda-mies ar viņu Maskavas konferences laikā. Trūmens toreiz telegrafējis Maršalam uz Ķīnu, vai viņš būtu gatavs uzņemties šo amatu. Ministru maiņa faktiski tomēr notika tikai pusgadu vēlāk.

Raksturīgu pareģojumu izsaka Newsweek, paredzot Maršala palikšanu amatā augstākais uz vienu gadu. Šai laikā būšot nokārtota Korejas problēma un tās atskaņas un pilnā spārā ievadīta mobilizācijas programma. Viens no Maršala svarīgajiem uzdevumiem esot izaudzināt sev pēcnieku aizsardzības ministra amatam.

ANGĻIEM DRĪZ PIE FRIZIERA BŪS JĀPIERAKSTĀS RINDĀ

Londona (dm). — Anglijas frizieru organizācijas nobažījušās par mācekļu trūkumu kungu frizieru nozarē. Ja apstākļi drīzumā neuzlabosies, var iestāties stāvoklis, ka vīriešiem matu griešanai būs jāpierakstās pie sava frizieŗa rindā. Tādēļ frizieri konferencē Braitonā nolēmuši propagandēt jaunu mācekļu piesaistīšanu.

Starptautiskā mērogā frizieru arodes nav „pārpildīts". Pagājušā gada beigās ik uz 1000 iedzīvotājiem bija viena frizētava. Savienotās valstīs uz 600, bet Francijā uz 800 iedzīvotājiem. Atalgojuma ziņā frizieri, salīdzinot ar citiem arodiem, starptautiskā mērogā nostādīti samērā labi.

Kauliņi mesti...

(Turpinājums no 1. lpp.)

šiem cilvēku. Pēc militāras parādes pieņemšanas ģenerālis devās uz valdības namu, kur notika svinīgā ceremonija. Isi pirms tās amerikāņu pretizlūkošanas virsnieki atrada namā lielu sprāgstambumbu, kas bija pildīta ar dinamītu. Ja bumba būtu eksplodējusi, varēja sagrūt viss nams, izteicās kāds no viņiem. Pēc nodošanas ceremonijas ģenerālis Mekartūrs atkal aizlidoja uz Tokio.

New York Herald Tribune speciālkorespondente Margarita Higinse raksta, ka viss Seulas centrs pilnīgi sagrauts. Komūnisti atstājuši iedzīvotājus bez jebkādiem pārtikas līdzekļiem, kāpēc amerikāņu flotes kājniekus ielenca milzīgi izsalkušu bērnu bari. Amerikāņi viņiem izdalījuši šokolādi un savus „dzelzrāciņu" sainīšus. Mazie korejieši jau pēc pāris dienām zinājuši, kas kurā bundžā atrodas. Trīs mēnešu ilgajā okupācijas laikā, raksta tālāk Higinse, komūnisti visādi terorizējuši iedzīvotājus. Apcietināti daudzi garīdznieki un katoļu bīskaps. Sevišķas represijas vērstas pret žurnālistiem un tiem dienvidkorejiešiem, kas šādā vai tādā veidā sadarbojušies ar amerikāņiem. Ļoti nepopulāra iedzīvotājos bijusi piespiedu mobilizācija. Zemniekiem uzliktas tik milzīgas rīsa nodevas, ka daudzi bijuši spiesti to pirkt par spekulātīvām cenām.

Komentējot ziņu par ģenerāļa Mekartūra kapitulācijas piedāvājumu, BBC politiskais redaktors izsakās, ka cīņas Korejā var uzskatīt par nobeigtām. Trīs mēnešu ilgā kara bilance no vienas puses rādās esam ļoti pasīva. Simtiem tūkstošu ziemeļkorejiešu un dienvidkorejiešu zaudējuši savas dzīvības, gandrīz visas lielākās Dienvidkorejas pilsētas padarītas par tuksnesi un iznīcināta ziemeļnieku rūpniecība. Atbildība par šo katastrofu krīt uz komūnistiem un viņu kūdītājiem. Bilances otra puse tomēr uzrāda aktīvu. Sākumā Apvienoto nāciju karaspēks taktiski atkāpās, tā kā daudzi cilvēki jau sāka zīlēt katastrofu. Bet par lielu pārsteigumu pat vislielākajiem skeptiķiem ģenerālis Mekartūrs meistarīgi reālizēja invāzijas operācijas un divi nedēļas pilnīgi sakāva komūnistus.

Ko mums deva Korejas karš, jautā BBC politiskais redaktors. „Viņš mums atdarīja acis, ka rietumniekiem jābūt vienmēr gataviem, lai novērstu komūnistu agresiju. Neprovocētais iebrukums Dienvidkorejā pamudināja ASV, Lielbritāniju un Franciju bruņoties, bet Atlantika pakta signatārvalstis radīt jaunu starptautisku armiju." Komentāra turpinājumā BBC norāda, ka visā pasaulē Korejas karš ievērojami pastiprinājis kollektīvu drošību. Nav domājams, ka Padomju savienība palīdzēs savam sakautajam satelītam. Komūnisti sāka karu Korejā ar tām domām, ka šī ir visvājākā vieta pasaulē. Bet rezultāti varbūt liks agresoriem apdomāties arī citās vietās, sevišķi Austrumvācijā.

Angļu palīdzības fonds apdāvina Pad. savienību ar medikamentiem

Londona (md). — Čerčilla kundzes otrā pasaules kara laikā noorganizētais fonds Palīdzība Krievijai pagājušā nedēļā gaisa ceļā uz Pad. savienību nosūtījis kā dāvanu medikamentus 7500 mārciņu vērtībā. Piecus gadus pēc kara beigām minētajā fondā Pad. savienības labā vēl ir 80.000 mārciņu atlikums, un par šo summu Maskava pēc vajadzības var pasūtināt sev vajadzīgos medikamentus.

Kāds britu Sarkanā krusta pārstāvis šai sakarībā paskaidrojis, ka karš beidzies ļoti pēkšņi, un fondā palikušas prāvas vēl neizlietotas summas. Kad Pad. savienībai jautāts, ko ar naudu darīt, panākta vienošanās, ka par šiem līdzekļiem krieviem piegādās medikamentus un cita veida medicīnisku palīdzību. Vispirms apgādāta kāda slimnīca Donas baseinā un pēc tam uz Pad. savienību nosūtīti medikamenti vairāk tūkstošu mārciņu vērtībā. Fondu pārvalda Svētā Jāņa ordeņa un britu Sarkanā krusta pārstāvji.

7 nāciju gaisa aizsardzības manevri virs Anglijas

Londona (md). — Sestdien Anglijā sākas lielākā pretgaisa aizsardzības pārbaude kopš kara beigām. Manevros piedalīsies septiņu valstu aviācijā, un tie turpināsies deviņas dienas. Lielbritānijai no gaisa „uzbruks" angļu, amerikāņu, franču, beļģu, holandiešu, norvēģu un dāņu bumbveži un turboiznīcinātāji. Atomkara laikmetam pieskaņotā pārbaude būs ļoti reālistiska. Angļu zenītartilerija un iznīcinātāji būs mobilizēti gandrīz tikpat pilnīgi, kā tas notiktu gadījumā, ja Lielbritānijai būtu jāsagatavojas pēdējai aizsardzībai un visa Eiropa jau būtu agresoru rokās. Manevros reizē pārbaudīs kā Anglijas pretgaisa aizsardzības spēkus, tā arī pretuzbrukuma spēkus. Dienām un naktīm virs lielākās daļas Anglijas un Velsas dūks bumbveži un iznīcinātāji, to vidū tādi, kas sasniedz gandrīz 1000 km ātrumu stundā, kā arī pirmo reizi jaunie četrmotoru Washington bumbveži. Manevros piedalīsies arī britu aviācijas eskadriļas no Vācijas, Vidējiem austrumiem, kā arī flotes aviācija.

Cīnās pret angļu komūnistiem ar „sestās kolonnas" palīdzību

Birminghema (md). — Birmingham Gazette ziņo, ka Vidusanglijā no sākumā nelielas grupas izveidojusies plaša pretkomūnistiska organizācija, kas cīnās un apkaro komūnistus ar viņu pašu metodēm un īsā laikā izaugusi tik tālu, ka tai ir aģenti jau visā Anglijā, sevišķi arodbiedrībās un komūnistu šūnās. Organizācija tur iefiltrē savus aģentus, kas izspiego komūnistu darbību un nodomus un cenšas paralizēt viņu aktīvitāti. Organizācijas biedru izlasē rūpīgi raugās uz to, lai tie būtu absolūti uzticami, nebūtu darbojušies un kļuvuši pazīstami nevienā organizācijā. Šāda cīņas technika, izteicies organizācijas vadītājs misters X., esot daudz labāka nekā komūnistu partijas aizliegšana.

„PIEĶĒRIES" KRIEVU UPĒM UN SPIESTS ATSTĀT AMATU

Helsinki (fm). — No amata laikam būs jāatkāpjas Somu - krievu institūta direktoram Valentinām Kiparskim, — tādēļ, ka viņš uzdrīkstējies pieskarties tematam un izteikt uzskatus, kas nepatīkami Kremlim. Kiparskis savā „pārdrošībā" bija apgalvojis, ka daļa krievu upju nosaukumu ir ar skandināvisku izcelsmi. Šādas ķecerīgas domas, protams, Maskava nevar paciest, tādēļ kāds krievu filologs asi noraidīja somu zinātnieka apgalvojumus, kā nedibinātus, kā arī apšaubīja Kiparska zinātniskās kvalifikācijas un viņa piemērotību tagadējam amatam. Paredzams, ka pēc krievu spiediena Kiparskis no amata atkāpsies.

Komūnisti pieteikuši ģenerālstreiku Austrijā

Vīne (D). — Sestdien Vīnē pulcējās komūnistu vadīto arodbiedrību pārstāvji no visām četrām okupācijas joslām. Pēc ilgākām apspriedēm viņi nolēma proklamēt ģenerālstreiku visā valstī, ja valdība nemainīs savu lēmumu par algām. Šī paša iemesla dēļ jau pag. nedēļas beigās Austrijā notika sadursmes un nemieri. Rietumvalstu augstie komisāri nemieru organizēšanā apvaino Padomju savienību. Krievu okupācijas iestādes nodevušas komūnistu ričībā smagos automobiļus, lai tie varētu ierasties uz demonstrācijām un nejāvušas austriešu policijai iztīrīt kādu Vīnes dzelzceļa staciju no komūnistiem.

Kaŗa gājiens pret 50 milj. Indijas pērtiķiem

Jaundēlija (fm). — Indijas valdība izsludinājusi kaŗa gājienu pret Indijas 50 milj. pērtiķu, kas gadusimtenīem nesodīti postījuši lauku ražu, jo indieši tos uzskata par svētiem, un pērtiķi nogalināt kaitījās grēks. Lai novērstu milzu zaudējumus, ko nodara pērtiķi, valdība izsludinājusi 5 rupiju prēmiju (vairāk nekā 1 dol.) par katru nogalinātu pērtiķi un uzdevusi visām pavalstīm sākt to iznīdēšanu. Tā solas kļūt par milzu iznīcināšanas akciju, jo uz katriem septiņiem indiešu ticējumiem, Ziemeļindijā līdz šim jau „likvidēti" ap 200.000 pērtiķu. Pēc iegadu iznīcina pusmiljona tonnu maizes labības un nodara ap 100 milj. dolaru zaudējumu, tā palielinot postu, ko Indijai nodara zemestrīces, plūdi, sausums un citas dabas katastrofas.

Pasaule apbrīno zilo sauli un mēnesi

Švābu Gminde (D). — Vēl nepiedzīvotu dabas parādību cilvēki vai visā pasaulē varēja novērot pagājušo otrdien. Gibraltarā, Afrikas piekrastē un visā Rietumeiropā citkārt spožā saule pie debesīm parādījās zilā azūra krāsā. Vispirms to varēja vērot 29. septembrī Ziemeļamerikā. Divi dienas vēlāk zilo sauli apbrīnoja arī Skotijā. Vakarā londonieši redzēja pilnīgi zilu mēnesi. Dānijā saule vispirms pieņēma dzelteni pelēku krāsu un vēlāk kļuva zila. Meteoroloģiskām stacijām un laikrakstu redakcijām nepārtraukti zvanīja jaudis, jautādami, vai nav eksplodējusi atombumba. Zinātnieki pagaidām vēl nevar izskaidrot dīvaino dabas parādību. Amerikāņi domā, ka saule mainījusi krāsu Kanadas milzīgo mežu ugunsgrēku dēļ. Sveices meteorologi turpretim izsakās, ka iemesls zilajai krāsai ir vai nu milzīgi putekļu vai arī tā saucamie perlamutra mākoņi. Zilā saules krāsa bija labi redzama arī Vācijā.

Vilkāna afera noslēgusies

Stokholma (vv). — Vilkāna-Silkaina afēra noslēgusies. Pēc lietas pamatīgas izmeklēšanas, zviedru ārzemnieku policija kopā ar ārzemnieku komisiju varēja konstatēt, ka krievu notā izteiktie apvainojumi ir nepamatoti un daļēji pat brīva fantāzija. Tālāk noskaidrojās, ka notā minētā persona, kuŗas īstais vārds ir Vilis Silkalns, Zviedrijā ieradās no Vācijas austrumu joslas. Isā laikā viņam izdevies saņemt iestāžu atļauju uzturēties Zviedrijā, bet S. drīz atkal aizbraucis — pēc viņa paša izteicieniem — uz Marseju, lai pieteiktos franču ārzemnieku legionā. Tas notika pēc tam, kad zviedru policija Malmē gatavojās Silkānu nopratināt kāda velosipēda noblēdīšanas lietā.

Bez komūnistu atļaujas dievkalpojumos aizliegts dziedāt

Kauņa (Rs.). — Lietuvas komūnistu partija izdevusi jaunus papildu noteikumus dievkalpojumu apmeklētājiem. Dievkalpojumus atļauts noturēt tikai agrās rīta stundās un noteiktās baznīcās, kas atrodas vismaz 7 kilometrus viena no otras. Kopēju dziesmu dziedāšanai dievkalpojumos jāizprasa komūnistu partijas rajona komitejas sevišķa atļauja. Tāpat kā Latvijā un Igaunijā, arī Lietuvā dievlūdzēdoklis — 7 rubļu par katrreizēju dievkalpojuma apmeklēšanu.

Uztvej zobos izšautu bises lodi

Londona (fm). — Kīā esoš 2000 skatītājiem, 39 g. vecais Bredfordas policists un burvju mākslinieks-amatieris Franks Sinklērs demonstrēja savu visspožāko triku, uztverot zobos no 25 jardu attāluma izšautu 0,303 collu kalibra bises lodi. Pārsteigtie skatītāji tikai redzēja, ka Sinklērs, atskanot šāvienam, paklupa dažus metrus uz priekšu, tad atguva līdzsvaru un izspļāva notverto lodi. Lodi izšāva kāds armijas virsnieks, izcils šāvējs. Sinklējiet taisni man zobos un valdiet savus nervus. Sīkākā kļūme var atnest nelaimi." Pirms šāviena publikas pārstāvji pārbaudīja bisi un lodi, tāpat pēc eksperimenta. Viņi apliecināja, ka lode tiešām izšauta. To pašu apstiprināja arī šāvējs; viņš sajutis parasto atsitienu, un magazīna bijusi karsta.

Saušanas lietpratēji un arī angļu burvju mākslinieki ir nesaprašanā, jo neprot triku nekādi izskaidrot. Arī Sinklērs pats apgalvo, ka tas ir jaunākais sasniegums triku mākslā, ko neviens neatklāšot bez paša Sinklēra palīdzības. Šis tomēr nav pirmais tāds mēģinājums, jo Sinklēra 60 g. vecā māte, kas arī bija kīāt eksperimentā, savā laikā pazinusi ķīnieti Čungdes, ko viņš mēģināja uzkert zobos.

DAŽOS VĀRDOS

Patvēruma tiesības ASV piešķirušas diviem poļu diplomātiem, kas atteicās atgriezties Varšavā. Viens no viņiem ir poļu sūtniecības bij. padomnieks Štefans Rogozinskis, kas no sava posteņa atkāpās jūlijā.

300.000 rezervistu nākamajos sešos mēnešos paredzēts iesaukt ASV armijā. Attiecīgo priekšlikumu tautas pārstāvju nama militārajai komisijai iesniedzis sauszemes kaŗaspēka štāba priekšnieka vietnieks ģenerālis Baiers.

500.000 ķīniešu Maotsetungs nosūtījis uz ogļu raktuvēm Mandžūrijā un Sibirijā. Maršala Čangkaišeka aizsardzības ministrs paskaidro, ka komūnisti „vēlas tikt vaļā" no visiem politiski neuzticamajiem.

Sarunas par miera līgumu ar Japānu pašreiz notiek ASV un Lielbritānijas starpā. Politiskās aprindas Londonā apsveic amerikāņu ierosinājumu izbeigt kaŗa stāvokli ar japāņiem.

Par satiksmes traucējumiem ar Berlīni ziņo atkal no Helmštetes. Agrāko 15 automobiļu vietā krievi robežpārejā tagad stundā izlaiž tikai četras mašīnas.

Starptautisku mesi Rietumberlīnē atklāja pag. svētdien. Tajā piedalās vairāk nekā 1400 firmu. No Londonas izstādē atsūtīti arī divi divstāvīgi autobusi. Izstādes laikā ar tiem pārvadās vācu pasažieŗus.

Neielaist ASV komūnistus un fašistus saņēmuši rīkojumu amerikāņu konsulāti. Tuvākās instrukcijas vēl sekošot, ziņo BBC.

Izslēgt komūnistus, fašistus un nacistus no sava vidus nolēmusi norvēģu jūrnieku arodbiedrība.

Visas valūtas operācijas pagaidām aizliegusi Kanadas valdība. Kanada savu dolaru vēlas pielīdzināt amerikāņu dolaram. Pašreiz tas ir par 9 proc. zemāks.

Oficiālā vizītē Lielbritānijā 21. novembrī ieradīsies Holandes karaliene Juliana un princis Bernhards. Viņi būs angļu karaļa un karalienes viesi līdz 24. novembrim.

Austrumvācijas komūnistus, ja tie iebruks Rietumvācijā, Padomju savienība atstās tāpat kā ziemeļkorejiešus, 40.000 cilvēku sanāksmē Berlīnē pag. sestdien paskaidroja SPD priekšsēdis Dr. Šumachers. Lielā sanāksme noritēja bez traucējumiem, lai gan komūnisti to solījās „uzspridzināt".

Četri cilvēki nogalināti eksplozijā uz kāda franču kuģa Tonkinas līci. Uzraudzības iestādes pārliecinātas, ka nelaime notikusi sabotāžas dēļ.

Apmēram puse no vairāk 500 līdz lapsētām Rietumvācijā kopš kaŗa beigām lielākā vai mazākā mērā sapostītas vai apgānītas, pie kam tikai daļa vainīgo notverta un sodīta. Šis fakts ir apliecinājums tam, ka antisemitisms Vācijā joprojām dzīvs.

Krievi izbūvē lidlaukus un apmācību laukus tieši ziemeļos no Afganistanas robežas, tuvu Irānai, Pakistanai un Indijai, ziņo Newsweek. Londonā savukārt bažas rada boļševiku atbalstīto kurdu cilšu sadursmes ar Irānas valdības spēkiem. Kurdus atklāti kūda Bakū radio. Pēc lietpratēju domām, sasplīšums šajā naftas apgabalā lielākais kopš kaŗa beigām.

Ģenerālis Mekartūrs beigs mūžu pie karātavām kā kaŗa noziedznieks, — raksta padomju Literaturnaja Gazeta. Mekartūrs esot sācis agresiju Korejā savas lieluma mānijas dēļ un slavu meklēdams.

20 miljonu britu emigrāciju no Anglijas salām ierosinājis strūklmotora izgudrotājs sērs Franks Vaitls. Toronto viņš izteicies, ka Lielbritānija nepārdzīvotu trešo pasaules kaŗu, kādēļ jāsākot nekavējoties masu emigrācija no britu salām uz dominijām. Kaŗa rūpniecība būtu pārcelama uz Kanadu, kur tā būtu samērā droša pret gaisa uzbrukumiem.

Lielāko penicilīna fabriku Eiropā Romas tuvumā atklāja šī ārstniecības līdzekļa radējs, britu bakteriologs sērs Aleksandrs Flemings.

Krievi noorganizējuši savu lodīšu gultņu rūpniecību, lai šai bruņošanās produkcijai ļoti svarīgajā nozarē kļūtu neatkarīgi no importa. Padomju savienības rokās pēc kaŗa nonāca agrākās zviedru lodīšu gultņu rūpnīcas Polijā un Čechoslovakijā, tāpat tā demontēja slaveno zviedru SKF fabriku no Berlīnes, evakuējot iekārtu un speciālistus. Par modeļiem krievi izmantojuši zviedru lodīšu gultņu paraugus.

Cik drēbju vajadzīgs labi ģērbtai sievietei

Nujorka (fm). — Kādā lauliības šķiršanas prāvā Redvudā, Kalifornijā, tiesai bija jānodarbojas ar jautājumu, cik daudz drēbju savai sievai jāgādā vīram, kas ir materiāli nodrošināts un ar kaut cik ievērojamu stāvokli sabiedrībā. Sūdzētājas advokāts minēja šādu sarakstu: vismaz 12 drēbju kārtas gadā, no tām viens „lieldārgi vakara tērps operai un divi mazāk dārgi vakara tērpi, bez tam 8—10 pēcpusdienas tērpi par 25—107 dolaru gabalā; tāpat vismaz 12 vasaras tērpi, 12 cepures katrā sezonā, vismaz ducis svīteru, ap 35 pāru kurpju un ap 36 pāri zeķu gadā.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 77 (421), Oct. 7, 1950
Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg.-Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

Lielā Koreja... Padomju sa...

ĢUENLAJA ZĪMĪGĀ ... REŽĪMA GADADIENĀ ... BŪT GATAVAI" — V... SĀKS SOĻOT — REAK... DONĀ UN PARĪZĒ — ... JUGOSLAVIJA ... KO...

Lēksaksesa (F). — Ne... iegājis politiskajā, tāds vienprā... šingtonā, Parīzē un Lēksaksesā. komūnistu vienības Tālajos au... mazāk sīvas cīņas sākušās pie... vis ieročiem, bet argumentiem... tus paļaujoties visvairāk nodarbina... vienība un Ķīna. Ja UN vienīb... panākumi var pārvērsties par... liks Apvienoto nāciju kaŗaspēku... iejaukties ķīniešu komūnisti, ... kā kaŗu ASV un Ķīnas starpā.

Gaidāms Turcijas un Grieķijas aizsardzības pakt...

Atēnas (F). — Grieķijas minis... prezidents Venizeloss parlamentā ... cīlī paskaidroja, ka pašreiz not... sarunas grieķu un turku starpā ... kopīga aizsardzības pakta paraks... šanu. Pēc ministru prezidenta iz... cieniem, šis pakts domāts stabili... tes nodrošināšanai Vidusjūras ... strumu daļā. Abas valstis uzsāku... sarunas pēc tam, kad rietumi nor... dīja Turcijas uzņemšanu Atlantī... paktā. Tā vietā signatārvalstis ... teica Grieķijai un Turcijai vienot... par reģionālu paktu. Paskaidro... ma beigās Venizeloss piebilda, ... abu valstu jaunajā aizsardzības s... stēmā varēs iestāties arī citi par... neri.

MAOTSETUNGS VĒLAS RUNĀT AR TIBETIEŠIEM TIKAI PEKINGĀ

Jaundēlija (E). — Jaundēlijā ja... kopš pāris nedēļām notiek sarun... komūnistiskās Ķīnas un Tibet... starpā. Kad tās jau tuvojās laimīga... noslēgumam un vajadzējā parakst... tikai līgumu, Maotsetunga sūtn... pēkšņi paskaidroja, ka viņam n... pilnvaru. Līguma parakstīšanai Tibe... tas delegācijai jāierodoties Peking... Šis paziņojums indiešu politiskaj... aprindās radījis zināmu satraukumu ... sevišķi vēl tāpēc, ka komūnistisk... Ķīna nepārtraukti runā par „Tibet... atbrīvošanu". Šai sakarībā intere... santi atzīmēt kādu Pravdas rakstu ... kurā ķīniešu ārlietu ministrs Čuen... lajs brīdina Tibetu „nenovilcināt vie... nošanos ar Ķīnu". Ķīniešu komūnis... tu armijas „esot cieši nolēmušas so... ļot uz rietumiem un atbrīvot tibetie... šu tautu". UP ziņo, ka Tibetas dele... gācija tāpēc jau tuvākajās dienās do... sies uz Pekingu.

AUSTRUMVĀCIJĀ BŪS PASTA CENZŪRA

Berlīne (F). — Informētas aprindas ... Berlīnē izsakās, ka austrumu joslas ... pasta ministrijas valsts sekretārs Dr... Srēders devis rīkojumu nodibināt ... visā Austrumvācijā pasta cenzūru. ... Apkārtrakstā, kas piesūtīts pasta di... rekcijām, norādīts, ka vēstules jāsāk ... cenzēt ar 5. oktobri.

Padomju savien... Irānas...

Londona (D). — Politiskās aprin... das Londonā saņēmušas autentisku ... informāciju, ka tuvākā nākotnē Irā... na parakstīs ar Padomju savienību ... līgumu, kas nodrošinās krieviem vi... su naftas produkciju Ziemeļirānā. ... Sarunas par to notiek jau kopš au... gusta sākuma. Maskava esot attei... kusies no 1946. gada parakstītā li... guma, pēc kuŗa krieviem būtu puse ... akciju Irānas naftas laukos. Kā zi... nāms, gadu vēlāk Teherāna šo ligu... mu neratificēja. Tagad Padomju sa... vienība apsolījusi irāniešiem naftas ... izmantošanas ierīces urbšanas dar... biem un deklarējusi, ka pati neie...